

1704.

- 11^{a, b, c}. d. Ludovici, Jac. Fovdes: De natura et interpretatione
spandium 4 Sept. 1704: 1747.
- 12^{a, b}. Ludovici, Jac. Fovdes: De facto tutorem a pupillis
non praestando. 3 Sept. 1704: 1748
13. Ayluis, Christianus Wlo: De reservatione hypothecae
a venditore facta in securitatem pretii venditi
- 14^{a, b}. Ayluis, Christianus Wlo: De reservatione hypothecae
a venditore facta in securitatem pretii venditi
15. Schuster, Joh. Fridman: De delictis principis
16. Schuster, Joh. Fridman: De turbatione juris Delictis
17. Schuster, Joh. Fridman: De crimine gratiae
18. Schuster, J. Fridman: De munitatione praescripti
litem impediendo.

[Faint, illegible handwriting in a cursive script, likely a historical document or letter.]

2
1707
10

2. D. B. V.
SCOPVLOS DOCTRINAE VVLGARIS
DE

IVRIBVS
GERMANICIS
FEVDO COGNA-
TIS,

RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,
REGIAE DOMVS SERENISSIMO PRINCIPE
AC DOMINO,

PHILIPPO WILHELMO,
PRINCIPE PORVSSIAE, CETERA,

PRAESIDE

IOANNE PETRO Gudewig/ I&.

CONSILIARIO REGIO, IVRIVM AC HISTORIARVM PROF. ORDIN. ATQV
ARCHIVARIO TABVLARIII MAGDEBVRGICI,

DETEGET SVPERABITQVE

RESPONDENDO

IOH. WERNERUS LÜDER,
CVSTRINENSIS MARCHICVS.

HALAE VENDOR.

D. VII. MENS. IANVAR.

LITTERIS ZAHNIANIS
MDCCVIX.

Faint, mirrored text bleed-through from the reverse side of the page, including the name "GERMANY" and "PHILIPPO WILHELM".

DE
GERMANICIS IVRIBVS,
FEVDO COGNATIS.

CAP. I.
RATIO TRACTANDORVM.(a)

§. I.

ANte contraxerunt Germani (b), quam iuris Romanam & Longobardici decreta uel intelligerent *Antiqua patriae instituta non subtrahantur.*

A 2

Nexus dicendorum.

(a) Romanorum contractus ubi convenient cum feudis, ubi discrepent ab iisdem, plane pleneque in superiori argumento fuit commutatum: sed foecundior longe restat locus differendi de patrii iuris contractibus, qui eo fidentius frequentiusque cum feudali negotio confunduntur, quo magis illi a patriae iudicibus & patronis causarum, idque impune ferme, ignorantur. Ratio itaque instituti uult, ut horum quoque indolem indagemus &, quam inique & facile illi feudis accenseantur, ordine condoceamus. Dei nomen adsit scribendis.

Pauca de tractuum ueteris Germaniae.

(b) Equidem si antiquissimam nostrae reipublicae faciem, ex ultima TACITI aetate, nobis in memoriam reuocamus: illa tantum non ab omni genere contractuum uideatur abhorruisse. Quae sol enim qui emisit dixerit illos, quibus auri & argenti usum numina negauerunt.

1 Nisi pretium in pelle & canabe quoque uideatur constitutum, quo genere rerum olim Germani & operas soluerunt & indictas a iudicibus multas. LOCATIO isti etiam aequo minus conuenit. Est illa uel operarum uel rerum. Utraque tum prouincia defuncti sunt serui, qui & opifices fuerunt & coloni. PERMYTATIO rarior Latio contractus, Germaniae frequentior fuit; ut illi etiam, quos leges dicunt INNOMINATOS. Verum ex quo tempore numerorum notitiam accepere maiores nostri; illi quoque EMTORES habuerunt: deinde ex quo manumissiones sacrorum antistitum elogio opulentioribus familiis commendatae &, uere scribo, inter fraudes & fallacias extortae sunt, tum demum ad uictum & cultum opus quoque fuit, ut liberti agros & operas LOCARENT conducerentque. Inde nona innumeraque patrii iuris nomina audierunt.

qui post aduerti sunt.

Erh.

rent (c) uel, quod tardius longe factum est, in curiis seque-

Erbmannen; Zinsfleher; Veteranen; Gotteshausleute; Baumannen; Zinsmannen; Guldbauren; Freybauren; Erbrechter; Leibrechter; Leizächter; Heerengastler; Freystifter; Mensestifter; Wispamiger; Bruchhayen; Eschayen; Cossater; Cöther; Beständer; Heurer; Erbeschen; Erbdrescher; Halbbauren; Heerlagsbauren; Undienstmann; Frohnen; Spänner; Semperleute; Zauten; Häbener; Schaffner; Meyer; Erbpachter; Landsbedeler; Gabelente; Widdhaber; Leibeigene; Widsfänge; Leute; Laffen; Laßbanern und Laßgüter; Schillingsgüter; Ehrschätzig Güter; Schaafpöcher; Pachtshäfer; Dingenhöse; Calenhöse; Kellerhöse; Manßmatten; Schupfleche; Rutscher; Zinsken; Churmeden; Robathen; Neureuthen; Stockgüter; Erbtansch; Butterrechten; Calanden; Zehnden; Gündzinsken; Wandzinsken; Rauchzinsken; Blutzinsken; Sackzinsken; Fehmgelder; Umgelder; Schaarwerk; Pfandschilling; Rauchhün; Fackwachthün; Schöppenbrod; Schulgenföhe; Gottesföhe & alia plura genera contractuum, quos hodie rectius agricolae & coloni docebunt; quam maximi nominis Icti in Germania. Tantopere scilicet desuetactae sunt scholae nostrae a patriae institutis. (c) Quamuis enim certissimum sit, doctores christianos cum sacris Italiae, leges quoque romanas, Theodosio interprete, in Germaniam illi-

Notitia Iuris Romani ante in Germania quam apud Germanos.

1 | co attulisse; quod uel testamenta, Carolingorum tempore in Germaniis more romano condita, lacinaeque nos docent, quas hodieque offendimus in capitularibus Francorum & Germanorum, ut frustra sine, qui lumen iuris romani in finibus solum continent Galliae; notitia tamen earum fere inter magistros, quos ex Italia accepimus, uiguit; ciuium nostrorum animos penetravit rarius. Quo fit, ut germanicorum contractuum indoles clare ostendat, illos sola ratione duce & comite aequitate, nullo aliarum
2 | legum auxilio confectos fuisse. Pa-
3 | ciscentium uero instituta in more, eandem iuere, unde iura exorta sunt hodieque in hoc argumento peculiaris nostrae reipublicae. Praeter-
4 | tim hoc in illis partibus intelligitur, quibus res colonorum & ruiticorum diriguntur, maxime in locis, quae academiis non habent tantopere uicinas; deinde praetores constituant, usu magis edoctos, quam enutritos in scholis; post ubi in colonariis negotiis Siciliae legi acceditur, GROTIUS in *storum ipsatione* ex eoque Lamb, *ORISIO ad comment. de effestuatione c. 2. n. 27.* laudatae. Quae talis est: DOLUS MALUS ET IURECONSULTVS ABEST. Horum omnium cum Sueviae; Fianconiae, Westphaliaeque provinciae obseruantissimae essent, causa patet, quare colonaria quidem iura patriae ubique propria sint, uerum in istis
5 |
6 |
7 |
8 |

Quod hodie quo uerum, praef. in quibusdam can. si prouinciae que.

Ius te in qua viis

Ante quam cepit

sequerentur (d). Patriae tamen instituta, tantum abest, ut per illa unquam sublata sint: quin potius solennes imperii leges hodieque uelint, ut in haec ante inquiramus, quam dilabamur ad romani iuris peregrinitatem (e).

§. II. Si amplius patet auctoritas Iustiniani, in *Ignorata tamen ne-*
nimo peccatur. Matrem uero is error ignorantiam ha- *gliguitur.*

A 3

bet.

ditionibus, omnem etiam integritatem retinuerint a legum Romanarum peregrinitate.

(d) Quatuor IUS ROMANVM periodos & epochas habuit in Germania. Principio in illa INNOTUIT ab exordio religionis christianae. Deinde in DELICIS fuit legislatoribus & iudicibus, ob uim rationis & aequitatis, quam plures magni fecere. studio priuato excitati. Tum SCHOLAE & magistris instruere coepit seculo decimo quarto, ut animi iuuenum exercebantur in iure, artis formam quadantenus habente. Deum etiam in foris euriisque patriae LEGIS accepit auctoritatem. Ultimatum factum est Maximiliano primo imperante; quo recens institutum imperii supremo tribunali, CAMERAM uulgo dicunt, codex esset, ad cuius decreta adstringerentur adfessores, cum periculi plenissimum esse uideretur, maximi momenti sententias, tantum committere uelle animorum religioni. Haec ut ego existimo causa fuit: quod ius Romanum nobis lex fieret: raperet Germanos, non manu duceret: neque tantum in laude apud nos ac in pretio aequitatis esset, quo id censu, &

1 Magna Britannia habet & Septentrionalia regna illaque, quae nobis uicina sunt uersus orientem; uerū, receptione, decreto comitali sancita, iam nunc dici possit, quod omnia eius sua fecerint Germani. Differunt uero inuicem longissimis intervallis: Iustinianum, per quos gradus Germania iuit, nunc uidere

2 HOSPITEM: deinde CONSULTOREM habere: tum salutare DOCTOREM: max comitem uereri in iudiciis: tandem, quo nondum delapsi sumus, locum ei facere tanquam LEGISLATORI.

3 Haec omnia inuicem magna perturbatione commiscet *Arthurus*

4 ille DVCKIVS in libro de auctoritate Duckij contra iuris Romani per uniuersam Etyrosuram, haud dubie studio partium, quas contra Angliae aduocatos, contentores Romani iuris doctorum, e quorum numero & ipse fuerat, maximopere tuetur. in deua abreptus: ut nobilissimum hoc argumentum nouum scriptorem desideret, qui causas procul habeat odii & amoris. Cum hoc etiam morbo illi laboraueriat, qui iuris Romani fata in Germanis exposuerunt.

(e) Supplet Iustinianus iurisprudentiam Germanicam; non corrigit *Hodieque in Rom, nobis*

git

Ius Rom. ante in scholis, quam in c. viii.

Ante consilii, quam praesepi.

bet. Romani iuris doctrina iuuenes enutrimur (f); patriae consuetudines discimus uiri & senes, adque taedii plenissima ratione. Utpote uel ex aerugine obductis monumentis (g); cui accedit rei ipsius quaedam infinitudo, ut, qui modo in una provincia magister audiit, in alia causas acturus tiro sit ac hospes

subsidiarium est.

git aut tollit. Ultimum enim si constituisent imperii ordines in comitiis: plurimi eorum limites transgressi fuissent suae potestatis. Illos hic uolo, qui in legibus condendis manus adductas habent ad suffragia & uoluntates landsässorum. Imo qui hodie in prouinciis suis liberrima imperia habent: illis tamen aeuo Maximiliani eius generis causa fuit argumentum *prouincialium comitiarum*. Sed his ambagibus non est opus, ipsi supremorum imperii tribunalium adfessores non aliud symboli habent, iurisiurandi religione firmatum, quam ut causas respondeant secundum *consuetudines cuiusque prouinciae primum: deinde iuxta mores imperii: tum leges Romanas: tandem aequitatis rationes sequerentur*. Simile iudicium merentur instituta Longobardica feudo rum: quibus tamen locum dabimus singularem.

Consuetudo autem iuris R. in Germania. Praeiuulicium inuentus.

(f) Quibus pueri ac iuuenes adfuescimus, illa tantum etiam in senectute momenti habent, ut altera natura id audiat philosophis. Hac causa Angli adolescentes arcant a lectione iuris Romani, cuius loco ista aetate regni consuetudines & constitutiones commendant: post,

1 si temporis quid & otii uiris aut iuuenibus superfit, dant etiam, ut salutetur Iustinianus. Intelligunt enim illi, quam difficile sit: nouercam docere, quam infans ac puer matrem habuisti. Accedit, quod stomachum uiris, in omni argumento moueat, discere. Quid nos Germani? Primo *catecheseu* Iustiniani in adolescentia discimus, non philosophiae lumine notatam; sed instar *credendum*, qualia habent theologo. Deinde sacram infulam largimur eius generis cultoribus, licet patriae consuetudinis ne apicem quidem intelligant sciantque, esse etiam, praeter Romana, alia iura Germanis. Quis ergo dubitet, molestissimum fore ciuibus nostris, uiros dediscere, quae pueri tanta animi religione didicerunt: imo, quod magis est, tirones in foris reddi, qui academicis magistris audierunt.

(g) Ante non forebit ius patriae, quam systematis formam id accipiat & iuueues illud doceantur: simpliciter quidem neque per transennam tantum ceu accessiones iuris Romani. Quae perturbatio Angliae proceribus tantopere displicuit: ut eius sui, *Iohannis Cowelli; Fata iurisq. institutiones iuris*, in quibus Lati; *Cowelli.*

& AN.

pes(h): per singulas autem crassari, immensi operis esse uideatur(i). Mutabilitatem iudicum & temporum addo(k), quae ipsa non minorem difficultatem ad-

& Angliae legum ostendit concentus, e regno suo proscripserint auctoremque tantum non infamia notauerint, patrii iuris turbati cum peregrino. Sermonem non solum Anglorum haec habeo: sed etiam testimonio SPELMANNI, qui casum uiri deplorat. *Doctor Cowellus de hoc postulat coram ipso parlamento, & inter alia fatetur grauiora, sententia parlamenti, traditus est custodiae & libri eius publice sunt combusti.* Contra nostrorum ciuium aliqui in crucem illum potius agerent, qui in patria sperneret hominem Graecum, Tribonianum. Qua propter Angli patrii iura sermone patrio in academijs sigillatim docent: ne quod primarium est, recessorii loco queat haberi. Nobis patrii iuris non doctores sunt: non libelli. Quod utrobique traditur. sparsim fit, nullo ordine & integritate. Dedit hoc rex noster suae Fridericianae, ut legum studiosi curias frequentent, causas orantes & respondentes audituri. Verum taceo proteruam licentiosae iuuentutis, qui bus hanc sibi uiam in aliquibus iudicijs praecluserunt: exercentur iura in foris non docentur. Superest igitur patrii iuris cultori, ut membrum proficiat ex usu, doctoribus, legibus & monumentis.

(h) Id quidem maximum est profectuum ex patrio iure impedimen-

1 tum: quod minutissimarum etiam
dituncularum domini uouos ege-
rint Insini nos uelintque suis sen-
sibus etiam nunc in iure dicundo
gaudere, unde illa oritur Germani-
2 carum LL infinitudo. Arguimus
hanc audaciam alibi. Verum pot-
tissima nosse hic sufficit, ubi inte-
grae prouinciae legibus differunt:
non ubi muri ac fossae. Taceo, quae-
dam etiam esse Germanicis populis
3 uniuersim communia, unde singu-
lis accedit lumen, cuius ope, quo ne-
xu cetera cohaerent, facile intel-
liguntur.

4 (i) Scripsit GIESEBERTVS *Iusti & Mariae,*
manum Harmonicum, in quo libro
uariorum locorum consuetudines
iuraque conferuntur cum institu-
tionibus iurisprudentiae Romanae.
5 Verum plurima auctorem fugerunt:
deinde diuersorum uoluminum lo-
ca, non uerba ipsi laudantur, cum
tamen ex his demum ueri pateant
sensus: post incisae & membratae
interpolata nullo fere ordine con-
6 stant: taceo & litteras libri & ca-
lamum scriptoris proderet, indice
digito ostendi magis, quam tractari
& absolui argumentum. Illud quo-
7 que uerissimum est, iuris huius loca
plurima esse in pandectis enoluta,
quae apud Tribonianum quem se-
quitur Giesebertus, omnino deside-
rantur

(k) Habuerunt, Romani uarias d) in stabiles.
ictor.

e) multipli-
ces etiam.

adfert iurisprudentiae Germanorum,

Causae errandorum

§. III. Pretium itaque operae me facturum esse, confido, si iura & contractus (l), Germaniae peculiare, quotquot feudis cognati habentur, hic explicuero sigillatim. Cum quod id argumentum hic locus exigat (m) : tum etiam, quod plurima sint, quae liberari debent ab inueterata doctorum erratione (n).

Praesidia quo,

§. IV. Felicius forte id fieri poterit : partim, par-

Ictor, opiniones, quae cum auctoritate celebrium uirorum effloruerunt iterumque collapsae sunt. Eadem fata tenent iactantque iurisprudentiam Germanorum. Cum enim principes nostri a iuris studio hodie fere abhorreant, quod illud tricass habeat, maioribus parum olim curatas : omne momentum eius nunc ferunt iudices & rerum administratorum indoles est, improbata antiqua nouaque effingere, ut hoc remedio prudentiores & magis nasci uiderentur, quam antecessores. In uulgi sermonem iuit; *nene richter, nene rechtze; nene schneider, nene moden.* Quin principes ipsi id peccarent, non esset metuendum. Dissuaderent id hereditas auitae gloriae; reipublicae cura; grauitas & uoluntatum perleuetantia.

Limites argumenti.

(l) Scilicet cum uasalli *serui* adpellentur cum hisque conferantur, ex iure personarum repetenda erit indoles *hominum proproorum; Wild-funziouum*, aliorumque qui sunt generis eiusmodi; ex iure rerum *cepsum* genera & *seruitutes*, Ce-

1 cera, quae feudorum leges nulla attingunt ratione, huius loci non sunt neque nostri instituti.

(m) Diuersae feudorum constitutiones diuersas causas suppediunt. *Quare id huius loci?*

2 tant uicinitatis ciuiliu contractuum iuriumque cum institutis feudorum. Retinet largitor dominum in re feudali uel omne dominium uel eius partem aut umbram: idem fieri dicunt in *Erbyachten; Erbynsen; Zinsgütern; Zehenden; Leibgütern* in plurimis; aliis, quae sunt generis eiusdem. Tenetur uasallus domino obligatione praestandorum officiorum; cum quibus conferunt *die Pflicht der Leibeigens; Wohnen; Semperleuten; Cosaten; Raier; Erbschäfer* reliqua. *Suocessibus* etiam inuitu feudis cognata dicunt, die

3 *Stammgüter; hieicommissgüter;* majoraten cetera. Ne ergo, quae cognata in uno sunt, etiam in altero confundantur: singulorum rationes habent lae sunt sigillatim.

4 5

6 n) Plurima doctores fallunt, quod eius generis iura & contractus cum feudis confundant. *Prima causa est affi.*

quod hoc genus contractuum litterarium est (o); partim quod hic plurima e pristino Germaniae statu lucem accipiunt (p); partim etiam morum (q) & sta-

B

tuto-

affinitas. quam attigi p. 75. n. 23. *Alic-*
va ambiguitas uerbi *Lehen* / *Single-*
hen / quod etiam dicitur de allodio p.
52. 53. n. 2. *Tertia* medii aeni ignora-
tio; unde aestimari debet cuiusque
natura. *Quarta* desideria iuris publici
singularium provinciarum Germa-
niae nondum expleta. Quorum
unam si neglexeris, fieri non potest,
quin inter nimium & parum peccet
& uel domini iuribus aliquid de-
trahas uel clientis.

(o) Vnde uero rectiores hic do-
ctrinas adsecutus sum, summam ex-
plicabo. Principio id singulare est,
quod hoc genus contractuum fere
litterarium sit litterisque & con-
stitutis soleat & patrono uel cliente
mutato, renouari. Quam industri-
am clericis tribuo; qui promptiores
longe fuerunt in iuribus adnotan-
dis, quam alii. Sunt haec instru-
menta plena & clara, ut, quo loco an-
tiquiori Germaniae res ipsa fuerit,
ex illis intelligatur.

(p) Aratorum & agricolarum
haec negotia fuerunt, quae fere cum
ordine nobilium contraxerunt.
Opus est igitur eius argumenti in-
dagatori, ut non solum indolens no-
bilitium, ingenuorum, libertorum, ser-
uorum uarij generis e notitia me-
dij aeni hauriat intelligatque no-
mina *landssassorum*, *adelingorum*,
frilingorum, *ber* semperleute / *leib-*
esigen & reliqua; sed etiam prae-

1 diorum iura in numerato habeat,
uarij generis possessoribus relicta.
Ex utroque enim multum lucis acce-
dit libellis contractuum rite expen-
dendis. Maxime autem si cuiusque
2 reipublicae singularis notitia accef-
serit: quae in Germania multum
inuicem distare uidentur.

(q) Supremus Boevariae ducis
cancellarius, supra p. 121. n. 7. lau-
3 datus, hoc iudicium profert. Rusti-
cos in natura antiquissimorum con-
tractuum conferuenda ac custodi-
enda longe feliciores esse. ciuibus
urbium. Suomet uir maximus exem-
4 plo docet, se plurima sermonibus
rusticorum, in foro prolatis accepit.
se idque in rebus, quarum obscuras
aut peruersas rationes deprehende-
rit in libellis. Inde certissimum est
5 se; quod noui praetores colonarias
causas male respondeant, nisi ante
aurem praebent colonis, qui in his
negotijs consenserint. Nolle haec
iplos colonos: quare frequenter fi-
denterque in iudices & aduocatos
6 inuehant; sie wußten ihre weise nicht/
sie ließen sich von ihrer gewohnheit
nicht bringen / es brächte der Ge-
brauch ein anders mit sich. Qua-
7 propter hic maioris facienda sunt
scripta, quae forensia audiunt, quam
illa, quae in academijs e tripode iuris
Romani prolata fuere. Icti magis
consulendi sunt, qui responderunt
iura; quam qui docuerunt.

(r)

Praesidia
huius argu-
menti;
a) instrumen-
ta

b) notitia
medij aeni.

tutorum laciniae (r) multa suggerunt, quam plurimis peruersè intellecta.

CAP. II
DE ORIGINE IVRIVM DIMIDIATORVM (s)
IN GERMANIA.

§. I.

*Multitudo
iurium di-
midiato-
rum oritur*

Illorum iurium, ubi eiusdem rei diuisa inter plures dominia sunt, tanta in Germanis est multitudo & uarietas, iurisprudentiae Romanorum fere incogni-

*d) Statuta
eorumque in-
terpretes*

(r) Equidem iudicia de statutis ditionum Germaniae aliquot locis prolata sunt superius p. 14. n. 3. Verum ut illa parum in aliis causis abeunda iure Romano, cum scriptores habeant academicos: ita tamen in *ve colonaria, censuum & seruitutum* rationibus, quaeque his sunt uicina, patrios mores omnino prodant, a legibus Romanis diuersos. Sine id rusticis, iurium suorum tenacissimis custodibus debeamus; siue quod ab his negotiis fere remoti uixerint aduocati: id sane uerissimum est, reperisse nos in istis non tantum singularia profus; sed etiam, ubi doctores in sententiis uarij sunt & accipites. lucem accepisse, qua duce scopulos euitauimus, in quibus alij solent haerere. Quapropter nullus fere Germaniae principatus leges prodierant, quas non hoc fine cœmerim legerimque utili quidem, sed negotioso admodum instituto. In primis etiam commentatores in patriae statuta maximi ideo feci. Utinam quaelibet prouincia domesti- cum haberet doctorem, qui discrimi-

1 mina patrii iuris a legibus Romanis summatim exhibuisset. Specimina eius generis aliqui in cathedra prodixerunt academica; instituto certe dignissimo, quod alij pari industria imitarentur. Ita enim fieret, ut per summam intelligeremus uestigia patrii iuris, quae hactenus difficulter hinc inde despersa colliguntur.

2
3 (s) *Dimidiata iura* dico, ubi eiusdem rei pluribus non communia; sed diuisa sunt dominia. Ut alter possideat agrum, atque eius colligat redditus; alter in eo proprietatem; dominiū directum; annum censum; angarias aut simile quid habeat, quo intuitu non ager; sed ius in agrum & quidem in consideratione diuersa diuisum esse uideatur. *Dimidiatum* pomum; lunam; diem; horam dixerunt Romani. *Dimidiatum* rem uel etiam ius habere, dictiones sunt Ennii & Plauti aliorumque. Abstinenti a uerbo *communio*is, quia haec & rei eiusdem est eiusdemque modi, qui hic differunt. Neque uox *diuisi* placuit ob causam fere eandem.

*Dimidiatum
quid?*

In.

cognita (t) : ut operae pretium omnino sit, causas unde illa prouenerit, sollicitus paulo indagauisse (u). *a) ex manumissione seruorum.*
 §. II. Principio in his tempora habeo dissolutarum in Germanis seruitutum (x), propitio, an ira-

B 2 to

Interpres sit *AGROETIUS de orthogr. p. 226. n. 5. dimidiatum calicem bibi, non dimidium: non enim bibi uas ipse.*

*Iurium di-
midiator.
multitudo &
uarietas.*

(t) Prouoco ad p. 140, litt. b, ubi pleraque genera horum iurium recensuimus. Cuius numeri, qui calculos iniecit, illi facile ad credendum erit, Romanas leges nec quicquam eum unquam attingisse. Serui Romanorum omnes ad genera omnia seruitiorum obligati fuerant: quamuis diuersi ad diuersa, pro dominorum arbitrio, destinarentur. Nostris autem moribus alia atque alia officia homines eius generis tenent die seibeigene / extra quae nulla eorum est obligatio. Deinde quamuis ad scriptitii; superficarii; militares; uectigales; colonarii; stipendiarii aut agri generis alius in legibus Romanis recensentur: paruus tamen is numerus est, si eum contuleris cum Germanico. Neque ullius gentis memini, quae patriae instituta uarietate & multitudine horum iurium superare queat.

Utilitas originis hor. iurium.

(u) Historia horum contractuum causas loquitur eorundem atque rationes, quibus constituti sunt. Et quamuis tempora & casus in una & altera parte quid immutauerint: omnia tamen ad indolem prima eam respiciunt, ad quam exigenda, restringenda & explicanda illa etiam sunt, quae mutationem subierunt. Utinam

1 doctores operam, quam in conciliandis patriae iuribus cum placitis Romanorum adhibuerunt, in originibus impediissent; ut historiam horum contractuum haberemus, lumen ueritatis; cum iste labor contra uideatur mater perturbationis.

2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

(x) Seruitutum iura monarchiis sunt odiosa, illis maxime, ubi principes frena laxare incipiunt & imperium adfectant absolutum. His artibus factum esse puto, ut Iustinianus Imperator manumissiones non solum facilitaret; sed etiam commendaret illos per omne imperium. Hoc enim remedio familiae eneruantur robore, opibus, diuitiisque, ut omnia pendeant ab arbitratu imperantis. In Germanico imperio ius belli priuati accessit, nobilibus landfassis relictum, adeoque maiorem principibus metum iniecerunt cohortes seruatorum, agentium in dominio unius. Certe usum e re fuerat principum infirmiorum, ut, seruitutibus subactis, prouinciales ordines imbelles redderentur. Ipsi episcopi ex quo territoria nacti sunt, idem ex eadem causa in notis habuerunt: ne landfassi eorum institutis se obiecti possent. Quaeruntur itaque artes, quarum tegumenta in sententiis N. T. ostentantur. Indignum quippe esse, sacri oratores, dixerunt, homine christiano uti uelle manipi.

Qui

to numine, id factum sit, ambigo (y). Tum enim agricolae, simile est iudiciū de generibus operarum aliis, de

Qui Christo fidem dederint, membra esse, in uno corpore sociata, quae sub uno etiam capite agerent, Christo seruatore. Membrum igitur membro dominari, iniquum fore simileque portenti. Accedere, quod homo Christianus rex sit & regalis particeps sacerdotii, quorū rationibus pessime congruat nomen sordidi mancipii. His argutiis conscientia dominorū impetita, mox etiam oppressa est, ut officii christiani esse crederent, seruis dari libertatem. Qua propter illud quoque reperio, dominos quandoque famulos suos uinculis coercuisse, ne conuentibus christianorum interessent. Certe, fore ut nutritoris sui nomen eierent, si id Christo dedissent. Non tamen uno icū sublatae sunt seruitutes. Seculo enim Carolingico pietatis fuit, manumittere. Ottonum aeuo manumissiones ita in mores iuerunt, ut inlar decori haberentur, exceptis Venedis, sub imperiū redactis, quorum seruitus eodurior fuit, quo maior populi illius ferocitas in uicinos Germanos. Adeo enim illis usi sunt seruis maiores nostri, ut uerae seruitutis inde adpellationem sumpserint, ein Schläge oder Wend: uerbo Rucht dicendo locatorem operarum, et uen mietstnecht. Functarum permutatio, quoniam Slawa gloriam notat linguae Venedorum. Post autem tempora interregni id demum actum est, ut manumissiones omnibus imperii ordinibus imperarentur. Ut hac uiuere lege nunc

uideamus omnem orbem christianum.

(y) Disputare nunc liceat philosopho, utrum iure utiliterque sublatae sint seruitutes, an secus: quoniam Icto non licet, causam conclamatam & publica lege abolitam tueri.

Quo autem fine id fiat, dices? Repono. Si non alio, amore ueritatis.

Quamuis nullus dubitem, fieri posse, ut imperii princeps euangelicus seruitutes reducere queat & stabilire iterum in suis prouinciis, cum libertas plurimis sit molestissima. Et uero si de rationibus consilii dicendum est, pessime consultum esse puto, & dominis & seruis manumissione.

Gaudet fortunis domini seruus, quas omni modo promouet, quoniam

spem & ipse cum posteris habet laetioris uitae sub domino opulento: dominus non minus seruo bene cupit, cuius liberos fouet, artes docet

per magistros, quod nouit, sibi, non aliis operas serui artificis demum

profuturas. Contra mercenarii, domino non prodesse, sed inanium specie apud eum ualere student, quod

mutabilem esse sciunt dominorum uoluntatem liberorumque, nullas ob

bene merita habitum iri rationes: ipsi domini seruis conductis diffi-

dunt, ne, artes edocti, illos deserant perantque dimitti. Quo fit, ut optima

ingenia in otio & ignauia putificant & depereant in paupertate.

Utinam ergo reducerentur in rempublicam iura seruitutis, cum ingen-

An cum ista
iuria sublatae
seruitutes?

Man
1011

1011

deesse coeperunt dominis praediorum (z) uel facti sunt adeo sumtuosi, ut reditus fere omnes abirent in eorundem mercedem (a). Inde ergo factum est, ut domini latifundiorum partem agrorum tradere mallent aliis, canone, censu, seruitiisque sibi referuatis (b), quam, ex proprio eorundem usu, damna experiri.

§. III.

ei commodo artium ac scientiarum in republica. Quid uero? num improbum esse, uideretur, quod noueo. Nec quicquam. Pauli & antiquissimorum conciliorum praecepta sunt: ne serui, Christum seruotorem profesti, dominos deserant, adfectione libertatis. Peccatorum seruos Christum horrere, non operarunt.

*Mania ser-
uorum.*

(z) Non raro sexcentos seruos unus Landsassius habuit sub suo dominatu; quibus diuersa assignauit officia pro ingeniorum rerumque peragendarum liberrimo selectu. Romanorum seruorum alii iurisperiti; medici; philosophi; oratores; scribae; sculptores; pictores; artifices generis alii fuerunt: e quorum operis dominus uno saepe die accepit multa millia nummorum; honestissima ad ditendum ratione. Germanorum opes re pecuaria & rustica fere fuerunt absolutae. Ut adeo serui eorum plurimi fuerint aratores, agricolae, pastores, rustici, peditarii; paucissimi opifices cum nostris nulla stipellax ad delicias. Inde in medijs aeni diplomatibus fundos & agros, non coemptos fuisse, reperiō, nisi cum mancipiis aliquot, quorum opera colerentur. Formulae fuerant; tradimus illi sex mansos cum

tribus slauiis toridemque ancillis & quae eiusmodi. Plane ut nostris moribus praedia uendi solent cum iumentis, gregibus, relique agrariae instrumentis, quae nobis ueniunt nomine *inuentarii*. Omnia autem haec praediorum domini desiderarunt, imperatis Germaniae seruorum manumissionibus.

(a) Qui operas numerauerit, *Mercedariae* quas cultura agrorum requirit, ille sumtus non mirabitur a nobis notatos. Auxit illos conducticiorum seruorum instabilitas, neglectus, desidia, ferocia, procacitas, obsequii fictique obliuio. Quos morbos ille demum intelliget, qui aliquid nominis praedium colere & curare debet beneficio seruorum, qui mercede annuatim conducuntur. Vulgi sermone dicitur, fundum, qui *angarius censitis, emphyteusis*, hominibus propriis, seruitiisque glebae adscriptis destituatur, aibus conferendum deplumatis uel equis carenti aurigae. Ein gut das keine hofienste oder frohnen hätte / wäre ein Vogel ohne flügel / ein fuhrmann ohne pferde. Wer alles seld durch mietbleute bauen wolte / der schöpffe wasser mit einem sieb. Quoniam fructus abirent in operariorum mercedem,

(b)

b) manu-
mifforum
egestate,

§. III. Neque difficiles esse potuerunt liberti eorumque posteris, quin ea lege agros lubenter susciperent. Cum plerique egestate rerum premerentur (c), neque alia fere illis essent ad cultum & uitum remedia.

c) desidia
in rebus
alienis,

§. IV. Deinde maior de illis, quae nostra propria sunt, nobis esse solet cura, fides, sollicitudo (d); quam in quaestu mercenariorum, quorum operae emuntur.

d) despici-
entia agri-
culturae.

§. V. Paucitas tum illorum accessit, qui ruri agere uoluerunt, hominibus manumissis in urbes se conferen-

*Finis iurium
dimidiatorum.*

(b) Inde enim est, quod illi, quibus iura dimidiata obueniunt, operis plerumque largitoribus suis obligantur. Sie musken so viele tage zu hofe frohnen; handdienste; gabeldienste; pflugdienste; erndtsuhren; wissfuhren; gedrayde fuhren u. s. w. verrichten. Quae omnia causas loquuntur dimidiatorum iurium in Germania.

Causa egestatis manumissorum.

(c) Olin cuncta fere officina in germanis etiam fere penes seruos, quorum opera supellectili domino eorum eo facilius sufficit, quo tenuior maioribus nostris fuerat is adparatus. Qua propter alius fere generis operas nemo conduxerat, quam rusticas. Ut adeo neque seruis manumissis aliud quid super esset, unde uiderent, quam ex rusticarum operarum locatione. Neque ego aliam causam uideo, quare Caesares tempore interregni cum alias fere omnes, tum sellularias etiam artes, seruis ereptas, collegiis demandauerint hominum ingenuorum, illaque pri-

*Vera origo
der Hand-
wercks zunft-
sen.*

1 uilegio munierint, quo prohiberent quosque alios, qui illas priuato instituto audent exercere. Atque ex illo tempore sartorum & sutorum artes. Caesarem iudicio, omnino factae sunt ingenio homine dignissimae. Ut risu digni sint, qui litterarum studio id elogi-um, moribus romanis congruum, praecipui quodam iure, hodieque uolunt tribuere. Sic enim formulas cantus peregrinas, sine iudicio & sensu nostrae reipublicae. Contra enim patriae mores nunc medicos, legum & litterarum cultores Iudaeos hominesque leui macula notatos ferunt; a sartorum uero & sutorum tribu excludunt utrosque, ut horum collegia ingenuis hominibus tantum non digniora primis esse uideantur. Sed dedit hoc imperator subleuandae manumissorum egestati.

(d) Huc refero iura dimidiata *Iuris nostri* quaecumque. Sive illa tantum sint *maior cura* redituum, ut sit in locationibus *quam merce-* *pore-* *uarii.*

*Urbi-
sae mar-
ziffi.*

ferentibus, ut citium numero adscriberentur (e). Utrumque permouit rerum dominos, ut iura in agris constituerent, cum aliis dimidiata.

§. IV. Praeterea, quae paganorum superstitio (e) religio-
fuit (f), ut diuisa cum ioue imperia habent; illa nis nimie-
etiam animos Germanorum occupauit, ut, Christum tate.
professi, praedia Deo & sanctis uestigalia (g) mal-
lent,

porariis astiduisque, den *lasgütern/*
Meyergütern u. f. w. siue partem
concedant dominis, quod fit in emphy-
teusi den *erbjngsen/jinglichen*; siue ab-
sumant totum, denent *jnggütern/*
fröhnern / diensteuten u. f. w. Iure
meritoque dulce uerbum proprietatis,
condominique incitamentum
dixeris fidei & industriae, quamuis
re ipsa id multum quandoque fallat.
Sunt in uicinia rustici, qui de propriis
agris maiores canones & collectas
soluunt; quam conductores alieno-
rum. Hac tamen inanium specie
falluntur: es wäre glesch wosl ihr
eigenes; man müste auf bessere zeiten
und jahre hoffen; man müste es
in beyde hände nehmen und sehen/
dass man sich so hinbrächte.

(e) Henrici aeuipis imperium
fuit, ut decimus quisque se in urbes
conferret: adeo omnes tum abhor-
ruerunt ac iuitatuni insitutus. Quo-
niam isto tempore rusticam uitam
uel serui egerunt uel homines pro-
prietii uel domini landsässli, hac ipsa
causa ordine nobilium insignes.
Illi non poterant: hi uero nolue-
rant domicilium uertere &, uillis ac
fundis relictis, urbes incolere. Hinc
illae hodieque rarissimae sunt, quae

1 cines habent, nobilitate illustres:
nisi, ubi feuda salinaria offendun-
tur, ut Halae Venedorum, Sueuo-
rum, Luneburgiac in primis Stasfur-
thi & Salzae, quarum senatus etiam
nunc absoluitur landsässli tantum
2 nobilibus. Alia rerum facies fuit, im-
peratis Germaniae manumissioni-
bus seruorum. Ex eo enim tempo-
re opificia omnia & mercatus pa-
3 gis interdicti & libertis urbium in-
colis, destinati sunt: ut serui ma-
numissi ea propter cateruatim in
urbes aduolarent. Unde est, quod
hodieque landsässli nobilibus non
4 liceat uel opifices alere in pagis, uel
coquere cereuisiam: cum tamen
utrumque olim illis licuerit, quoni-
am in uillis serui eorum instruxe-
rant omnis generis opificinas.

5 (f) Quae superstitio Romano-
rum fuerit, ut numinibus suis agros
ganorum nra & praedia dicarent, dictum est supe-
6 rioribus p. 36. litt. q. p. 6. litt. u. quod
institutum plene explicauit Gotho-
fredus. Respexit forte huc quo-
que VIRGILIUS in epigram, quo ce-
cinit: *Diuinum imperium cum Ioue*
Caesar habet.

(g) Exempla in diplomatibus *Agri Christo*
medii aevi admodum frequentia *uestigialer*,
sunt.

Urbium cati-
sae manu-
missi.

lent, quam libera immuniaque ab huius generis tributo,

f) *odii
usurarum.*

§. VII. Tandem ecclesiarum diuitias foenori dare, quod omne mutuuum esse gratuitum debeat, rem

sunt, ubi libera praedia Christo; Mariae; apostolis; martyribus; sanctis facta sunt uectigalia. Sanctos tamen puta noui tantum, non ueteris testamenti. Neque enim Abrahamo, Moysi, Iosuae, Samuelli aliusque uel templa uel agros dicatos esse reperimus, quasi uetustas illis obesset, quin preces eorum quid possent apud Deum. Momentosum exemplum est uniuersum Angliae regnum, quod Inas rex hac religionis nimietate Petro apostolo fecit uectigale. teste, post alios plures, *Matthi WESTMONASTERIENSI ad an. Chr. 727.* Id Petri uectigal alii reges post in tantum auxerunt, ut pontifex quaestorem in Anglia habuerit, qui collegit tributum hoc Romamque illud transmisit. Quam prouinciam ultimus sustinuit *Polyd. VERGILIUS*, quod ipse memorat *lib. IV. hist. Angl. p. 118.* Plures auctores habes in *der Pusend. erleuterung* cap. 4. p. 591. Imo templa, arae, lampades suos in *pontificii* habent censitas. Inde memini, uocauisse aliquem Poloniam, *das lampen reich*; quod constat, lampadi Petrinae aedis eam uectigalem esse. Nomina quoque noua in hanc gratiam imposita sunt fundis: *Maricnsfeld; Woriz;*

burg; Güter Gottes; Gottesfusse; Josephthal; Vetermannen; Peter-
leute & quae sunt generis eiusdem. *Christo dimi-
diastac*

2 *In nomine sancte & indiuidue
Trinitatis.*

3 Otto Dei gratia Buregrauus di-
ctus de Wittyn, omnibus in perpe-
tuum. Notum esse uolumus, tam
presentibus quam futuris, quod nos
Otto de pleno consensu uxoris nostre
Iutte, liberorum & omnium affi-
nium nostrorum, medietatem stagni
quod Burckewitz dicitur, cum omni
iure & utilitate, sicut progenitores
nostri & nos in feodo tenuimus pro
quatuor marcis argenti redimimus
ut libere possideant & utantur sicut
& ante retroacta tempora possede-
runt. Recognoscimus enim eius-
dem stagni medietatem iam dicte eccle-
siae a felicitis memorie Iohanne pa-
tre nostro pro anime matris nostre
remedio rationabiliter condonatum,
6 licet nos ex quadam pertinaacia talem
donationem aliquandiu non cessauimus
impedire. Ne ergo preface donationis
reconfirmatio in obliuionem queat
imposterum peruenire, sigilli nostri
robore presentem paginam fecimus
communiri, testi-
bus

rem habuerunt, officio hominis christiani indignis-
simam

C

bus etiam suppositis fide dignis, quo-
rum nomina sunt hec: Frater Petrus
cellarius, frater Wilhelmus
magister conuerforum dicte eccle-
sie, frater Henricus conuersus & magister
Curie in Valckenberg, Elgerus
& Iohannes Preuslai, Conradus
aduocatus noster, omnes hy castel-
lani nostri, Hermannus Sartor, &
feodalis noster & aliorum plurima
multitudo. Acta sunt hec Anno
Domini M. CC. LXXVI. in Gotshyn,
in die beatarum undecim millium
uirginum. Alterum est Querfur-
denhium, quod nunc sequitur: Priuile-
gium Dominorum Quernuordenstium
super vnam vineam ad missae celebratio-
nem.

In nomine Domini, Amen. Nos
Cenebardus nobilis de Quernuorde
recognoscimus per presentes, Quod
heredum nostrorum dilectorum uide-
licet Brunonis, Borchardi & Ger-
ehardi, & omnium quorum interesse
dinoscitur, consensu accedente, dona-
uimus & donamus religiosi uiris do-
mino Abbati & conventui monasterii
in Eylwerstorph uinum musti XVIII.
scopas capientem ex vinea in monte
Smanico struato singulis annis diri-
mandam quam custos dicti monasterii
recipiet annuatim, & mediam par-
tem ad opus Dei ministrabit in cele-
bratione missarum. Reliqua con-
uentui iam dicto in uigilia sancti Mar-
tini distribuet. Si autem continge-
ret forte, quod aliquo tempore uinum
in predicta uinea ex sterilitate terre
uel per quemcunque modum deperi-

1 ret, ex iure nos & nostri successores
nobis ex cellario nostro promissam ti-
nam musti dabimus occasione quali-
bet amputata. Vt autem donatio ta-
lizet permillum est, per nos & nostros
2 sequaces inuolubiliter obseruetur,
dedimus presen: scriptum nostro sig-
gillo communitum. Datum anno
Domini M. CCC. LIII. In die sancti
Viti. Tertium dare uolui in uer-
3 nacula, quod plura momenta habet,
de quibus suo loco dicemus. Est au-
tem tale:

Super memoriam Friczen Ganken
& suorum, & super i. fertionem
4 censuum.

In gotis namen/amen. Ich Her
Fricze Gank Ritter von Duerfurt
vund elisabeth meyne eliche wirzyn-
ne mit allen unsern erben bekennet
yn disem brieffe/alle dye en seen odder
vornemen/ das wir yn die ere Gotis
vund durch seligkeit unser eldern siin-
derlich meynes Vaters / gnant Wip-
precht meiner mutter Zitten und
6 frauen so phlen von scheidungen mit
allen glaubigen selten zu troste haben
gegeben dem Gotesbue zu eyluere-
storf meyne sirdung geldis ewiger zeitung
den herin off dem fore / da umb das
7 sye alle Jar sollen begeen unser el-
dern Jarzeit an dem negsten montag
vor sancte Martini mit langen Wig-
gillien an dem tag dar nach mit sele-
8 messen mit latens/ lesin vund singen
also es gewonlich ist. Darnach men-
get vber vich odder meyne frauen
gebait / so sol man die vorgefarie be-
ne Jarzeit danne balden off die selb-
ten

firmam (h). Ne tamen hoc lucro ecclesiae carerent,
nomen

ten zoet diser vorsehdunge off mel-
chen tag wir danne beyde vorfallen
off den soll danne ewiglich bleiben das
selbe gedechtnis vnser eldern alle mit
einander vnd vnser mit allen gleu-
bigen selen / das uns allen got geben
nach dieser zeit das ewige Leben. Zu
bekentnis vnd yrkunde diser vor-
geschribene rede ha ich Her Frtze
vnd dpe meyn mit vnsern hugesegel
gestiffte disen brief / der da is ge-
schrieben vnd gegeben nach gotis ge-
burt da es war Tufend vnd fihun-
dert Jar dar nach vnt funfften Jar
des tages sinte Valentinus Huc
etiam decimae pertinent. De qui-
bus magnae omni tempore dispu-
tationes inter theologos fuerunt,
utrum sint iuris diuini moralis
an forensis tantum Ego, qui pri-
us affirmant, rerum habeo aestima-
tores iniquissimos. Deus Leui tri-
bum nulla ditione instruxit, ut do-
ctores essent, Israelitis aliisque spar-
sim mixti. Cum ergo duodecimam
populi Israelitici partem absolue-
runt; aequum fuerat, ut decima
pars uniuersi regni illis assignaretur.
Clerici nostro aeuo quid?
numerus pastorum num duodeci-
mam efficit partem ciuitatis? Contra
unus pastor coetui praeficitur ter-
centum ouium. Taceo ipsos quo-
que clericos in nostra republica
fundos & agros acquirere: ut adeo
ex utraque causa forte sua possint
acquiescere. Sed glaucoma religio-
nis plurimorum oculos hodieque ob-
ducit, quin uideant lumen ueritatis,

*Decimae quo
iure?*

(h) Improbitalis omnis generis *Num usurae*
usuras sunt, qui postularunt. Inci- *sint iniquae?*
melius meis litteras autographas ad-
feruo Philippi MELANGTHONIS
& Hieronymi SCHURFFII, ubi
uterque a Daniae rege Christiano
an. 1553. de usuris lege quadam
coercendis eidem consulto respondet
idque hoc sero modo: *Omnes usuras Responsio*
improbis esse, quid numus unum non Iuris iust. ad
pariat; sacer codex nobis illud non Daniae R. Me
uno loco inculcet; mutuum dare, nihil lauchthonis
inde sperantes; iudicio paganorum
etiam damnentur cuiuscunque gene-
ris usurae. Hinc primo quidem in-
tuitu uideri, Daniae regem bona con-
scientia rei modum dare legibus non
posse, quae iuri diuino morali praerfas
esset aduersa. Ne quincunces usuris
praescribendo ipsas usuras adprobare
uideatur. Verum, addunt, alios li-
mites curiam, alios ecclesiam habere.
Pesse itaque regem quincunces in fo-
ris tolerare, ecclesiae tamen antisti-
tibus, quod consilium est Philippi,
serio intingere, ut illi coram populo
quascunque usuras damnent exclu-
dantque usus sacrae coenae, quotquot
illis inire uelint. Hieronymus ue-
ro putat satis esse, regem serio in proce-
mio legis subditos admonere; non ad-
probare usuras, modicus tamen in iu-
dicio forensi fore impunes. Magna
uero discrimen esse inter instam &
honestam: inter id, quod impune &
quod rectum; inter ea, quae toleren-
tur & illa, quae adprobentur. Usurae
quincunces primi generis esse, non al-
terii.

*Aut om-
nes fo-
endur.*

*Sente-
singul-
uestit-
vario.*

*en p-
ditio.*

nomen mutarunt & agrorum dominis pecuniam
C 2 credi-

An omne cri-
men sit puni-
endum?

terius. Addo aliqua sermone Philippi, quo is scripsit: Und ist von dem Rucher auf dem Reichstag 1541. viel disputirt worden. Es ist aber ein sehr weit unterschied zwischen der sünd und zwischen der weltlichen straff/welche bloß zum schutz der menschen angesehen ist. Also wenn ein lediger gefell/mitt einer ledigen Frauen unucht treibet / doch nicht in offentlicher ergernuß / so übet die weltliche potestat keine straff / gleichwohl billiget sie solche unucht in keinen weg. Das ist gemeldet / daß man betrach den unterschied zwischen der kirchen lehr von der sünde und eusserlicher weltlicher straff / dieses ist also zu Regensburg disputirt worden / und sind dabey gewesen der alte löbliche Graf zu Manderscheid / Gerhard Feldwich & M. Nath / Groperus, Bucerus und ich. Liceat hac occasione meam quoque sententiam prodere, de iustitia quam noua ratione tuor, usurarum. Scilicet in omnibus contractibus debet esse aequalitas, qua utriusque contrahentium commoda debent promoueri. Abest enim hic animus donandi iactandique suum. Atque idem nunc dicendum est de mutuo, ubi qui dat alteri pecuniam, damnum sentit, qui accipit ab altero lucrum. Probo utrumque. Primum quidem non leui ratione illorum, quibus tanti est, oculorum delictis priuari ex intuetu solo numerum, quamuis haec etiam causa legitima sit, quoniam Romana iura numerum eapropter statuerunt usum

Sententia
singularis de
iustitia usur-
arum.

ex parte cre-
ditoris,

I fructum l. 28. numismat. ff. de usu-
fructu neque altera, qua putant, opu-
lentie opinionem in republica cum
aliis, tum mercatoribus maxime
tempore nundinarum prodesse, qua
2 ille destitatur, qui numos tradat
recipiatque schedas, nuncias quan-
doque fallaces diuitiarum: uerum
alio longe firmiterique filo argu-
mentorum. Scilicet hodie, ubi ni-
hil non prostat uenale, stultus sit,
3 oportet, qui numos collegerit, ut
oculos pascat, quin potius boni pa-
tris familias sit, emere fundos, mer-
ces, operas, resque fructuum fera-
ces. Nemo adeo iners & ignauus
est, qui hoc modo acquirendi nesciat
uti. Quod si ergo hoc sine numi
colliguntur: quis damna non intel-
ligat, quae patitur creditor, usu-
4 eorundem, quem alteri concedit,
destitutus. Ut pericula taceam,
quibus creditor alterius fidei se ex-
ponit, si, quod saepe praeter spem
accidit, eandem fallat. Deinde iu-
5 stitia quoque usurarum elucet ex
debitoris. *ex parte de-*
altera etiam parte debitoris. Ille
enim creditis numis uel damna
anertit uel, quod plurimum sit, lu-
6 crum captat, ut graues illi esse ne-
queant usurae. Exempli loco; emit
quis praedium sexaginta millibus
thalerorum: sed desunt ipsi uiginti
7 millia, quin integrum pretium solu-
uat, quae ideo mutuo accipit ab alio.
Cum itaque bona eius duabus tertis
exhauriantur, redituum quoque
eius praedii non maior pars ipsi de-
betur: tertia quae reliqua est, opti-

crediderunt, ut quincunces penderent, non usurarum causa, sed iure censuum: quod genus contractus ideo emtionem esse, dixerunt, nec quicquam mutuuum (i).
Quas

mo iure cedet creditori. Quid uero ad dubitationes a doctoribus oppositas iustitiae usurarum? Quamuis enim primo numus numum non pariat: satis tamen est, numos comoda alteri gignere, digna, quae aere redimantur. Neque domus domum parit: sed tamen nemo in iustum ideo dicit locarium. Deinde utilitatem uideri innoxiam alteri, qui numos credat, in cista otiosos. Resp. Contrarium supra ostensum esse: quod locarium ideo solui, quod conclauae habitando reddatur deterius aut quod possessor non opus habeat eodem. Praeterea sententiam sacri codicis puto uel non accipiendam esse ex sensu contrario; uel ad ea tempora respiciendum, ubi rerum permutationes frequentes fuerunt, usus pecuniae tantum accessorius ad dandum rebus permittendis aequalitatem. Ubi enim res eo tantum sine custoditur, ut praesto sit, cum illa fuerit opus, eius generis mutui & ego improbauero usuras. Exempli causa, frumentum aut panem alteri das, ut cum eo tibi opus fuerit, quod dedisti, recipias: tum in humanas esse puto foeneris rationes. In mores nihilominus fuit apud rusticos, ut reddiduri, quod accipere, usurarum loco aliquid super addant, quod uocare ad solent das usuras. Sit uenia ambagibus.

Census cur
omi dicantur?

(i) Id ex formulis diplomatum

1 medi aevi intelligitur, quorum duo exempli gratia addimus. Primum est:
Nos fratres Nicolaus Prior, Reynardus supprior, Iohannes Colletarius, Iohannes Bursarius totiusque conuentus monasterii Dobirug publice recognoscimus per presentes, quod reuerendus in Christo pater & dominus dominus Henricus de Ortrand noster & dicti monasterii Abbas, consensu & assensu, maturo consilio & bona uoluntate seniorum nostrorum & totius dicti conuentus accedentibus, emisit iusto emptioms titulo a discretio uiro Iohanne Reske in uilla dicta
2 Dreske, quam a nobis & nostro monasterio tenet iure feodali, unam sexagenam & XL pullos annis & perpetui census dicto Domino Abbati ad
3 nitam suam duntaxat, & post eius obitum dicto conuentui perpetuis temporibus persoluentem. Quam quidem sexagenam latorum grossorum Prior, qui pro tempore fuerit, singulis annis in festo Michaelis colligere, & dicto domino Abbati quam
4 ditur nixerit, & post uitam conuentui predicto, qualibet contradictione & dolo quocumque semotis debeat ministrare. In cuius rei testimonium & memoriale sempiternum Sigillata
5 sepediti conuentus nostri presentibus est appensum. Datum & actum Anno Domini M. CCC. LXXVIII. in octaua epiphaniae Domini. Alterum
6 vero hoc:
7

Eite.

Quas diuae matris praestigias eodem deinceps iure
ciues sunt imitati; ut, si non boni essent, boni tamen,
ecclesiae exemplo, esse uiderentur.

§. VIII. Addunt plerique etiam doctores tristis-
simos bellorum euentus. Populum enim uictorem
hoc sine incolas deuictos in pristinis agris reliquisse
pu-

g) *eueniu
belli.*

*Litera Hans Kuchels super L. fl.
reemprianis*

Ich Hans Kuchel zu Mleuen
wonhaftig bekenn öffentlich yn die-
sem brief vor mich alle meyn erbenn
vnd erbennen / das ich recht vnd
redelichen umb meynes sündertsi-
chen nutz vnd fromen willen dem
Erwidrigenn würdigen vnd geistli-
chen Herrn Johanni apte / Anthonio
priori Symon eukodi / michaeli pro-
curatori vund der zu dem ganzen
conuent des closters zu marienzelle
sancti Benedictus ordens bey dem
dorffe Eyluerstorf gelegen Halbe-
stadis Bistums vund allen oren
nachkomeligen vorkauff habe vnd
gebe zu kauffe vff eynen rechten vnd
redelichen widdekauff In krafft die-
ses briefs jowen rinsche gulden jert-
liches zeinses gut am golde vnd
sweher gnuet am gewichte off meyn
nen garten vor dem heyligen gelte
vor Mleuen vor den vorkiehern
kunt genannten heyligen geists zu
he lehen rürendt. Dorumb he mit
bewuste gegeben haben bezalt vnd
übergezoalt haben funffzig rinsche
gülden / dye ich furder an meynen
scheinbarlichen nutz vund grossen fro-
men gewant vund gelepte habe. Wel-
che yzunt gnanten jeren gulden rins-

1 sche jertliches zeinses gerebe vund ge-
lobe ich obgenanter Hans Kuchel
für mich alle meyne erbin erbennen
vnd wer dieselv obgeschriben gartn
je het bey meynen guten waren traw-
2 en de vorgnante Herrn apte vund
samenunge zu der marienzelle vund
jeen nachkomeligen gültlich vund
freundlichen yn yrem closter do selbist
alle jar jertliche off vnser lieben frauen
3 tag wurkweil nach gebung dieses
briefs vund dye weile diser zeins
nicht widder abgekaufft ist gültlichen
vund freundlichen zu bezalen geben
vund aufrichtenn an allen iren scha-
4 den angenerde. Auch haben wir
die obgnanten Herren apt vund sa-
menung den gunst und willen ge-
schan / das ich dye abgemelten jeren
gülden rinscher jertliches zeinses wid-
der von on kauffen magt / in welchem
5 jar vund zeit mit meyn erbenn odder
besizer obgeyanten gartins das
ebend vund genellig ist umb funffzig
gülden rinschs in gewicht vund ge-
stalt we obngeschriebin. Vnd
6 wen ich / meyn erben erbennen odder
besizer obgnanten gartins obge-
schriebin meynen kessern solche
funffzig güldenn mit sampt den vor-
selbin zeinses so der hinderstellich we-
ren bezalt habe / suchen vund wollen
he

putant, ut iurium dimidiatorum leges sequerentur. (k) Exempli loco Sueuiam allegant Vandali- que (l). Opinio, quamuis testatissima sit, calculum me-

1. Ihe mir meynen erben erb nemen od-
der Juhaber obdachts gartens dieſen
meynen brieft wider geben/vund der
ſelbige brieft alsdan machtloß ſeyn
vund vnkrefftig. Zeu vrkunde vund
feſter ſicherung hab ich den fürſich-
tgen Darchylomeum Gerhart des
erborn rathß zu Meuen ſtadt-
ſchreiber das er ſeyn pißſchier vñ
vund ſeynen erben unſchedlich vor
mich meyn erben erb nemen od-
der Juhaber dießes obgeſchriebin gar-
tens an dieſen brieft zeu bringen ge-
betin Vnd wy vorgeſchriben ge-
ſcheen das also bekenne. Geſcheen
am ſonabend nach martini nach Chri-
ſti geburt tauſent vierhundert vund
ſin nuntzigſten Jar. Quid? quod
etiam vulgi fermo hodieque ſit,
zußkauffen/ dienßkauffen/ id eſt mu-
tuum dare alteri, uſurarium loco,
annuos pendat cenſus uel cenonem
praefſet uel ſeruitia. Ceterum
neſcio, quacauſa mercatores Saxo-
nici uenditis mercibus pecuniaque
iſtis numerata dicant: ſie hätten
heut gut geld gekaufft/ magis appo-
ſite alii Germani: et hätte heute viel
geld gekußt. Sed uincit uſus ratio-
nem.

Belli iniu-
riæ num
cauſa iurium
dimidiato-
rum?

(k) Bella uel priuata ſunt nel pu-
blica, atque hæc iterum uel domi-
uel foris geſta. Singula dicunt effe-
ciſſe, ut agrorum iura dimidiaren-
tur. Primum quidem & alterum
genus, quoniam poſſeſſores fun-

1. dorum patronos quaſiuerint ino-
cenſu, canone, dominioque directo
propoſitis acceperint etiam, qui illos
ſecuros praefſarent a priuatorum
latrocinis. Quod ſi uero in manus
2. peregrini uictoris uenerint ciues,
Romanorum exemplo, parte non ſo-
lum regionis eodem multatos eſſe;
ſed etiam id, quod incolis relictum
fuerat, cenſibus & ueſtigali onera-
tum, ut nomina agrorum paganis
3. remanſerint, neruos eorum utilita-
tesque conſequuti uictores & res pu-
blica. Inde doctrina Romanorum,
extra Italiam dominia non reperiri,
4. Prouincialium praediorum poſſeſſo-
res non dominos eſſe, ſed poſſeſſores.
Dubitatum quoque num illi agro-
rum uindicationes habent? Quod
negatum eſt, cum publiciana illis
tantum competat, quod plenus ex-
5. plicauit *ALTESERRA ad Trypho-
nium tit. de rei vind. p. 265*

(l) Sueuos enim Chlodonaues Num id de
hac quidem lege ſubſtagauit, ut ple-
6. Sueuia ue-
rique eorum ſubirent iugum ſerui-
rum Vanda-
tutis. Itaque durioſem hodieque
liaque?
fortem agricolarum eſſe putant in
Sueuiæ pago, quam in reliqua Ger-
mania. Teſtimonia congeſſerunt
7. *B. RHEMANVS lib. 2. ſub initium,
p. 262. VADLANVS lib. 2. p. 34.
STYMPFVS lib. 4. chron. c. 27.
WYRSTEISEN chron. Baſ. maior
lib. 2. c. 30. CRYſIVS. annal. Sueu.
Part. 2. lib. 8. p. 212. LEHEMAN.*

meum non impetrat. Romanos enim mores sapit:
neqcquicquam uero Germanos (m).

§. IX. Quod de Germaniae desertis in eodem ^{b) nouali-}
hoc argumento monent, quae cultoribus hoc iure ^{um nunc-}
fue-^{ro.}

lib. 2. c. 19. 20. GRYPHLANDER de
Weich, Sax. c. 24. n. 9. §. 9. Joh. GY-
LERVS in Rhactia lib. 5. p. 59. MA-
GERVS de aduoc. cap. 6. n. 730. HEL-
DER in act. Linden. p. 597. Vene-
dos, qui irruptionibus fere quoti-
dianis impetierunt finitimos Ger-
manos, Henricus auceps & Otto
primus deleuerunt atque ex tot
cladibus superflites, mancipiorum
infar, reliquis Germaniae incolis
uendidere, ut tota gens in diuersas
patriae nostrae oras dispergeretur.
Imo tam alieni fuerunt postea Ger-
mani a moribus & sanguine Venedo-
rū, ut suos prohiberent a connubiis
eorum neque paterentur, ut illi iura
acquirerent ciuium aut landsassio-
rum. Imo Venedi nominis quoque
memoriam uoluere extinctam, quo
factum est, ut Brandenburgensium
Marchiae adpellationem darent Sa-
xoniae transalbinæ, inprimis Hen-
rico Leone & Alberto Vrso imperan-
tibus, qui nouo conatu, multa mil-
lia Venedorum expulere, Francis &
Belgis in loca eorum substitutis,
Testimonia suggerunt HELMOL-
DVS lib. 1. chron. c. 38. & huius
interpres Bangertus. HEKTIVS
addi potest de hominib. propr. Scit. I.
§. 5. p. 162. & Comitibus ab ARCO formu-
la marchiae Brandenburg. §. 4. litt. 1.
p. 42. §. 5. p. 51. §. 10. p. 67. §. 12. litt.
p. 101g

(m) Superius ostendi *lett. k. Seruitutes*
quod Romani populos deuictos in *Et iura dimit-*
seruitutem redegerint; agros autem *diata Ger-*
reddiderint uectigales ac stipendia *manorum*
rios, atque possessoribus iura domi-
nii negauerint, quod esse dixerunt, *quam a hely*
penes rempublicam. Quapropter *lis,*
bella apud Romanos & seruitutem
causae fuerunt & censitorius
agrorum. Quid uero haec ad Ger-
manos, qui peregrini uictoris iu-
gum nullo tempore subterunt? Mi-
grarunt germani prouincias, ut alii
in loca possessoribus uacua, se con-
ferrent. Ita Venedi Vandaliam
occuparunt, a Vandalis sponte emi-
grantibus derelictam, Herulo-
rum ac Hunnorum irruptiones
asslixerunt Germanos aliquandiu;
neqcquicquam uero oppresserunt.
Thuringi; Boii; Saxones in potesta-
tem cesserunt Francorum: non in
seruitutem, Populi enim hi tributa
soluerunt regibus Franco Gal-
lorum; salua libertate & proprie-
tate dominioque praediorum. Du-
bito, Clodoueam duriores fuisse
Sueuis; si pauciores exceperis, qui
ferocitate perfidiaque animum eius
irritant. Infeliciores Venedi, quo-
rum fata *lett. n. 4. s.* explicauimus.
Si ergo seruitus causa, *hominum*
proprium, cur nulla huius generis
nomina in Marchia Brandenburgensi
offenduntur. Breuiter; serui aut
prox;

fuerint assignata, magis huc facit (n); sed iste contractus locum sustinebit singularem.

2) delicto.

1) acre alie-
no.

S. X. Illud etiam euenire potuit, ut, multae praediorum iura dimidiarent (o): uti aes alienum uniuersim. In causis uulgaribus aliis doctores laudare malo, quam crambem recoquendo stomachum mouere (p).

CAP.

prorsus manumissi sunt; aut ex aliqua tantum parte. Primum accidit, ubi incolarum maior cultura; alterum, ubi quondam minor fuit. Id constat, Pomeraniam; principatum Meklenburgensem; Holsatiam; Westphaliam; Sueniam & Franconi-
hominum propriorum cohortes alere hodieque: in reliqua Germania haec fere nomina exulare. Occurrit alta regula: quo principum maior auctoritas; eo *ra-* siores sunt pristinae seruitutis reliquiae & frequentiores eapropter emphyteurae, censitae, angariae, cetera: contra, quo magis *addicti* sunt principatus, eo *addictiores* agricolae landsassii, id est, eo luculentiores sunt species seruitutum. Fundamentum haurire licet e p. 147. *lit. a.*

Nonnulla, qui
causae iur.
dimidiator.

(n) Quod de Germanis insu-
sim Tacitus & eius interpres, *CLY-*
VERVS lib. I. cap. 13. id sigillatim
de Sueuis memorat Felix *FABER*
lib. I. p. 76. laudem maximam pu-
tabant quam latissime a suis sinitus
uacare agros & uasatis circum se fi-
nibus solitudines habere. Ita est,
Germani quondam syluis ac deser-
tis usi sunt ad delicias & propugna-

I cula. Verum ex quo cultiores facti
sunt, syluestria ac deserta loca in
agros commutarunt. Multum au-
tem operae ponendum fuerat, ut so-
lum uerteretur. Quo factum est.
2 ut, uel censu uel operis uel parte
dominii uel hisce officiis simul
reseruatis, ipsos fundos aliis assigna-
rent. Utinam in uitio non pecca-
uissent huius orae incolae. Inopia
enim ligni & pastus ciuium hic
uere perimit fortunas.

(o) Hac arte usi sunt imprimis
clerici, ut laicis persuaderent pecca-
ta uix dignius sui posse, quam per-
petui census obligatione. Notum
est, quod Polonia, a pontifice ob cae-
dem Stanislai proscripta, pacauerit
iram antistitis annuo uectigali,
Romanae curiae promisso. Prin-
cipes etiam & iudices iisdem usi
sunt; remediis ad canonem impo-
nendum peccatoribus subditis.

Qui eorum
causae deli-
ctae?

(p) Hos census *constitutinos* di-
cimus, si quando proprietarius fun-
dum alienare noluit, sed quo nomen
solueret, ab alio pecuniam accepit,
& loco usurarum obligauit creditori
annuum censum; dominiam direc-
tum; operas; siue coniunctum,
siue sigillatim. Sunt ultima haec

& maxime
aer alienum?

tra-

CAP. III.
DIVISIO IURIVM DIMIDIATORVM.

§. I.

VT illam iurium dimidiatorum infinitudinem, quantum fieri poterit (q), in ordinem redigam: singula eorum disponam in tres classes.

Tres classes, ubi dominium plenum uel 1) penes heredes,

§. II. Prima eorum est, ubi omne DOMINIUM fundi penes HERVM remanet: fructus uero ex eodem

D ob-

tractationis uulgaris, quae passim reperis apud BONIVM de censibus artic. 25. FALLERIVM de contractibus. censu alibus, uerbo census, SYM-MERHARD de contract. q. 72. CO-VARRVLLAM lib. 3. resolut. c. 7. Frid. MARTINI de iure censuum cap. 2. Qui modos etiam explicant, per quos dimidiata iura donatione; in-stitutione; legato; transactione; praescriptione; pacto; dote aliis que rationibus acquiruntur. Verum haec satis constant hominibus, iura romana doctis. Id tamen obseruo, in rebus mediæ aevi, emphyteutas, beneficiarios, hominesque generis alius, qui fundos possederant ea lege, ne illos alienarent, censuum quandoque uel operarum onera creditoribus suis conlitiuisse, qui moribus ac temporum longinquitate postea in ius iuerint: quamuis id principio frustra factum esse, intelligatur. Qui enim dimidiat iura minuitque, is partem alienat eorumdem.

1 fuerit ad numerum istum augendum & duplicandum; cum plurima possiderim, multaque restent, quorum non memini. Ad eas ergo si lubet: Anzugs-schilling; Wankforst; Barggeld; Beherdischeiten; Bedemond; Bringsfiger; Wudigler; Burgfeste; Breitguth; Kerchenschak; Dienergeld; Dimengeld; Dinghöfe; Dunctwercke; Dienstzins; Erbeschopf; Erbfallsgehenden; Errtagewens; Friedschak; Gatterzins; Gewandfall; Grasgeld; Hauslingsgeld; Heerdrecht; Hinderstele; Hoffrechtsgut; Hospacht; Hofzins; Hulgeld; Hubengeld; Kofigeldsguth; Kofsgüter; Land schäkig; Leibe-hüner; Lemmergeld; Liedlobn; Mägd-schilling; Mezhethe; Mezhkub; he-the; Wisporn; Nachbardienste; D hre-berthe; Pfannenzins; Pflegschaffen; Pferde geld; Reichsleute; Rodlen-der; Sandalien geld; Sentorathu-sen; Schanergeld; Schöpp-nhuf-sen; Se. dberg; Sendzins; Schlä-tereyen; Schungeld; Sattelaüter; Stolhöfe; Schaffcheergeld; Taber-nengeld; Tagw. den; Tagenwarden; Theilschilling; Wabelvieh; Woat-
leute;

Infinitudo iurium dimidiatorum.

(q) Septuaginta & quod excurrit, iurium dimidiatorum genera enumerauimus p. ego. litt. b. Facile nunc

obueniunt clienti (r). Huc pertinent res colonorum, quae variae & multiplices.

2) *clientem,*

§. III. Altera ex contrario eorum, ubi omne DOMINVM CLIENTIS est: heri autem redituum, operarum, rerumque portio definita (s). In quo numero census, uectigalia, angariae & alia plura eius modi.

3) *inter utrosque dimidium.*

§. IV. Tertiam illa constituunt, ubi ipsum DOMINVM ita est inter VTRVMQVE DIMIDIATVM, ut ea, quae heri sunt, directum; quae clientis, utile audiunt.

lente; Armannen; Urbarleute; Wachs-
ginsen; Weichsaat; Zeissengeß;
Zwangsdienste. Horum quidem ali-
qua explicauit WEHNERVS, vir
patrii iuris callentissimus, & quot-
quot eundem dispari fere successu
in hoc studii genere sunt imitati,
Speidelius; Andbaeus; Besoldus; Fris-
schius; Rudingerus; Dietherus; sed
innumera argumenta restant, a nul-
lo illorum occupata.

*Discrimen
inter domi-
nium rei &
fructuum.*

(r) De Domini verbo actum est
p. 43. litt. 2. & p. 129. maxime Sect. 2. c.
2. §. 3. litt. l. p. 131. u. 4. s. Hic loci
illud in primis tenendum est, domi-
nium quidem aliud rei; aliud reditu-
um esse alterumque tribui quando-
que usi fructuario; conductori, hof. pos-
sessori. Verum in hoc significatu
uocabulo domini hic non utimur.
Ita enim conductor quoque, fru-
ctuum intuitu, ex re sibi deuincto-
ram dicere potest: sein gut; so weit
gheinge das seinige. Primus itaque
uerbi sensus huc pertinet, qui rem
solan afficit dimidiatque, quod Ger-

1) mani etiam signant nomine pro-
prietatis. Quamuis perpetuus co-
lonas fructus & reditus sibi deuin-
ctos habeat; rei tamen ipsius omnis
proprietatis remanet penes locatorem;
2) er hat die bloße nutzbarkeit und kein
nutzbares eigenthum / welches hinge-
gen dem Erbzinshmann zufommet.
Qua tamen de re suo loco. Simile
iudicium est von Leßgütern; herrn-
günstleem; Meyergütern; Cöthern;
3) Beständern; Pachtshäffern / &
quae sunt eiusmodi ex superio-
ribus p. 140. & p. 161. repetenda.
Quamuis nomina multiplicia sine
4) litterisque inuicem prorsus dissent;
quae explicabimus infra sigillatim.

(s) Ut colonus nullam domini
partem habet: sic deest nulla domi-
nii pars censitae. Huic itaque in-
tegrum est, fundum censu adie-
ctum inscio hero, den Zins oder
5) Dienstherrn ohnbeترaget / nen-
dere, diuidere, commutare. Fra-
teor quidem Germanos, ut sic ser-
uente, illum, qui centum iura habet.

*Censitis rer-
um est pro-
prietatis.*

diant (t). Quam indolem habent contractus emphyteutici & qui in patrio iure his sunt uicini.

§. V. Verum tamen cum temporum spatia (u);

D 2

in-

Genera ex
his constata.

non minus dominum salutare, den Zinsherrn; censitam uero den Zinsmann. Verum minus recte, nisi id uel honoris causa fiat; uel intuitu operarum, si quidem illas addixerit eidem censita. Verum suo loco dicam, factum esse hoc uerbi abusu, ut censitas cum emphyteutis & uasallis manifesto errore confuderint partes & iudices, rerum ignari. Loquor tamen de hoc contractu, qua is simplex est; saepe enim fit, ut aliquid emphyteutes admixtum habeat, de cuius rationibus suo loco. Pertinent ad hanc classem die Zinsmannen; Frohner; Hübne; Petermannen; Gottes Haupteute; Landsideler; & quae sunt generis eiusdem in superioribus p. 140. & p. 161. enumerata.

(t) Ita scilicet est, emphyteuta der Erbzinnsman / in eo differat a censita dem Zinsmann: quod ille partem tantum habeat domini sine proprietatis; hic uero dominium ac proprietatem uniuersam. Nam Germani uocabula Herrlichkeit oder Herrschafft digniora habent & magis momentosa, quam ut exprimi eadem possit emphyteutis; quamuis largiores facilioresque & illi sint in nomine Herrn / quod p. 162. litt. s. diximus. Itaque hoc casu diuidunt utile & directum dominium in das nutzbare Eigenthum und das obere eigenthum. Qui etiam Stylus est

curiarum medii aui, ut *nilis proprietatis* apud emphyteutam: *proprietatis* autem superior apud herum seu dominum emphyteutes esse, uideatur. Quod discrimen quoque adfert FELTMANNVS de iure in re p. 145. Huic classi adsigno die Erbsinsflehen; Erbshöfe / & si quae alia sunt, e p. 140. & p. 161. huc referenda.

(u) Quamuis triplicia, quae recensuimus, iura inuicem plurimum differant, quantum scilicet dominus & locator; dominium rei & ex illa uectigal: euenit tamen, ut summa imis commiscerentur. Operae itaque pretium fore, existimo, causas summation explicauisse maximae in foro perturbationis. In his primo TEMPS occurrit, quo illa, quae ab altero conducta fuerunt, ob diurnitatem possessionis speciem condominii acceperunt aut proprietatis. Exemplo id doceri potest, der Laßgüter / cuius generis bona quamuis conducta sint, facile tamen ob temporis longinquitatem speciem induunt agrorum censiticorum. Inde dissidia in foris ob das quaestionire testücke für ein Zinsgut oder Laßgut zu achten sey. Inde cautela: ut canon mutetur quouis decennio. Inde praesumptiones; agrum censiticum praesumi, non Laßgüter, uenia sit uoci, ob uniformem canonem, per quindecim annos solutum.

Confusionis
Lehen; Zins
lehen; Zins;
Erbsachtl.
causa
a) tempus

Emphyteutae
dominium
dimidiatum.

[x]

interualla locorum (x); pactorum rationes (y); studia iudicum & partium (z); ignauia seculorum (a);

b] loca.

[x] In illis oris maxime, ubi maior academicae iurisprudentiae auctoritas. Contra enim ubi iudices sunt, ulu magis edocti, quam in scholis tantum enutriti: ibi minor perturbatio in hoc genere consuetudinum. Sueuiam & Franconiam magistratam ideo dixeris in patrii iuris genuina uetustate. WEHNERO certe; BOLDO & SPEIDELIO plus in hoc genere debemus, quam centumalis, qui ad suprema contenderunt Romani iuris fastigia. Marchici etiam doctores palmam hic assis quondam praeriperunt, in quorum numero sunt DISTLMAYERVS; SCHEPLIZIVS; PRYCKMANNVS; cuius iuri consiliorum ineditorum uolumen apud primariae dignitatis administrum latet, qui eo sine mihi spem fecit, ut exeat in lucem, KOHLIVS deinde; COEPEN & MYLLERVS; Mecklenburgica & Pomeranica his optimo iure addo. In quibus MEYVS *ius publicum singulare Pomeraniae* in delictis habeo, quod nuperrime mecum communicauit insignis iustitiae sacerdos, Rheno uicinae provinciae minus etiam aliis habent peregrinitatis, qua causa magnum in hoc argumento lumen accendant, qui iura in *camera imperii* responderunt. Saxonia faciem peregrinam induit a temporibus Augusti, noui legislatoris. Conferantur loca ad quae remittit lectorem p. 77. *lit. g. n. x.* Inde PISTORI; HELGIO; SCHVRFFIO maior hic fides, quam recentioribus, qui

1 longius a tempore absunt iuris, quod dicitur emendati.

[y] De singulis exempla accipe. *Fundis* finem propositum habent seruitia; sed pactis factum est, ut plura.

2 rima, loco eorum uel etiam praeter illa annuum praestent domino tribuantque uectigal, quibus nomen est *der Heutellehen*. Quod tegumentum suppeditat possessoribus. 3 quo agros feudales censiticis inuoluant adnumerentque allodiis. De *emphyteusi* canon non iurici causa soluitur; sed pro directi dominii conseruanda memoria. Verum sunt 4 domini, qui cum emphyteuta conueniunt, ut operas praestet; ut fructuum partem reddat; ut pendat quotannis pecuniam non leuem; quae schemata cum censiticorum agrorum aut iuris etiam colonarii sint, facile est ad iudicem fallendum, ut, primo relicto, alteri ac tertio generi contractum attribuat. Contra si *census* leuis est, ea propter potest 6 haberi pro canone emphyteutico.

(z) Damnat alius feuda; alius adpetit atque ab allodiis abhorret. *d] studia partium.* *Aras* eo contendit, ut agri in doles sit emphyteutica; quam neque annuo censu dubitat tueri, cuius fauore principem quoque trahit in partes. Contra pater, diues filiorum, ut ipsi immunitas a collectis, ut in ordine nobilium provinciae ei locus, beneficiarium manuult praedidum, quam Triboni p. 13. n. 6. allo.

e] ign.

f] hom. mit.

(a); uerborum & formularum ambiguitas (b); schemata denique horum contractuum (c) multa turbauerint, miscuerint, summa imis paria fecerint: res ipsa non patitur, ut omnia ex ordine, iam nunc proposito, recensentur. Forte tamen neque ingrata erit uarietas, in qua patria hic iura deprehenduntur.

CA.

allodium. Sic memini, aerario principis non leuem pecuniae summam numerasse alios, ut ex feudo allodium fieret, daß man ihr lehen zu erbe, alios iterum, ut ex allodio feudum, daß ihr erbgut zum ritterlehen gemacht würde. Cum utrinque maxime interfit, pro diuersis rationibus temporum ac possessorum.

e) ignauia

(a) Haec discrimina repeti possunt ex illis, quae dicta sunt superius p. 121. n. 7. p. 143. litt. g. p. 145. litt. q. n. 3. Habent Angli; Sueci; Dani in Academiis praeter legum Romanarum doctores etiam PROFESSORES IURIS PATRII. Cum fieri uix possit, ut unus par sit utriusque iurisprudentiae facultati. Verum haec fortuna nondum regie Germaniam nostram: quamuis illa maximo opere opus esse uideatur, ob legum, quae in diuersis patriae prouinciis sunt, ingentem diuersitatem. Optime igitur de republica meretur princeps, qui, hac sparta alicui sigillatim quoque in Academicis commissa, desiderium hoc primum explet, ut alii exemplum propositum haberent, quod & ipsi imitarentur.

f) homony-
mia.

(b) Scribi satis non potest, quantum opere uerba patrii iuris discrepent,

1 & sensu & adpellatione in hoc maxime argumento. *Emphyteusis* alii a *censo* denominant dicuntque illam einen erbzins; alii *feudi* uocem adglutinant eidem ein erbzinslehen; alii autem, Belgae imprimis, illam *locationis* uocabulo insigniunt etiam *Erbaust*. Homonymiam uerbi *lehen*, quo Saxonibus maxime de rebus etiam censiticis & colonariis iuribus dicitur, *das gut lehet* d. h. n. s. w. illud quidem supra explicauimus loco singulari cap. 3 p. 49. litt. f. p. 52. litt. 2. Omnia haec ita se habent, ut quis ab emphyteutico iure abduci & dilabi possit in diuos feudorum; censuum; locationis contractus. Sic *Lassen* & *Meper* aliis emphyteutae sunt; aliis coloni.

(c) In mores iuit, ut & emphyteutae & censitae *inueniantur*; alienanturi uel *consensu* domini opus habeant uel praescitu eiusdem, quod discrimen multi non penetrant; *laudemia* soluant; *fidem* iurent remque teneantur *meliozem* reddere necquicquam deteriorem ceteraque pariter praestent utrique. Quo certe fit, ut haec uel inter se uel cum ipsis etiam feudis commisceantur. Consultores quidam principi fuerunt, ut ad omnia haec onera adstringeret quo-

g) schematis

CAP. IV.
DE CONDVCTIONE PERPETVA (a),
dem Erbpacht.

§. I

Definitionis PERPETVAE CONDVCTIONIS uerbo contractum uolumus cumque nominatum, ac consensualem, quo rei dominus usum eius hereditarium alteri largitur, pro mercede inter contrahentes definita.

*explicatio.
Verborum
a) contra-
ctus,*

§. II. Singula definitionis momenta sigillatim explicabimus. Principio genus eius statuimus CONTRACTVM (b): ut constat, non accipi conductionem de

quoque aliduos conductores. Quaratione & huius contractus cum indole illorum fieri potuisset commixtio.

*Causa inscri-
ptionis.*

[a] Conductionis malui uerbo uti, quam locationis. Quamuis enim haec correlata sint atque hoc casu a priori locatione scilicet, fiat denominatio: leges tamen perpetuae conductionis mentionem faciunt l. 10. uiam ueritatis C. locat. conducti: sine PERPETVA conductio est, ad heredes transmittitur, sine temporalis, si tempus locationis non finitum. In C. THEOD. l. 5. Aedificia de loc. fund. iuris emphyt. sub perpetua conductione locare pariter occurrit. PERPETVARIUM eodem quoque sensu conductores audiunt die Erbpächter l. 1. diui C. de locat. praedior. civil. fiscalium & l. 3. loca eod. ubi dictio offenditur: PERPETVARIIS conductores locentur. Locationem uero perpetuam non memini legislatorem ullibi dixisse. Licet FVNDI perpetuarii

*Perpetuarii
qui?*

*Fundus per-
petuarius,*

1 I ein gut im erbpacht l. 15. Aeternae Cod. Theod. de titonib. & perpetui iuris l. 5. praedior C. de loc. praedior. fisci iuris perpetuarii das erbpachts recht l. 1. ad palatinorum C. de officio
2 Com. Sac. Palatii aliaque nomina se nobis obtulerint in hoc argumento. Accedit, quod Germanica uox etiam latinae concinna sit, cum Erbpacht/non Erbpachtung, Erbpächter; non Erbye pächter uulgi & curiae usu scribere soleamus.
3 Errant autem iuris Romani lexico-graphi inprimis SPIEGELIVS cum eo, que CALVINVS, qui perpetuarios illos colonos dictos fuisse putant, quorum locatio ad dies uitae duraret. Quamuis enim PHILOXENES glossator perpetuo diu sibi reddat: Contrarium tamen cum ex in numeris aliis locis, tum ex l. 10. uiam ueritatis C. loc. com. patet, sub initium a nobis prolata.

(b) Neque enim locatio pro iure ipso accipitur, quod locator concedit, susci-

*Ius perpetua-
rium*

*Error lexico-
graphorum,*

graphorum,

*Nam sit con-
tractus?*

de iure conductoris, uerum de conuentione. Dein-
de mentionem fecimus NOMINATI (c) contractus: *b) nominat*
quoniam uicinitas eius cum in nominatis mater est *ti,*
mul-

fuscipiteque conductor, ut supra de
feudis habuimus *Sett. 1. litt. b. p. 60.*
Sett. 2. p. 83, litt. 1. p. 104. litt. o. p.
117. litt. a. uerum de ipsa potius
conuentione ulro citroque inita.
Hinc in iure audit pactio *l. 25. s. 1.*
ff. locati; conuentio *arg. l. 27. C. lo-*
cati; imo titulus *l. 25. ibid.* contra-
ctus *s. 3. l. de locat. & alibi passim.*
Latini auctores locare deducunt a
locum dare, quod plenius explicant
BYDÆVS ex eo que *CONNANVS* in
commentis ad digesta. Male *ISIDO-*
RVS *lib. 5. c. 25. origin. p. 231. n. 41.*
LOCATIONEM rem dicit, ad usum da-
tam cum definitione mercedis. Quo
ipso censuram is meretur, quam at-
tigi *p. 82. iur. s. n. 1.*

An 'nominat-
tus sit?
Rationes du-
bitandi.

(c) Quamuis enim perpetuae
conductionis natura ualde anoma-
la & tantum non indoli locationis
prorsus uideatur aduersa esse *l. 1. C.*
de iure emphyt. ut adeo ad in nomi-
natos magis contractus referri que-
at *s. 4. l. locat.* praecipue si merces
non in pecunia soluta fuerit, sed in
frugibus *l. 1. s. 2. ff. de posu. l. 23.*
ff. de communi diuisi. quod plurimum
fit, ne opus sit principi, ut omnia ad
uictum & cultum redimat numis,
absonderlich wenn die Venter nicht
weit von dem Hofflager abgelegen
sind / da die Lieferung an Früchten
und uictuali n besser zu seyn schelnet;
imo graue non minus ipsis arato-
ribus, ad aeris solutionem eosdem

3 addringi, ut lex uelit; *Domini praec-*
diorum id, quod terra praestat, acci-
piant, pecuniam non requirant, quam
rustici optare non audent l. 5. C. de
agricolis; quia interest etiam patris
familias; aratores parum nundi-
nari, ne fordeat illis agricultra,
monitore *COLVMELLA* *lib. 1. de re*
rustic. cap. 1. p. 5. imo miserum ex
agro homines traduci ad mercatus
ciuitatum; quod *C. Verri* expo-
brauit *CICERO*, in eundem oratione
p. 675. Veruntamen indolem con-
tractus tempus non mutat, quod
4 *cidendi,*
supra dictum est *p. 129. litt. k. n. 4.*
imo locationi tantum non illud pecu-
liare, quod pactis idemdem mutetur
nonamque accipiat faciem *s. 4. l. de*
locat. l. 15. ff. locati cond. deinde per-
petua quoque conductio non eapro-
ptor desinit esse dicitur conductio
l. 10. C. locati cond. l. 1. ff. si ager ue-
ctigalis. praeterea ex agris decu-
manis decimas accepit res publica
6 Romana; sed illos locatione obu-
niffe conductoribus, qui loco mer-
cedis easdem in frugibus exhibue-
runt adeo certum est, ut Verres, post
alias, ex his etiam causis in crimen
uocatus sit, quod, Siciliae prae-
fectus, a conductoribus decu-
manorum, loco decimae partis
frugum, accepit numos, cum ta-
men Roma indignisset Siciliae fru-
7 mento, Qua de re plene ac uehe-
ment-

Rationes de
contractus

Num merces
esse possit in
frugibus?

e) consensualis.

multae perturbationis. Post CONSENSVALEM (d) diximus, cum frustra sint, qui eundem absolui putant non nisi litterario instrumento.

§. III.

menter differit *CICERO* *secunda oratione in Verrem*. Ex antiquo patriae iure locationis certe contractus penitus exularet, nisi, merces in parte frugum a locatore posset constitui. Vsu enim numorum fere destituta fuisse medii aeni Germaniam; docui in *der einleitung zum Teutschen Münzwesen mittlerer Zeiten* cap 3. 6. aliis. Tantum abest, vt patriae Icti de locatoris merce te in fruge soluenda dubitare possint; quicquid etiam de *l. 21. si olea C. locati* doceant ac disputent interpretes. Accedit, quod Germania nihilominus rerum pretia habuit, licet auri & argenti usum propitium numen illi quondam negauerit. Mensura earundem canabis fuit, in praediorum tamen locationibus minus necessaria; quod hic intueri soleamus, secundatam terrae, ut, quod nascitur, partim proprietario cedat, partim conductori: ratione definita ac stabili, quamuis pretia frumenti soleant differre quod non fit in partiaro colono. Ad leges, quae locationem non sine pecunia fieri posse, praecipimus, summam repono, Aliae earundem loquantur de *opertis*; non autem fundis locatis, quod huius loci. Aliae pecuniae uerbum in sensu accipiunt *ampliori* atque pro omni re, quae pretium habet, quamuis illa sit fungibilis. Miror, *Gortofredum STRAVSVM* in *disput.*

Dissolutio
contrario.
rum.

1 de pecunia numerata in locationis contractibus necessaria, non soluere nodos, sed necere post tantam lucem antiquitatis Romanae. Memini *ancio* *Locci*, cum R. P. non solum quartam partem, quae fiscalis est; uerum etiam iura superfluae aquae *der extra Solen* locare uellet salinatoribus, mercedis loco, aliqua pecuniae summa & sale conficitur; disputatum esse, is contractus nominatusne esset locationis, an innominatus, *do ut des*? Verum ab his discriminibus tantum nunc momenti non pendet, ex quo hodieque doctrinam tuemur, pacta etiam nuda obligare Germanos, quibus neque fas sit poenitere uelle in contractibus innominatis p. 86. *litt. p.*

(d) Locationis contractum consensualis esse, nemo dubitat. *Verunramen de perpetua conductione* causam dubitandi adiert *l. 1. C. de iure emphyteutico*. In hoc enim cum *Conductio perpetua cum litteris contrahatur?* ita, quae inter utrasque contrahentium partes, *partitionibus* *SCRIPTURA* *interueniente*, *habitis*, *placuerint*, *firma stabilitate debent esse condiri*. Itaque in partes hic abeunt doctores. Multi eorum in emphyteusis consensum nec quicquam sufficere, existimant; quin illa ante obliget, quam rite contractum fuerit instrumentum. Negant autem hoc alii, qui sufficientem habent consensum in hoc genere contractus, Nume-

§. III. Praeterea locatorem iuris perpetui do-
minum uoluimus eumque uerum (e), cum peren-
nis locatio temporaria grauius longe habeat mo-
men-

mero haudquāquam minori. Quid
nos? Equidem uerba legis instru-
menta emphyteuseos non tam desi-
derare; quā firmare uidentur; sed no-
uam forte legem facit consuetudo.
Scilicet ante quam in his etiam oris
formula concepta fuit conductionis
perpetuae ehe man des erbpächts we-
gen etue gewisse einrichtung gena-
chet / aus welcher ein erbpächter die
Weise desselben verstehen können/
tantum non iniquissimum fuerat,
nuda promissione, er sollte das guth
in erbpacht nehmen/aut quem habere
illico aeternoque iure obligatum.
Nomen enim erbpacht adeo multi-
plex uarium & obscurum fuerat: ut
conductori cum locatore uel huic
cum illo uix potuisset conuenire.
Opus itaque esse uidebatur pactio-
ne ac litterario instrumento. Nisi
enim hoc, partes litibus ac fallaciis
inuicem fuissent inuolutae. Quo-
rerum statu melius fuerat irritum
habere contractum, quam aeternis
diffidiis irretitum. Verum tamen
septem annorum spatio tot formu-
lae, edicta, rescripta, exempla con-
ductionis perpetuae facta sunt,
quae etiam nunc prostant, ut con-
ductoribus facile sit, ad intelligen-
dum eius indolem, ne contractus,
quem inuent, sint ignari. Atque
ex hoc demum tempore huius etiam
generis conductorem teneri puto
solum nudoque consensu: quamuis

olim iudicio doctorum, pactionibus
ac instrumentis opus fuisse uidea-
tur.

(e) Temporariae locationis iura
haurienda sunt ex iurisprudentia
quae locatō

Romana. Notum est, praedia hoc
modo locare posse praelatum; ua-
sallum; tutorem; emphyteutam;
pignoris possessorem; maritum;
ipsum rursus conductorem. Ver-
rum difficilior longeratio in loca-
tione perenni; quam plurimis eorum

licet disputare. Rerum prorsus
alienarum administratores haud alienae pos-
sibiles limites exhibent suae faculta-
fessor & con-

tis, illas perpetuo locando. Prae-
rator? tera & illi ab hoc iure excludun-
tur, quorum dominia ipsa lege tem-
poraria sunt, quo in numero prae-
rarius? rarius sunt, quo in numero prae-
latus maritusque. Quid de nudo
uafallo, qui in quadam dominii so-

cietate? Patrocinari eidem uideatur
GLOSSATOR iuris Saxon. lib. 1. ar-

tic. 54. Du solt wissen / alle Ritter
lebten anfangs von ihrer kost (sti-

pendio) darnach liehe man den Rit-
tern Pflege (adsignatione agro-

rum): dieselben thaten den acker
den hauren aus um bescheid / das

hiehe pflicht oder zins (locando agros
pro annua mercede) Quod si uerum
est, censitae ordinis nobilium perpe-

tuarii sunt conductores, qui tamen
nunc habentur proprietarii. Sed
ego parui facio sumnia & deliria

huius interpretis. Equidem intui-
tu

mentum. Porro rei (f) uoce ita usi sumus, ut etiam pleraque iura sub suo contineat complexu.

omni iessedi spaci uniusq; sine tempore omnes VSVS

tu liberorum, qui parentis facta praestare tenentur 2. f. 45. liberas hic manus habet uasallus. Verum hoc perpetuae locationis nexu neque is agnatus tenebit inuitos neque dominum: ut adeo fieri non possit, quin, locatoris posteritate extincta, etiam in sumum abeat perpetuitas conductionis. Alia prorsus ratio domini terr. socialis, qui imperit audit uasallus. Ea enim hu-

dominus territorialis

ius est potestas, ut omnia in territorio facere ac uertere possit, unde nullum uel reipublicae uel successoribus agnatis adfertur detrimentum. Reditus autem fiscales tantum abest, ut diminuti sint in his oris conductione perpetua, ut potius auctus sumperint inuidendos; qui pristinas rationes longo post se intervallo relinquunt. Quare nullus dubito, adfirmare: principis locatoris successores teneri ad seruandum leges perpetuariorum; usque idoneis rationibus doceant: damna ex inde fisco ac reipublicae illata fuisse. Inprimis si fraus abfit, ubi honestatis ratio impedit, silem ea retractare, quae prudenti consilio constituta fuere arg. l. 1. §. 2. C. ne fiscus rem euacuet.

Quenam res perpetua conductione locentur?

(t) Errant doctores, qui perpetuam saltem conductionem contineui posse existimant non nisi in fundis. Quamuis enim uerissimum sit, moribus Romanorum hac ratione agros inprimis locatos fuisse l. 1. §. 1.

1. ager uel h. imo hi tantum culturam requirere uideantur, finem perpetuae locationis l. 1. C. de iure emphyt. occurrit tamen in legibus quoque Romanis nauis memoria imperpetuum conductione l. 1. §. ff. de exercit. arque aedium in emphyteusim datarum antio. si quas rumanas 2. C. de SS. ecclesi. Deinde negatur, in perpetua conductione rei ac iuris cuiusque culturam requiri, quod tamen fit in agraria. Neque nomen hoc uelle, opponendum est. Tum enim uel discrimen admittendum inter emphyteusim & perpetuam conductionem uel dicendum est, uerbum quidem culturam respicere, ita tamen, ut res ipsa neque ab aliis conductionum generibus abhorreat. Nostri moribus clarum est, perpetuis conductione deferri iurisdictionem; annuos census; castra; greges; iura patronatus; cereuisiam eouendi & uendendi; munera officialium; molenadina; lacteidina; regalia minima generis fore cuiuscunque. FORMULA conductionis perpetuae, an. 1705. d. 28. Febr. publice edita, rerum quoque multarum meminit artic. 4. desgleichen werden Gärten; Ziegelshuppen; Weinberge; Fischereyen; Mühlen; Brauerechtigkeits; Gerichte; Jagden; Dienste; Schenken u. s. w. angeschlagen und für einen jährlichen erbpacht gegeben; wovon denn gleichfalls ein erbstand oder erbrechts geld erfolgt / wie ein jedes in seinem Wehrt

vsus (g) uerbum, quod sequitur, solito hic laxius ^{usus,} adhibetur: ira tamen, ne ullam attingat speciem dominii. Tandem HEREDITARIUM illud adpellamus, ^{g) hereditarius} quod morte aliterius non expirat; sed indolem habet

E 2 ^{multis} bet

Num res mo-
netaria?

Wehrt beschaffen. In iure mon-
tandi pragmatica imperii sanctio
Münkrech 1559. s. 164. seruet als
sich obstat temporariae locationi,
multo itaque magis perpetuae, Non
quod commoda praestare nequeat
conductori, hoc enim nomine uenit
der Schläge Schaß: sed propter lae-
sionis periculum a perido condu-
ctore metuendum: quae & magna
esse potest & tamen occulta ac fur-
tina.

Quid iuris
consequatur
perpetuarius
conductor?

(g) In temporaria locatione con-
ductori neque *possessio* datur, puta
civilis, ut possit usucapere domini-
um, quia dominus manet in posses-
sione per locatorem l. 31. §. 3. ff. de
usucap. multo minus dominium l. 39.
ff. locat. l. 80. §. fin. ff. de contrab.
erat. Aliter tamen plures iudicant
de conductione perpetua, ubi domi-
nium uel totum uel eius partem
obuenire existimant perpetuario
conductori. Quem errorem cum
maximi errent Icti, eundem inferius
ex instituto redarguentis. Equidem
huius orae locatores hoc diffidum
pactis euitarunt, ut iudicio *L. ABE-*
ONIS ueri possumus: *nemo potest uide-*
ri eam rem uendidisse de cuius domi-
nio id agitur ne ad emptorem trans-
at. l. 80. cum manu s. fin. ff. de con-
trab. emi. Quemadmodum uero
nullis dubito, usum, habitationem

1 ceteraque locatione posse acquiri,
de quo modo scripsimus p. 170. l. r. f.
ita quilibet intelliget apud nos per-
petuarios conductores in re locata
ius aliquod habere, ab usufructu non
2 longe alienum. Ita enim *FORM.*
L. A des Erbpachts artic. 17. Sonsten
aber bleibenden Erbpächtern / ihren
erben und nachkommen die übernom-
mene stücke zu ihrem vollkommenen
nutzen und gebrauch / wenn die ange-
3 lobte jährliche pacht davon abgetra-
gen wird / zu ewigen Zeiten unge-
fräcket und in alle wege geruhig zu
genessen. Et alibi: es wird ihm
das gut in eine beständige und un-
4 derrußliche Erbpacht erblich einge-
räumet / überlassen und übergeben.
Habes itaque den gebrauch und die
5 nutznehmung / quae iura omnino
aequant usufructuarii. Atque, ex
hac etiam causa competit illis *actio*
in rem, tam contra dominum, quam
tertium possidentem: quammis domi-
nii nullam partem habere uideantur
6 *l. r. ff. si ager uelrig,* quod tamen tri-
buitur emphyteutae. Neque ergo
mirum, quod perpetuarii apud nos
neque culturam agri mutare; ne-
que ligna caedere; neque uertere
7 praedium in statum etiam meliorem
possunt, sine iudicii camerae praeiud-
ac maturo consensu. De thesauro
alibique ex hoc capite deducendis ar-
gumen-
gumen.

b) *mercedis* bet patrimonij (h). Ad extremum MERCEDEM exegimus certam quidem ac iustam : ut tamen perinde sit,

Imis conductio- nis per- petuae.

Causae amif- sionis id ficti- tiae.

gumentis inferius ex instituto. (h) Fuerunt quidam eius consilii auctores, tempus perpetuae conductionis quibusdam rationibus esse adstringendum, ut rei conductae usus facilius ad dominum rediret. Hoc sine alii suaserunt conductionem in *centum* tantummodo annos: alii non nisi ad *tertium* usque heredem conductoris: alii perpetuam quoque locationem his casibus finendam esse, uoluerunt, si conductor *legitimis* heredibus careret, wenn er keine eheltche ketbes erben verliese: aut etiam si *uicinis* moreretur, masculis liberis destitutus. Alii *testamentarios* minimum heredes a perpetuanda locatione excludendos esse putarunt, illos maxime, qui sanguinem non traherent a primo conductore. Nonnulli neque huius posteros attendendos esse, sunt arbitrati, nisi, quod feudis solenne est, nominiu memoriam *renouassent* in libro palatio, der erbpachts rolle/ und dem lagerbuche/quoties mortem obiisset perpetuarius colonus, wenn sie nicht der gesanten Hand folge thäten. Aliqui crimina notarunt perfidiam; periurium; homicidia; prodiciones; ueneficia aliaque, ut amitterent locationem, si huius generis delicti essent conuicti. Verum displicuerunt haec omnia aliis, ne onera augendo, mercedem oporteret minuere uel etiam plures, qui horum casuum pericula metuerent,

1 a conductionibus abhorrerent. Il- lud ergo principi placuit, aeternae quidem essent conductiones, sie sollten die in erbpacht genomene stücke zu ewigen Zeiten ungetrückt und in alle wege geruhig genießen: auch ihr recht wider an andere abzutreten; zu verkauffen oder in affter erbpacht zu geben besuget sein sollen / wenn nur solches mit consens der Cammer geschähe und die ueue erbpächter wider gute Hauswirths und gesicherte leute sein werden; dummodo, quod ubique intelligendum, statis temporibus merces solueretur. Horum enim officiorum si alicui deessent conductores, tum demum eosdem ab locatis agris fore depellendos. Die Erbpacht währet so lang/als der angelobte jährliche pacht davon abgetragen wird. Et alibi; bey verlust seines erbrechts ist der erbpächter zu vergleichener Zeit / das pachtgeld jedesmahl abzutragen schuldig. Es wäre dann / daß er höchst erhebliche und hinlängliche Ursachen hätte/welche billig zu consideriren. Ut adeo non ipso iure excidat conductor re locata; sed post causae cognitionem & decre in magistratus. Quam rationem inuent contractus feudales. Alie amissionis causa defidia est & culturae neglectus. Es siehet auch den erbpächtern frey/wenn sie einen unter sich finden / welcher sich nicht als ein guter wirth/ comportiret/das/was er in erbpacht genom

2) uerac causae.

Merceductio perpetua in buis

fit, siue illa in numis siue in frugibus fuerit constitu-
ta (i).

§. IV. Re summam explicata, iam parum mo- *Explicatio*
menti

genomme/nicht gebührend cultuire/
daß sie selbstgen mit consens des Ei-
genthümers aussetzen / und an dessen
stelle einen andern / der ein besserer
wirth sey/annehmen mögen. Utrou-
que in alia *FORMULA*, quae an.
1705. d. 25. Aug. scripta est, his con-
stitutur uerbis *art. 3.* Wie denn
hierbey expresse anbedungen wor-
den / daß wofern der erbpachter mit
bezahlung der termine nicht richtig
inne halten und auf längste 4. wochen
nachgesetzter Zeit seine pachte nicht
accurat einbringen würde / derselbe
so fort / ohne Verstattung fernerer
frist/remota omni exceptione & re-
medio stipensuo exequiret / quod
primum est; sequitur alterum; auch
da er sonst seine Wohnung / Acker/
Wiesen/ Garten und was er übrigs
in erbpacht genommen/nicht verspro-
chener massen uns gebührend anbau-
en und als ein guter und fleißiger
wirth in guten stand bringen und un-
terhalten würde; selbiger von dem
Hute auffser pacht gesetzet und diese
in erbpacht genomene stücke einem
andern bessern und an ändigern
hauswirth/der pinguioris conditio-
nis und ein besserer bezahler ist/ über-
geben werden solle.

(i) Mercedis nomine uenit nobis
das pachtgeld / oder das lählichen
pacht abtragen. Quo ultimo uerbo
propterea opus est, quoniam perpe-
tuae locationis merces non semper

1 in pecunia numerata; sed etiam (in
gewisser pachtlieferung) uel uniuersa
uel aliqua eius pars in frugibus
constitui solet; contractu locationis
nihil inde mutato, quod ostendimus
2 *p. 107. litt. c.* Debet tamen stabilis certa esse de-
& certa esse. Quod si illa pro tem-
porum fertilitate uariat, ut locator
quintam uel sextam accipiat par-
tem, ceteris conductuactori relicta,
3 negant aliqui, illum contractum
esse locationis; quamuis id uerbum
Romani multoties quoque adhibe-
ant de agris decumanis. Quod suo & responde-
loco relinquimus. Ex eo autem non reuiriens
4 parum momenti pendet, ut merces agrorum
uiriibus agrorum respondere uideat-
tur. Quod si enim locator indul-
gentior, quam iustior esse uoluerit;
ut lucrum conductoris solito maius
5 sit, merces iusto minor; tum succes-
sor in principatu facile causas habe-
bit, dissoluendi contractum; qui si sit
reditus in tantum deteriores reddit,
in quantum conductuactoribus de mer-
cede locationis est remissum, Verum
6 quod nostro iure probatur. Quia
nostro iure contractae locationes
ab hac suspitione absunt quam lon-
gissime. Nam primo ad conducen-
dum sine ullo discrimine homines
7 probatae fidei admittuntur, incolae
& peregrini. *FORMULA 1705. art.*
18 his uerbis utitur; Es ist auch
Er. R. M. allergnädigster Wille/
daß so wohl fremde / als einheimische
zu solcher erbpacht admittirt werden
sollen.

Merces con-
ductionis
perpetuae
m. in frugi-
bus,

menti NOMINA habent, quibus eandem adpellaueris.
Principio autem uocabulum *erbpacht*/usu iuris Ger-
ma-

etiam peregrini,

folten. Und werden dieselte / wel-
che aus fremden landen anhero zu zie-
hen und sich solcher gestalt allhier
possessioniret zu machen / gemeinet
seyn / für allen andern darzu besor-
dert und ihnen müglichst gewillfah-
ret werden. Heyorab wenn man
von dero guter erfahrenheit in der
Wirtschafft und Wohlverhalten
versichert worden. Dabero ein jeder
der zur erbpacht belieben haben möch-
te sich bey denen Ampts - Cammern
zu melden. Deinde merces non for-
tuito sine iudicio aut modo constitu-
ta est. Ante enim quam hoc fieret,
a) *merces ad ta est.* qualitates & conditiones agrorum
agror spatia & qualitates a geometris ad normam descripta
exquisita, ac definita sunt : ut merces ad am-
plitudinem praediorum fertilita-
temque exquisite exigereetur. *FOR-*
MULAE uerba sunt art. 11. Wied-
er der ackerbau dergestalt in erbpacht
ausgethan / daß fünfzig von jeder
huffe oder Wispel aussaat oder wie
es in jeder prowinz gerechnet werden
kan / und bey der ausmessung sich er-
findet nach eines jedes ackers bescha-
ffenheit und güte ein gewisses loco
canonis erfolgen müste. Wie sol-
cher zu allen zeiten bestehen möge.
Welches die commissarii umständ-
lichen untersuchen / die acker durch et-
nen geschwobnen Feldmesser aus-
messen lassen / davon einen deuttschen
ansschlag formiren und einem jeden
erbpachter den ertrag desselben Orts
in allen stücken anzeigen sollen ; da-
mit derselbe erkennen möge / was von

1 jedem Ort / der billigkeit nach / abge-
statet werden möge. Imo ne quid
amori unius dari possit, haec iudi-
cio usi sunt locatores, ut fortunae
tantum deberet, qui aliis fuerat
2 praefendus. Ne autem, quod
prouide *P. AULVS* scripsit, calor lic-
tantis ultra modum solitae condi-
tionis quem inflaret l. 9. locatio ff.
de publicanis atque ita conductor
3 mercedis immo dicat nimitate in-
ops fieret & locati demum praedit
desertor; ultra modum hic ire nul-
lus poterat : quamuis praedia addi-
cta sint, qui arrhae summa alios su-
4 perauerat. Ita enim *FORMULA*
cenforiae legis art. 2. Weswegen
dann auch verordnet worden / daß
wenn die erbpächter einander strei-
ben solten ; der einmahl nach jedes
5 Orts beschaffenheit regulirte canon
bleiben : hingegen aber demjenigen/
der die meiste erbstandes gelder offe-
rirtet / der Vortzug gelassen werden sol-
le. Praeterea hinc etiam colligi d) *ac in an-^{no}*
6 possunt mercedis rationes; quod illa *nonae curiae*
ab an. 1702. sit constituta ac defi-
nita : quo tempore frugum rerum,
7 que aliarum maxima pretia fuere,
ut omnes fere ex agrorum condu-
ctionibus ditescere uellent. Unde
etiam plures cupiditate prolapsi
sunt, ut, quae iudicia aliorum fue-
runt, nimum magno conducerent
8 tantum abest, ut uilioris mercedis
metui possit reprehensio. Tandem *e) merces m.*
ex rationum fiscalium collatione il-
9 *solito maior,* lud patebis, perpetuae locationis
mer-

*c) locatio sub
hastis facta*

*De uerb
pacht/*

*quod a
tur pro
phyren/*

*supra 1)
tino.*

manici, adhiberi solet pro EMPHYTEVSI (k): a qua conductio perpetua cum dominii causa, tum ob argumen-

mercedem superare quasuis priorum temporum pensiones, a conductoribus solutas temporariis. Ceterum post uectigal, ita constitutum, eius consilii auctores fuerunt, ut perpetuarii, conductore mutato, praeterea laudemia penderent uel decimas: ueruntamen prudentioribus hoc displicuit, ob causam, supra p. 127. n. 7. allegatam.

(k) Si nesciuerunt Germani usufructuarii aut conductoris iura ab utili dominio distinguere, qua de re plene planeque actum est *Scot. 2. §. 2. p. 121. litt. c. d. e. f.* non miror, illos perpetuam conductionem cum iure emphyteutico commiscuisse. Id quod ex locis innumeris potest constare. *Leges PALATINAE*, das Ehurpsälzische Landrecht im II. theil tit. v. p. 10. Von hantstuerungen his uerbis utuntur: liegende güter werden bisweilen zu rechtem erbe allen nachkommenden leibeserben (quidni etiam collateralibus & testamentariis heredibus) um jährlichen Pacht versehen. Solches ist und heisset eine erbverleihung oder Erbbeständnuß (Erbpacht): da gleichwohl das eigenthum bey dem Verleiher; den erbbeständer aber und seinen erben der gebrauch/ so lang sie den Pacht austrichten erb und unwiderrufflich verbleibet. Und heisset solche Erbbeständnuß im latein emphyteusis oder contractus emphyteuticus. Habes ergo Erbbeständnuß huc, quod idem

1 est, erbpacht nomine emphyteusos appellatum. Idem uerbi eiusdem sensus in Clinensibus constitutionibus dem Clevischen Landrecht occurrit *cap. 106. Von verpachtung*
 2 *p. 111. die jahrpachtung seyn ohne verschreibung beständig: aber leib und Erbpachtung können keine Wirkung haben / es müssen schriftliche verschreibung darunter aufgericht werden. Item: es solle kein Erbpächter seine Gerechtigkeit ohne Verwilligung seines Herrn verlasten. Eemphyteusin ergo, quam Saxones aliique Germani Erbzinsig*
 3 *guts nominant: ea quidem hinc legibus audit ein erbpacht. Eodem uerbo in pari significato Belgae*
 4 *utuntur. populi uicini modo commemoratis. HYBERVS in praelect. ad ff. siager uectigalis §. 6. p. 331. Uox inquit, emphyteusos, Belgis uocatur Erbpacht. Hug. GROTIUS in der Einleydunge 101 de Hollandischebered. 18. geleertheit lib. 2. cap. 40. van Erbpacht regt & lib. 3. cap. 18. van Erbpachtgünning similiter adhibet nomen saepius laudatum de emphyteusi. Quod etiam eius facit commentator Simon van GROENWICEN in notis ad eundem. Statuta MECHLINIENSIS tit. 12. artic. 1. & 4. von Erbzinsigen; rechten und Erbpacht limites eius huius iuris explicate non definiunt. Corrigit tamen abusum uocabuli in uiamque eum reuocat Paulus CHRISTIANEVVS ad art. 40 in comment.*

6) Clinensib.

7) Belgae

d) Mechlini.

De uerbo Erbpacht/

quod adhibetur pro emphyteusi.

iure 1) Palatino.

ritu.

iat.

b) *firma*. gumenta alia plurimum differt (1). FIRMAE deinde uocabulum Saxonicae originis est (m), non Latinae. Neque tamen ad nostrum palatum. Quod olim temporariam non minus conductionem denotauerit, dummodo merces in frugibus esset constituta;

ment. Mecklin. his uerbis: *Erspacht*. I
 quae hereditaria locatio perpetua est,
 nec ad eam constituendam fit dominii
 translatio. Si tamen de pacto non
 constaret tractu temporis & in dese-
 ctum probationis transfret contra-
 ctus ille uel in *emphyteuticum* uel in
 censualem & sic dominium uel
 omne uel utile conferretur esse penes
 possessorem.

Amplitudo
 uerbi *pacht*.

(1) Scilicet uerbis *pacht* & *PACTO* 3
 idem parens est, uti multis aliis, de
 quibus supra scripsimus *S&F. 1. c. 2.*
lit. 1. p. 22. Vetustiores enim Latini
 pro *pactis* dixere *PAGO*; uti in
legibus XII. TABULARVM: rem ubi 4
PAGUNT, ratum esto; & in lege *TALIO-*
NIS: sei membrum rupsit, ni PAGIT,
talio esto, auctore *GELLIO lib. 20.*
Not. Attic. c. 1. Inde etiam *PACTVS,*
PACTVRA, pactio, pactum; quae syno-
 nyima esse, probat *Claud. SALMASIVS*
in obseruat. ad ius Atticum p.
803. 804. In Germanica lingua ue-
 rus interpret iuris *SAXONICI ad lib.*
3. artic. 45. *Die sind pachtente / die* 6
hauergulden und die da pflegbafftig
sind. Scriptores etiam mediæ æui
pactare habent, quod idem quam
pachten. Inde arguere me posse
 existimo, *pachten* uocabulum gene-
 rale esse & *PACTO* respondere Lati-
 norum, Quod si est, duos uerbi

pachten habebimus significatu,
 unum, qui amplior est & latior, pro
pacto generis cuiusuis: alterum, qui
 limites non excedit locati conducti.
 Primo itaque intuitu necquicquam
 erraueris, *emphytesin* dicendo, ostendit
erbpacht / quod plures fecisse, ostendit
 in nota proxima: alter tamen,
 qui fere nostri æui est, ab *emphy-*
teusi tantopere abhorret, quanto-
 pere dominus a uerbo *conductoris*.
 Verum discrimina perpetuarii con-
 ductoris & *emphyteutici* dabimus suo
 loco inferius.

(m) Verbum hoc mediæ æui scri- *Num Erb-*
 ptoribus admodum solenne est: quo- *pacht recte*
 rum loca congeserunt prae aliis *FIRMA audi-*
SPELMANNVS; FRESNEVS; MENAGIVS; at?
SOMNERVS; WATSIVS; aliique in glos-
 sematibus. Iu duas partes abeunt,
 qui enuere uolunt illius etymolo-
 giam. Galli illud pro nomine lati-
 no habent repetuntque a uoce, *firmare*.
 Contra Angli Saxonicum
 esse dicunt, quibus *feorme* uicium
 & *coenam* denotet, unde patrius in-
 terpres euangelii *S. MARCI cap. 2.*
v. 22. scripserit; & *fecit Herodes FE-*
ORMAM, coenam magnam. Quorsum
 haec, dices, quidue ad iura perpetuae
 conductionis? Scilicet primi causis
 repetunt a doctoribus iuris canonici,
 quorum explicatio haec est: *FIR-*
 MAE

ta: ut frustra sint, qui eandem tantum respondisse exi-

F

fi-

MAR uocabulum sumpsi originem ex constitutione Zenonis in l. 33. C. de locat. cond. Qua intra annum licebat rescilire a contractu. Sed quia FIDES FIRMA dabatur, non recedendi: locatio dicta est FIRMA: Vel quod alii uolunt a MERCEDE FIRMA & certa, quae promittebatur, contractus dictus est FIRMA, sicut CIRONIVS in paratilis ad ius canon. Simili ueritatis specie Auctor. DOMINICUS cap. 17. de praerogativa aliodiorum philosophatur. Quoniam locator ex uariis causis expellere potuerit conductorem, ut pote si propriis uisibus eam necessariam esse, probauerit aut corrigere domum maluerit l. 3. C. locati conlocationem hanc minus FIRMAM dici potuisse: contra in perpetua conductione: quae dirumpi ac tolli non potuerit hoc genere praetextus. Hinc ipse ZENO l. 1. in medio C. de iure emphyteutico inquit: eam conductionem FIRMA stabilitate custodiendam esse, qua sententia a communi locatione eandem credendus est distinxisse. Accedit, quod haec genera contractuum FIRMITATES audiunt & MANVS FIRMAE, imo partes sanguine interdum eosdem descripsisse, deprehendantur; PONTII, comitis Tholosani exemplo, de quo diploma: in signum suae concessionis, abbatiae Moysiacensi factae, ungu- lam sui pollicis in tantum abscedit, ut in huius facti memoriam sanguis efflueret. Imo sacri canones dictione hac utantur: FIRMARE conductionem cap. 3. X. ne praelati nices

1 suas. Verum plura sunt, quae fa-
ciunt, ut contra sentiam, FIRMAE
uocabulo natales dando ex uernacu-
la. FEORMAM Anglis ammonam, ui-
ctum, coenam, fruges dici. uidimus
supra p. 176. & plenius rem exposuit
2 SPELMANNYS. Clare Odoericus VITALIS
lib. IV. p. 14. Conuina provincialium,
quae uulgo FIRMAM adpellant. Ab
haec autem gente huius contractus
esse originem repetendam, docet
3 me glossator Decretalium GIBI-
CHENSTEINENSIS, ineditus, cuius
exemplum possideo, an. c10 ccccLXXX.
manu exaratum. Ita autem ille ad
4 cap. 2. X. locat. cond. nota, quod res
conceditur ad FIRMAM, tamen conce-
ditur ad annum censum & est uul-
gare ANGLICORVM. Hinc etiam esse,
putat GONZALEZ, quod papa ad
5 Angliae episcopos scripturus FIRMAM
uerbo uti maluerit, quam conductioni-
nis comment, ad c. 6. X. ne clerici p.
1012. Esset ergo FIRMA locationis
contractus, mercede in frugibus con-
6 stituta. FEO alimentorum nomine
plurimis populis uenisse, scripsi su-
perius scilicet l. c. 2. §. 3. p. 20. litt. g.
7 FOEDE Danis adhibetur sensu eodem,
FODER uel etiam Futer Germanis.
Unde non leuis coniectura STIERN-
8 HIELML, qui in glossario Vephibla Go-
thico p. 47. Gallorum BOVRAGE ex
hoc eodem ortu deducit. Cum enim
uetusis temporibus ob aeris inopi-
am, quod attigi p. 108. n. 2. littae agri
non pro pecuniaria mercede locar-
entur, sed, loco eius aduilia, fruges, alia
soluerent conductores; factum est, ut

an Saxonici?
quod probatur.

stimant perpetuariae (o). Illud quoque auribus non minus graue, quod perpetuarium colonum eadem aetas

MA-

in firmam dare idem esset, quam locare pro annua frugum praestatione. Frequentiori autem deinde facto numerorum usu, census etiam in aere constituti, firmae nomen retinere, ut species pro genere adhiberetur: quemadmodum etiam Romanorum opes a pecude pecuniae nomen mutarunt. Interim nolim ire inficias, memoria huius etymologiae post extincta, ignorataque gentibus peregrinis, factum esse, ut, communi fere doctorum concentu, firmae uocabulum a firmare Latinorum repereretur. Quorsum pertinent, uiri eruditi Antonii DOMINICI principio enumerata argumenta.

Firma an respondeat demerbo pachst?

(o) Olim FIRMAM omnis generis locationem significasse, cuius merces in frugibus fuit constituta, quamuis illa quinquennio aut paucioribus annis absolueretur adeoque esset temporaria; nemo inficias ibit, qui medi aevi, unde haec omnino haurienda sunt, inspexit monumenta. Errore itaque labuntur qui FIRMAM finunt perpetuariam conductionem. Primo enim formulae: *annua firma; firma unius notis; firma decem notium; firma unius diei; firma quatuor hebdomadem*, welches so viel / als so lang etnem juesen geben, satis euincunt, spatium quandoque firmarum esse temporarium. Istius autem generis formulae occurrunt apud SPELMANNUM. Deinde *firma albu* idem fuit,

1 quam merces, a conductore in numis persolueda. Inde certum est, firmae nomen neque locationem neque tempus locationis descripsisse: sed rationem tantummodo mercedis: 2 quod probe obseruat SOMNERVS s. h. v. Post etiam INGVLPHI locus apertus est, ubi inquit: *annuazinti de firma restant, antequam anni concessi compleantur.* Clarius ANONYMVS de subsidio terrae sanctae, quem exhibent gesta Dei per Francos tom. I. p. 708. *Bona, quae habentur circa mare ad FIRMAM mobilem, primo trium uel quatuor annorum uel si sufficienter fieri possent in perpetuum emphyteusi tradantur.* Vbi perpetuae conductioni firma opponitur: tantum abest, ut illius haberi debeat synonymum. Locus in Decretalibus, quem DOMINICVS cap. 47. s. s. laudat, ubi firma temporariae locationi opponatur, profus fallit. Neque enim in hoc cap. 8. X. de decimis: neque in aliis, quae FIRMAM mentionem faciunt, utpote cap. 22. X. de decimis cap. 7. de iure patron. cap. 6. de clericis uel monachi. Clem. unica de excessib. praelar. aliquid habetur, unde is uerbi sensus possit intelligi. Inconcinnum itaque FIRMAM nomen est perpetuariae conductioni, cum quod illa pro temporaria quoque adhibetur locatione; tum quod merces in frugibus constituta esse, debeat, quod secus est in contractu, quem nos uolumus demerbo pachst.

(P)

MANENTEM domini salutavit(p), aspere ac duriter, ^{c) manens}
 Facete aliquis conductionis perpetuae fere auctor ^{domini.}
 & actor ueſtigalia haec iura sub nouo codice com- ^{d) ius ca-}
 pleſti uoluit iuris CANONICI DOMANIALIS (r). Ce- ^{non. doma-}
 terum magis forte ad rem fuiſſet, perpetuam con- ^{niale.}
 ductionem in uernacula dixiſſe einen erbſtand (s): ^{e)erbſtand.}
 quod illa huic contractui plene planeque responde-
 re uideatur.

§. V. ORIGO perpetuae conductionis propterea *Origo deſſ*
 ſolicitiuſ tractanda eſt : quod plures eandem red- *erbpachts*
 F 2 *dide.*

Manentes
domini, erb-
pachter.

(p) Locus eſt HELMOLDI *lib. 1. 1*
chron. Slawor. c. 9. Ubi de Hermanno
 Billingo dicitur, quod fuerit homo
 nullius opis, quoniam ſeptem *man-*
ſes tantum habuerit & totidem *ma-*
nenſes, id eſt ſeruos ſiue mancipia, *2*
 glebae adſcripta, ut ego interpretor.
 Hinc in iuſtitiae laude idem eſt, quod
 MANENTES, ſeruos, furti conuictos;
 damnauerit ad mortem. Eodem
 modo *Wilh. Tormo in chron. ad an.*
687. p. 1770. n. 56. dedit abbatiffae
curtem XII manentes, & quandam
terram X manentes habentem. Non
 uideo, qua ratione MANENTIVM no-
 men perpetuariis conductoribus
 tribui poſſit, quod tamen exiſtimat
Rematus CHOPPINUS.

Erbpacht cui
ius canonici
cum doma-
niale?

(r) Nomen hoc inter facietas ſuc-
 currit uiro, hoc genere contractus
 admodum illuſtri D. L. Neque ſine
 ratione Primo enim ius hoc *cano-*
nium dixit, quod annuo cano-
 ne abſoluitur omnis perpetuaria
 conductione. Deinde, ne quis priua-
 torum haec locandi iura eſſe exiſti-

met, temperamentum addidit, uerbo
domaniale. Veruntamen cum La-
 tinus ſermo nulla hic paupertate
 labore: quidni retinuerimus no-
 men *perpetuariac conductionis.* Cu-
 ius momenta p. 176. lit. a. expendi-
 mus.

(s) Eſt enim principio *beſtand* *Pro, erbpacht*
 occidentalibus Germanis *conduſtio,*
 ſigillatim hoc nomine finita. *cur malim*
 Contra *pacht pachten* cuiusuis eſſe con-
 uentionis aut contractus, uidimus
 ſupra p. 176 lit. l. Deinde *erbs-*
pacht ſolenni frequentiffimoque uſu
 Latine redditur emphyteuſis p. 175.
 lit. l. qui contractus noſtro omni-
 no eſt aduerſus p. 171. lit. g. u. 4. *Erbs-*
ſtand autem nihil, praeter natura-
 lem poſſeſſionem, ſi uerbi uim ſpe-
 ctes, uidetur connotare. Ad extre-
 mum arrham a conductore ſoluen-
 dam locatori in noſtro etiam argu-
 mento appellant *erbſtandsgeld*; non
erbpachtsgeld. Quid ergo impedit,
 quo minus pariter dicamus *Erbsſtand-*
der; Erbſtand pro *Erbpacht* uel *Erbs-*
pacht

diderint suspectam solo uocabulo NOVITATIS(t). Ad hanc itaque declinandam, exempla uetustiorum temporum ac imperiorum eruemus, unde constare potest clare luculenterque; non heri demum aut nudius tertius perpetuarias agrorum locationes, in aerarii rei que publicae salutem, factas fuisse.

§. V.

Novitas in suspicionem adducit den erbpacht.

pachter? Ast fatis uerborum.

(t) Est hoc argumentum, quo LOCATOREM PERPETVARIVM, Siciliae praefidem, C. Verrem impetit CICE-RO in Ferrina quinta p. 674. Romanorum Siculorum animos non modo non lege noua, sed ne nomine quidem legis nouo commouerunt. Verres primus instituta omnium, consuetudinem, a maioribus traditam consuelleret ac commutare ausus est. Qua in re primum istud reprehendo & accuso, cur in re iam ueteri (dem Zeit pacht) iam usitata quidquam noui feceris. Ingenio aliquid assecutus est tot homines sapientissimos, qui illam provinciam ante te tenuerunt, prudentia consilioque uicisti? Est tuum (der erbpacht) / est ingenii prudentiaeque tuae. Do tibi & concedo. Sio res nouas abs te prolatas & inuentas magno tibi quaeuisi fuisse. Non ergo miror, se aliquid excogitasse. Et mox: Itane homo minimi consilii, nullius auctoritatis, tota Sicilia recuante, totam conductionis legem sustulisti. Quae cum olim esset constituta, Verres tot annis atque adeo seculis inuentus est, qui haec non commutaret, sed euerteret enaque, quae tam diu ad salutem utilitatemque reipublicae composita comparataque essent, ad

1 suos improbilissimos quaestus conuerteret. Qui primum certos instituerit nomine conductores, se uera ministros & satellites cupiditatum suarum, PER QVOS, ostendam, SIC PROVINCIAM PER TRIENNIVM VEXATAM ATQVE VASTATAM, IVDICES, VT EAM MVLTIS ANNIS MVLTORVM INNOCENTIA SAPIENTIAQVE RECREARE NEQUEAMVS. Eorum omnium princeps erat Q. ille Apronius, quem uidetis, de cuius improbitate singulari querimonias audistis. Aspicite nullum hominum & ex ea contumacia, quam hic in perditis rebus retinet, illos eius spiritus Sicilienses, quos fuisse putetis, cogitate & recordamini. Hic est Apronius, quem in provincia tota Verres nequitia, luxuria, audacia sui simillimum iudicauit. Verres mores im-

2

3

4

5

6

probos improbosque nostis. Fingite uobis, si potestis, aliquem, qui in omnibus istis rebus par ad omnium flagitiorum resarias libidines esse possit. Is erat Apronius ille. Qui immersa uorago est aut gurgis uitiorum turpitudinumque omnium. Hinc in omnibus stupris, hunc in impuris conuiuiis principem adhibebat. Tantam habebat morum similitudo conuersionem, ut Apronius, qui aliis inhumanus ac barbarus, isti tamen commodus

§. VI. Principio gratiam instituto non leuem a) Iosephus conciliat exemplum piissimi uiri, Iosephi (u). Qui perpetuae Aegyptiorum regi auctor fuit, ne agros, a subditis, loc. auctor & actor, annonae caritate pressis, redemptos sibi retineret: uerum subditis iterum elocaret eosdem, iure perpetuario pro annua mercede. Eiusdem consilii quondam rex INDORVM fuit (x), qui per omne imperium agros sibi b) Indiae

ac disertus uideretur: ut, quem amicos odissent, neque uidere uellent, sine eo iste esse non posset. Iste erat in tribunali proximus, in cubiculo socius, in conuiuio dominus ac tum maxime cum in conuiuio saltare nudus coepit. Hunc principem Verres, ad auertendas fortunas aratorum, uexandas diripiendasque, esse uoluit: huius audaciae, nequitiae, crudelitati socios addictos fuisse, nouis institutis & editis; pristina lege reiecta & repudiata. Hoc caractere Tullius descripsit perpetuariac locutionis auctorem. Ego autem in his Tullianum candorem omnino defidero: quod libello pigmenta adsperserat ad animum iudicis corrupendum. Fortunae huius aeni tribuo, quod fora nostra si non prorsus a stentoria iurisprudencia tantum tamen liberata sunt, ut Tullium in multam incidere oporteret maleuoli aduocati, si hodie causas ageret, quam uidimus, calami aut oris insolentia.

Quero mor-
tali aduoca-
tus,

Pharao pri-
mus perpe-
tuae condu-
ctionis au-
ctor.

(u) Locus, qui huc pertinet, habetur GENESIOS cap. 47. uers. 19, 20, 23 24. Scilicet, in illa annoe caritate, Aegyptii regi suo, Pharaoni, agros omnes uenim exposuere, ut

panem mercarentur: emit eosdem supremus rerum arbiter, Iosephus. Non tamen e re fore, existimauit, si curaret, ut agri per omne imperium pro constituta mercede ab operariis uel colerentur uel etiam, de finito annorum numero, locarentur. Assiduos ergo, id est, perpetuarios Iosepho conductores quaesivit, qui fructuum siliatore, parte quinta, mercedis nomine soluta, reliquas sibi retinerent. His certe moribus post uixere Aegyptii; ut regis sui non emphyteutae essent, nulli enim inuenitur, quandam domini partem Iosephum illis adidixisse; uerum eiusdem PERPETUARI tantum CONDUCTORES. Hinc eius loci plurimi intepretes genus istud contractus dixerunt eum erbypacht; quamuis hoc nomen in Latino deinde cum emphyteusi iterum commiscuisse, uideantur. Errore, profligato superius p. 171. litt. n. 4.

(x) Cuius rei causas in Aegyptiis Indiae sub-Moses aperit, illam nobis de Indis diu omnes prodidit DIODORVS lib. 1. histor. p. conductores 125. his uerbis: Τῆς δὲ χώρας μισθώσαντες ἔρβς τελευτοῖσι τῷ βασιλεῖ διὰ τὸ πᾶσαν τὴν πᾶχτην Ἰνδιαν βασιλικὴν εἶναι. Ἰδιῶν δὲ μισθῶν τῆν ἑξείναι κερτῶσαν. Χαεῖς δὲ τῆς μισθώσεως τελευτοῖσι τῷ βασιλεῖ τῶν ἰσθῶν.

subditi au-
diunt erb-
pachte.
c) instituta
des erb-
pachts.

sibi vindicavit, quos eadem ratione tradidit con-
ductoribus perpetuariis. BYZANTII steriles tantum
fundos, ut conductores haberent (y), perpetuo elo-
carunt. ROMANORVM perpetuo factas locutiones
cum leges, tum exempla produnt (z). Et parum
absuit, quin illi omnes extra Italiam subditos indom-
rum

ἀστ. Ve Figalia autem de fundis
regi pendant. Omnis enim India re-
gi propria est. Nec privato integrum
fundos in dominio habere. Ultra tri-
bunum quartam etiam pars fructuum
regi cedit. Idem sane ius est, cuius
auctor & actor Iosephus fuit Pha-
raoni. Id enim vidit Siculus, Indiae
monarcham plenum sibi arrogavisse
dominium in regno universo: agris
inter subditos distributis, ceu per-
petuarios conductores. Similem
Thraciae incolarum faciem descri-
psit Herodotus lib. 5. p. 251.

Locatio affi-
duae Byzan-
tiorum.

(y) ARISTOTELES huius histo-
riae scriptor est lib. 2. oeconomicor.
cap. 1. n. 8. Βυζαντίοι δὲ, ἀσθενέστεροι
γενόμενοι, τὰ τεμνὴν τὰ δημοσία ἀπέ-
δοσαν τὰ μὲν κέρτιμα γέροντι τὴν δὲ
δὲ ἀναγκῆ, ἀνάσσει. Byzantii, pe-
cuniae indigie, publicos lucos & lo-
ca sacra elocarunt. Frustruosa qui-
dem ad certum tempus sed infru-
stua iure perpetuario. Neque enim
interpretibus calculum meum do,
contractum hunc emtionis fuisse.
Emtio enim cum pacto iuris redi-
mendi foetus esse videtur aevi re-
centioris.

Reipubl. Ro-
manae.

(z) Romanam rempublicam agros,
mercede elocavisse, pluribus scripto-
ribus est quidem testatissimum. Hinc,

1) antequam ZENO dubium l. i. C. de
iur. emphyt. respondisset, ambigu-
um fuit, perpetuae locationis men-
tionem, quas congesimus p. 167. 2. 4.
Imo solenne ac usitatum fuit Roma-
nis uictoribus, parte devicti terri-
torii militibus assignata, quod ne-
2) liquum fuerat, pristinis incolis lo-
cari pergetuo iure, pro annua
mercede, quod explicui p. 42. litt. x.
p. 104. litt. o. p. 134. litt. 2. Siciliae
perpetuo conducendi rationes ex
4) ex VERRINA intelleximus p. 18.
litt. 1. Veruntamen singulare illud
est, quod de Heluio Pertinace me-
morat HERODIANVS lib. 2. H. 8. sui
temporis p. 495. n. 37. illum steriles
5) Italiae agros assignavisse industris
agricolis, spemque fecisse immuni-
tatis decem annorum 194 die
πρωτος δεσποτίας ἀναγκυλιαν. Ve-
runtamen emphyteicos magis
6) speciem habet id Caesaris benefi-
cium, quam conductionis perpetua-
riae. Pertinent fere huc possessio-
nes Romanorum; agri limitophi;
navigales; stipendiarii; decumani;
adscriptorum; militares; beneficia-
rii, quorum dominia fuere penes
rem.

erb-
pachte

rum exemplo, non dominos agrorum habent: Byzantio-
fed reipublicae perpetuarios conductores. BRITAN-
NIAE monarcha, Wilhelmus conquestor, regale d) Roma-
patrimonium, auaris administratoribus dimissis, sub rum.
hasta praeconis elocauit (a). Commendauit hoc e) Anglor.
etiam

republicam, usus aut si quid malus, penes colonos. Conferantur p. 42. lit. x. p. 104. lit. c. p. 134. lit. s. Imo, sententia quorundam, nulla rerum dominia hominibus priuatis fuere extra Italiam. Cum haec sibi ubiuis terrarum adseruerit respublica Romana; relicto subditis usufructu, aut, quod nunc dicimus, utili dominio. Quod si uerum est, parum absuit ea in re imperium Romanum ab Aegypti Indiaeque dominatu, quod modo explicuimus. Ceterum de diuerso colonorum genere sibi gratulabatur respublica Romana: cum illi non tam sibi arare ac ferere uiderentur, quam reipublicae:

(a) Wilhelmum conquestorem regem oeconomum diceret, qui reditus ex regalibus fundis ualde auxit, hac quidem ratione, ut agros, pro mercede definita & annuo canone, perpetuario iure conductori- bus addiceret largireturque, quae instituta hodieque in Angliis, dicuntur, superesse. Testes habemus annales WAVERLEIENSES ad an. 1087. p. 134. ubi rem ita enarrant: Rex uero dabat terra suam (regale patrimonium) ad FIRMAM, quanto carius poterat, tunc uentebat alius & offerebat magis stipra istum, cui rex terram in adidit.

1 Rex autem dabat illi, qui plus offerebat & non curabat cum quanto praepositi censum a pauperibus hominibus adquisissent nec quanta iniurias ipsi fecissent. Et quanto plus homines loquebantur de reo, tanto sebat maior iniuria. Ipsi eleuabant iniustus reclamationes & alias malas consuetudines, quae difficiles sunt ad numerandum. Idem fere de hoc rege, perpetuario locatore alii quoque habent. HEMINGFORD lib. 1. hist. Ang. c. 10. HOVEDEN p. 2 p. m. 452. Plura sunt, unde constat conductionem hanc perpetuam fuisse nequicquam temporariam. Quamuis FIRMAE uox generalis fit complectaturque, quod p. 178. lit. o. scripsi, omnis generis locationem. Conficit rem contra partem aduersam Matth. PARISIENSIS, parens ille uerioris historiae, ad ann. 1237. p. 380. in exemplo, quod SCALIGER manu auctum est in margine. Verba eius haec sunt. Ecclesias dari ad FIRMAS, nostra nequaquam uolimus auctoritate fulcire. Accidit enim plerumque, ut hi, qui firmarii (conductores) adpellantur, lucrari plus adpetant, quam exsoluant, turpes exactiones faciant; quae interdum (si ecclesiastica munerum Decanatus, Abbatiae locentur) etiam cadunt in su-

FIRMAE An-
glor. con-
ductiones sunt
TEMPORA-
RIAE;

Erbpacht/
Anglorum.

f) *sacr. mili.*
g) *Gallorum.*

etiam consilium ORDINI SACRORVM militum scriptor, anonymus, quam plurimis argumentis (b). GALLI affiduas locationes suo exemplo non minus comprobant (c). Dummodo illi hunc contractum distinguere scirent ab emphyteutico, qui huic regno est solen-

*moniacam prauitatem. Quare prohibemus, ne dignitates vel officia, puta decanatus, archidiaconatus sine proventus ex eccl. fiscalis vel spiritualis iurisdictionis exercitio sine ex poenitentia vel aliter seu alius sacramentis quibuslibet venientes (clarum argumentum, daß man, selbiger Zeit den Reichthum verpachtet gehabt) ad FIRMAM de cetero (in posterum) nullatenus concedatur NB. Cum laicis dari ad firmam (id est breuissimo etiam tempore locare) sit penitus inhone-
stum & clericis ad longam tempus, propter continuatione temporis, quae ecclesiis damnosa; utrumque; inbibemus, scilicet laicis talia nunquam ad firmam; dentur (ne quidem breui spatio locentur): personis ecclesiasticis dentur ad firmam, sed non nisi quinquennium. Quo finito neque is contractus illis renouetur, Caecus sit, oportet, qui non uiderit, in FIRMAM DARE idem esse, quam LOCARE iure etiam TEMPERARIO. Ut iureconfulti ignorantiam prodant legum medii aevi, si has formulas aliter concipiant.*

Ordinis sacrae militiae consilia vomit erbpacht.

(b) ANONYMUS de recuperatione terrae sanctae, quem gesta Dei per Francos Tom. 2. exhibent, p. 328. hoc institutum suggerit, de fundis ordinis sacrae militiae elocandis. Scilicet, sacri milites, per omnia Euro-

1 pam dispersi, agerent in commendis, curisque rerum oeconomiarum a studio militiae abducerentur: auctor fuit, ut eius generis agri conducto-
2 ribus distribuerentur principio triennium; post, uiribus praediorum accurate cognitis, iure perpetuario Bona quae habent, citra mare ad firmam nobilem, primo trium uel quatuor annorum cum incrementis & demum uel ex nunc si fieri possit, in perpetuam emphyteusim tradantur.
3 Non est, quod emphyteusos aliquem nomen offendat. Non enim id uoluisse scriptor credendus est, ut alienarentur fundi, diuini, quod tam credebatur, instituto destinati: uerum elocarentur iure perpetuario, quod emphyteusos uerbo scriptor significauit.

(c) Galliae Icti assidue conductu Gallorum in-
tionis crebram mentionem faciunt, prima des
Iacobus CYLACIVS ad tit. Cod. de iure erbpachtis,

emphyt. p. 233. Alii agri, inquit, suscipiuntur perpetuae conductionis iure.
6 Nam & locatio fieri potest in perpetuum. Hoc genere suscipiens non sit dominus, nec quasi dominus. Et ita oportet separare perpetuarios conductores ab emphyteuticis. Plane ad nostram mentem nostrumque argumentum, Contra FRANCISCUS CON-
7 NANSVS lib. VII. iur. civil. c. 12. p. 538
emphy-

solennissimus. Idem desidero in iureconsultis Germaniae

emphyteucarium contractum cum perpetua conductione sident commiscet. *Iure quidem, ait, non differunt, ulla in re. Ne in eo quidem, quod emphyteuca dicitur deberi dominium utile, quod in istis persimiliter institutum esse, negari non potest.* Eandem fere opinionem habet sequiturque Carol. MOLINAEVS tom. 2. consuet. Gall. tit. 2. §. 78. n. 12-16a p. 111. distinguendo inter perpetuam & temporariam emphyteusim: primam putat dominium utile annexum habere, non alteram. Is ergo in perpetuitate omnem rationem ponit, utilis dominii in conductionem transferendi. Quod si est, non erit Gallis hoc genu. contractus *der erbpacht* / qui saluum relinquit plenum dominium locatori. *Renatus CHOPPINS lib. 1. de morib. Paris. tit. 3. p. 124.* exemplum adfert perpetuae aedium locationis in annuum redditum. Sed largior nimis etiam auctor est in tribuendo utili dominio conductoribus quibusque perpetuariis. *FABRI* enim ad S. omnium 1. de alic. sententiam adprobat, lib. 1. de priuil. rust. c. 10. qui inquit: *In Francia omnes terrae uel feudales sunt uel alii pensiones seu censibus aff. sunt, ita, quod possessores quasi omnes sunt utiles domini.* Quod etiam, nisi memoria fallor, repetit *Ant. DOMINICVS* in praerogata alodiorum. Est ergo nulla cui aut subdito priuato Galliae uel unius fundi proprietas, Quae olim ser-

uitutes Indorum, Aegyptiorum, Thracum, quas modo descripsimus. Verum lapsus causa est, uerbi ritus dominii ambiguitas. Veteres enim usufructuarium etiam domini uerbo honestarunt, non rei quidem; sed redituum intuitu, p. 129. litt. l. Quae ratione uasallus quoque propriarius feudi potest adpellari, quoniam fructus eius habentur pro allodio. Ceterum locationes patrimonii regalis instituit *COLBERTVS*, quod prodit illius biographus: cum antea id fuisset in administratione officialium. Die auf rechnung gestiftet hatten. De perpetuariis uero eiusdem locationibus nihil reperi. Neque forte e re uisum est principis aerarii. Quod mercedem non solum licentiarum calor etiam nunc auget; sed etiam ambitio conductorum, quibus accessiones grandium titulorum simul proponuntur. Pertinent tamen huc *MYNERVM NVNDINATIONES* p. 63. n. 6. descriptae. Deferruntur enim illa adheredes, dummodo illi habitiles ad ea sint: quam sibi opinionem conciliant Academico uerbo *LICENTIAE*. Quorum ideo tam immanis numerus Gallis, ut alteram partem ciuium uideatur exhaurire. Si tamen heredes in munera defuncti succedere uel nolint uel non possint, integrum illis est, iura sua uendere aliis, commutare illa, donare, aut quauis alia ratione in alios transferre. Modo iudices huius negotii causas non uideant idoneas, excludendi a

Nundinationes munerum in Gallia.

m in-
des
16.

*In Gallia
nulla priuatis
rerum
proprietas*

Sp. 129.

b) *Germaniae*(d). Sunt, qui coniecturis ducuntur, in utroque re-
norum. gno, qui nunc rustici audiant, quondam principis ac
 ordinis nobilium fuisse perpetuarios colonos. Quod de

SAXO-

Sparta candidatum. Quas leges i-
 tidem habuimus in perpetua con-
 ditione. p. 172.

*Cognitane
 locatio aisi.
 dua fuerit
 Germaniae
 medii acui?*

(d) *AUCTOR iuris Sax. lib. 2. art. 59.* Will ein Herr seinen jünsmann
 (pächter) von seinem gut wessen; der
 zu dem gut nicht geböhren ist (pua
 ein pächter) / das solle er ihm ver-
 kündigen zu Liechtmess. Ad haec
GLOSSATOR commentatur: gemeth
 gut ist also / wenn ich einem mein gut
 vermiethe um bescheid (das pacht-
 lohn). Etliche Vermietzung ist
 erblich. Darum sagt er hie: der
 zu dem gut nicht geböhren ist; hoc
 enim genus locationis est perpetu-
 um. Causa uero assiduac locatio-
 nis nugacissimo glossatori eiusmodi:
 du solt wissen/das von ersten war
 aller Acker der Römer. Da hielten
 Sie alle Ritter unter ihrer kost. Da
 sie aber die Lande besaßen / da liehen
 die Römer den Rittern leglichen eine
 pflege/darans sie sich selber besog-
 ten. Die Ritter thäten den acker
 fock den bauren aus um bescheid
 (pachtgeld) das hieße jinsf oder pflicht
 und der das gibt / jünsmann. Hoc si
 esset, omnes rustici credendi, uel, ut
 iura dicunt, *praesumendi essent con-
 ductores* perpetuarii (erbpächter); ne-
 que agrorum uel dominia haberent
 uel proprietates. Alterutrum au-
 tem uel etiam utrumque illi tempo-
 rum longinquitate sibi iniuste ad-
 rogauissent. Verum tamen frustra

*Nugae Glos-
 satoris*

est nugator. interpres. Falsum est,
 Germaniae oras Romanis cecisse.
 Falsum. Landsassios, quos hodie na-
 sallos dicimus, ullo tempore exstite
 principum uixisse. Falsum, illos
 praedia, loco stipendiiorum, accepisse.
 Id tamen non procul a uero est.
 Landsassios seruis manumissis agros
 in perpetuum locauisse, quibus pos-
 stea nomen uenit der Baueru / quo
 uerbo colonos aut conductores fac-
 cer codex adpellat ante Lutherum
 editus, quod dictum est supra p. 66
lit. u. Unde adprobo coniecturam,
rusticos principio seruos fuisse, post
 manumissionem factam perpetuarios
 conductores. Nolim tamen rerum
 dominos inde patrocinium petere
 dominico axiomati: *rusticis nil deberi
 praeter uictum & cultum, ne alienis
 opibus ditescant.* Unde autem
 rusticorum in agris dominia? Forte
 indulgentia Germanorum causa
 est, qui omni usufructuario tribue-
 runt utile dominium, quem *SCHIL-
 TER* errorem confutauimus p. 120
lit. c. Nec quicquam. Temporum
 aeruginositas; *curies*; desidiaque
 omnia subuertit commisit. *u.*
 Accessit emphyteutici contractus
 peregrinitas & ratio, male intellecta
p. 103. lit. r. u. Qua cum den erb-
 pacht hodieque commiscet doctores, exem-
 plo *Phil. Lud. WTHAET* in uoc. Erb-
 bestand; *OLDENBURGERI* de qua-
 tuor elementis *in iudicis tit. 5. §. 2. p.*

487

SAXONIAE electore Augusto (e) atque HASSIAE Landgrauis quidam allegarunt, huc parum facit. BELGARUM aliqui nostrum contractum ab emphyteusi distinguunt; alii cum hac miscunt eundem, magna iurium perturbatione (f). Id constat, hanc gentem illum non solum in patria coluisse: sed, Asiae dominam, patrios mores secum attulisse atque induxisse in prouincias orientis. Post quem exemplorum cumulum frustra sunt, qui instituto inuidiam parant ex eius, quod dixerunt, nouitate.

§. VII. Principio enim huius seculi acerrime disputatum est, *conduceretne principi ac reipublicae: perpetua.* Locatio

G 2

regal-

487. Principum quoque e re fuit, laxare &, si quidem fieri potuisset, diffecare nexum rusticos inter Landfalsiosque. Conferantur, quae scripta sunt, *sect. 3. cap. 2.* superius.

(e) Multoties in consultationibus perpetuae conductionis gratia institutis, reperi, ad Saxonum & Hassiorum exempla prouocari; ubi praedia fiscalia perpetuo fuerint elocata. Non tamen memini, eius contractus historiam haberi in utriusque prouinciae I&is. Eum uero casum respondi an. 1708. mense Octobris, qui ex Saxonia ordini nostro fuerat transmissus. Scilicet Saxoniae elector AVGVSTVS an. 1557. d. 29. mens. Sept. praedium fiscale G. H. uendit alicui, ea quidem lege, ne pretium emtor solueret, sed iure perpetuario annuus tantum penderet usuras. Factum id fuerat, ne alienationem successores in electoratu reuocarent, quia redituum

1 loco, usuras quotannis percipere uiderentur. Reuocauit uero contractum nostrae aetatis Augustus; quod fructus illius praedii usuras ter quaterue superare uiderentur. Id quod nostri ordinis iudicio approbauimus. Verum differt haec historia a nostro argumento, ut emtio & locatio: quamuis mercedis (des pachstohns) locum usurae pretii conuenti sustinere uideantur.

(f) Vetustissimo etiam tempore Belgar. hisq; Belgii populis usitata fuit *perpetua*. Ger- tuaria agrorum conductio. Huic *manor. not.* consuetudini a maioribus acceptae, *ria vom erbe* instituta tribuo cum GOTHOFREDI pachst. BVLLIONENSIS, regis Hierosolymorum; tum BALDWINI, Flandriae comitis. post imperatoris Byzantini. Vterque enim aduenis ac ciuibus agros, sed ea lege perpetuo elocauit, ut, mercedis loco aliqua frugum pars fisco, regali persolueretur.

Com-

Quid in Saxonia Hassiorumque?

Conducatur
nec ne?

regale patrimonium iure perpetuario locari? Distractis in partes fere aduersas consultoribus rerum fiscalium, disuasiuit una institutum, argumentis (g), de quibus disse-

Commenerat hoc, fide codicis uenusti; Renatus CHOPPINVS de priuilegijs rusticorum, lib. 1. cap. 10. p. 26. Unde probabile est ad credendum, utrumque patriae mores secum in Asiam traduxisse. Recentiorum Belgii Istorum exempla & sententias exhibuimus ea in re superius p. 175 l. i. k.

Aduersa perpetuae cond.
argumenta.

Primum.

(g) Bella indicturi perpetuae conductionis consultoribus, pharetram copiose insipient ex IVLLII quinta in Verrem oratione. Nos, fisco relicto, occupabimur in ipsis rerum argumentis. Principio hoc dissiuadet institutum; quod sic INVENTARIA, quo nomine oues, boues, uaccas, equos & reliqua agriculturae instrumenta significant, negligantur dissipenturque: quae ut difficulter reparari queant; sic certum esse, absque illis fieri non posse agriculturam. Reposuerunt patroni aliduae locationis; pecuniam ex pretio eorundem contractam, non solum in rem uerti: sed etiam a bonis oecouomis, quibus tantum praedia hoc iure relinquenda sint, id periculum non fore metuendum. Deinde saepe filios conductorum perdere tem familiarem, quam optime tuti sint parentes. Ab his ergo ruina imminere praedijs perpetuo locatis. Rep. Censoria itaque lege obicem ponendum esse huic euentui, ut dissoluti heredes de re con-

aliterum.

1 ducta depellantur. Post miseram agricolarum sortem dolendam, quam illi expectare possint ab auaro & immiti conductore. Resp. Iudicem non defore, qui audaciam eorundem possit refrenet. Prae-
2 reua desituros esse, qui perpetuo uelint conducere contra, deserturos nostra territoria temporarios locatores. Rep. Hoc in tanta tanquam
3 immuni hominum multitudine opinabile non esse: quin potius credibile sit, allectum iri hoc etiam instituto peregrinos, ut aliunde confluant in prouincias huius instituti.
4 Tum, urgente casu, neminem fore, qui principi credat, ante mercedem numerando, quam dies uenerit, quo debeatur. Rep. A nostri etiam generis conductoribus opulentis, qui
5 aliis praeferendi sint, eandem humanitatem expectandam. Porro ad nimiam mercedem alios calore
6 interlicitandum impelli; alios spe falli; alios persuasionibus induci: quos temporum successu oporteat redigi in paupertatem. Rep. Boni uiri arbitrio iugera agrorum aestimanda esse, atque pretia iustae mercedis definienda: quo cupiditas
7 citantium debeat confringi ac contineri. Praefendum tamen alijs conductoribus illum, qui arham maiorem obtulerit, quae semel tantum numeretur. Imo, ubi uillae maiores
1 ductoribus

tercium.

quartum.

quintum.

sextum.

septimum.

differere malo, quam iudicare. Altera uero non minori adparatu, idem extulit commendauitque ad rationes aerarii; ad conductorum fortunas; ad rei- que communis inuidendas prosperitates (h). Atque

etoris queant respondere, diuisione opus fore: unde metuendae sint rerum plurimarum distractio; confusio; perturbatio. *Rep.* Agros itaque mensurandos atque in tabulis delineandos ac describendos esse; ad quam normam singula exigi queant, quoties ere esse, uideatur. *Ad- dunt*, fieri tamē ita, ut fruges intempestiue a conductoribus nullius opis uendantur, cum annonae caritas prudenti hero expectanda sit, quo steriles annos ferre possit in iisque non minus locatori satisfacere. *Rep.* Neque omnia praedia sigillatim elo- canda neque nimium haec ipsa esse diuellenda. Qui grana habeat, ei uix defore granaria. *Ad extremum* pretia rerum quotannis augeri, de- crescere argenti pretia, in tanta aeris huius nimietate. *Rep.* Id olim factum esse, quod metui nequeat nostro aeuo. Americam enim fe- re exhaustam esse: neque Europae metallifodinas diuitis pristinorum temporum respondere. Et quot numi quaeſo per remotissimas Euro- pae oras terra marique disper- guntur in tanta frequentia quae- ſuque mercatum; ubi populi auri & argenti usum quondam prorsus ignorarunt, cui nunc tantopere so- lent inhare. Quantum deinde huius metalli absumit perditque

1 | luxus nostrorum, temporum in si-
pellectili, uestimentis, stragulis, pe-
ristromatibus. Cum enim auro
quondam sola principum aulaea
fulserint: nunc eodem priuati pa-
rietes nitent; rigentque auro to-
gae ac stolae uirorum mulierum-
que, & stupeſcerent maiores, famuli
ac ancillae auro argenteoque in-
cedunt ornatu. Temporum for-
2 | tunis hoc dare solet; sed ideo, ut hu-
ius aeris cumuli decreſcant, cuius
multitudo pretia rerum adauget
molestissima mortalibus ratione.
Demum enim ex necessitate fieret,
ut illum rheda cum numis seque-
retur, qui diuerterit ad cauponem.
3 | Qui mores sunt cupreo septem-
trioni. Sed redeamus, unde di-
gressi sumus, tantum itaque abesse
dicuat, ut assidua locatio principi
aut reipublicae damna adferat, ut
contra certissimum sit, si tale quid
forte casu euenerit, non conductio-
nem perpetuam incusandam esse,
4 | uerum peruerſos imperitosque lo-
cutores.

(h) Principio intruere locum po-
terit COLVMELLA libri 1. de re re-
ſtica praef. Sola res, inquit ille, rustica
discensibus eget & magistris. Scho-
las Africanorum, uel, quod magis mi-
randum est, concitissimorum ui-
uorum officinas, gulosius condiendi
cibos

*Argenti co-
pia orbi satis
molestissima*

*Properpe-
tuaria con-
ductio ar-
gumenta.
a) subditos
inuitari ad
arteſerendi*

que hoc cum iudicio adprobatum sit principis sapien-

cibos & luxuriosius sercula struendi; caputumque & capillorum concinnatores non solum, esse audiri, sed ipse uidi. Agricolationis neque doctores neque discipulos cognovi. Flouit respublica sine professoribus istarum artium. Sine causticis satis felices fuere urbes. At sine agricultoribus nec consistere mortales nec ali posse, manifestum est. Prodigii ergo simile, sperni genus amplificandi remendique patrimonii: quod omni crimine caret. Futurum enim esse, dixerunt perpetuarie conductionis auctores, ut plurima ingenia, litteris relictis, quae tot hominum nunc otia sint, ad cultum artis ferendi excitentur, si opus fuerit rei publicae tot perpetuariis colonis. Deinde, rarissimos esse temporarios conductores, qui praedia uertere studeant in statum meliorem, qui profuturus sit alieno successori. Id tamen facilius expectandum esse, ut parentes arbores ferant, qui liberis florent aut nepotibus. Tum, in tanta ciuium ac subditorum multitudine, utrisque remedia suppeditanda esse, unde uictum & cultum habere queant. Quam plurimis non animum desesse, sed occasionem, honestis operis quaerere alimenta. Id factum iri, si maiora praedia distribuantur inter plures colonos, quae fuerint olim sub cura unius. Accedere, quod utilius sit, tantum cuique concedere, quantum quisque colere potest. Operas leniores ef-

se, si illae sint multiplices. Prae-
terea principis pericula aedium esse
ruinas incendiaque. Ab his eundem
liberari, si illae uendantur perpetuariis; uersa pecunia in res alias
stabilioris fortunae. Post sumptuosum esse & grauissimum aerario;
aedes ac uillas reficere, siue illae
uitium fecerint siue ruinas minentur. Has quoque impensas
scipere perpetuarium colonum. Porro multis quondam opus fuisse rerum
fiscalium & regalis patrimonii praesidibus, consiliariis, scribis,
nuntiis, architectis, numulariis, censoribus, quorum numerus contrahi
possit, postquam firmo iam talo stent iura perpetuariorum. Opportuno
nitatem denique omni instituto maxime rationes id
ximum praedidium. Jam in plurimis iisque uicinis prouinciis durissima
tempora esse, quarum ciues, tot praediorum locationibus propositis,
ad nos possint inuitari. Monetarium quoque corruptelas opulentissimis
quibusque suadere, ut credant numos, non recondant. Verum, tot
creditoribus fidem fallentibus, id unicum fere superesse, ut
numi in res & iura uertantur. Atque hanc scenam aperiri in perpetuarie
praediorum locatione. Ad id mercedem extremum fuisse plurimos iam
conductores, qui longe maiorem principii mercedem sint polliciti, si
quidem perpetui iuris statuerentur locationes. Reditus itaque patrimonii
regalis auctus sumere, qui atem-

b) perpetuariis meliores fore temporariis,

c) remedia fere mortalibus deesse ad uictum & cultum,

d) Multas ciuium subditas

e) eximi fieri periculum ruinarum & incendiorum
f) ab onere sum esse & grauissimum aerario; rescindi
g) multitudinem sumi uolunt administrorum.

h) temporum rationes id nelle,

Ad id mercedem adaugeri.

Matur
confl
erbpa

Det
num
domi
Neg
men
Prin

pietissimi; religio iam uult, mittere rem arena(i).

§. VIII. Est magis provinciae nostrae, dubia *Dubia res* respondere, quae suboriri solent in hoc genere *spondentur* tractus. Principio quaerunt: *conductio perpetua tri-* *ex assidua* *locatione.*
buatne dominium? Negamus hoc (k), ob iuris & aequi-
le-

a temporariis conductoribus aeternum uequeant sperari. Arrham accedere (das erbsands geld), quae aerario gratis accedat idque pace perpetuariorum.

Maturitas
consilii domi
erbpacht.

(i) Non festinatis consiliis itum est in assiduae locationis institutum. Adhibiti in concilium uiri prudentissimi, qui ex utraque parte aestimarent momenta; qui audirent referentque; qui suum non minus interponerent iudicium: ut tandem re diu sufficienterque deliberata, id statui posset, quod uideretur consulti-
tissimum.

Der erbpacht (k) Principio uerba BALDI in num tribuet consil. 116. lib. 1. n. 2. iustitiae rationibus admodum congrua sunt, quoties, inquit, unus & idem actus potest esse sapere alienationem & non alienationem, nunquam praesumitur alienatio. Praefundendum enim id quod minimum est l. 34. ff. de R. l. & quod benignius l. 56. ibid. Quam regulam adprobant quoque; suo in foris iudicio CYNUS l. incendium in fin. C. si cert. pet. & Ioan. Vinc. HONDE DAEVS uol. 1. part. 3. consil. 85. n. 7. p. 68. 2. Diximus autem supra p. 175. litt. k. uocabulum erbpacht non semper emphyteusm significare, uerum simplicem quoque & nudam

1 perpetuam conductionem, absque ulla domini translatione, ut adeo pro hoc tantum genere sint coniecturae. Deinde l. 39. ff. locati alterum, VLPLANVS clare scribit: non solet locatio dominium mutare. Quae

2 lex, si de temporaria locatione intelligeretur, superflua esset atque otiosa & tantum non Domitiana: ut adeo certum sit, si hoc dubii genus respondisse, quod factum fuerat de iure perpetuarii conductoris. Tum ut unius cuiusque con-

3 tractus initium spectandum & causa l. 8. pr. ff. mandati: sic etiam ex pluribus huius instituti rationibus patet; principem non alienare uoluisse, sed locare. Instrumenta rei agrariae alienata sunt: non agri aut fundi. In conductorum loca

4 5 successerunt perpetuarii: non in emphyteutarum. Locata sunt praedia (quod uerba uolunt in erbpacht aus(hun) non emtionis nomine assignata; quo consecutions, sicut utitur ALEXANDER l. 3. consil. 104. n. 2. p. 86. Quoties enim res de qua aliquid praestatur in eodem statu manet, toties non emtio est siue alienatio, sed locatio, arguit LAVOLENS l. 65. ff. de com. emi. Praeter ea *quatuor* leges censoriae, factae huic generi
lo-

i) *tribuat-
ne domini-
um?* legum, pactorum & sententiarum grauisima argu-
menta: quamuis multa sit, aliter docentium ac iudi-
cantium, turba; quorum dicteria confutauimus si-
gilla-

locationis, conductorem de iure per-
petuario depellunt, si annuam mer-
cedem non illico soluerit p. 173. n. 2. 3.
si neglexerit culturam p. 173. n. 5. 6.
si rem uerterit in alium statum: qui
limites fere angustiores sunt rationi-
bus alicuius domini, Unde adposite
LABEO l. 80. §. 3. ff. de contrab. emt.
nemo potest uideri eam rem uendi-
disse, de cuius dominio id agitur, ne ad
emtozem transcat. Post neque
exempla desunt in Romanis legibus
perpetuae conductionis absque ulla
commutatione domini, VLP-
IANVS l. 1. §. 15. ff. de exercit. alt. exer-
citorem eum dicimus, ad quem redi-
tus peruenimus, siue is dominus nauis
fit, siue a domino nauem conduxit
uel ad tempus uel in perpetuum, Un-
de clarum est, perpetuaria iura con-
sistere posse cum locatione. Ita
GORDIANVS l. 10. C. loc. cond. uiam
ueritatis ignorat, siue PERPETUA con-
ductio est, etia ad heredes transmitta-
tur: siue TEMPORALIS intra tempora
locationis heredi onus contractus in-
eumbat. Quaestio fuerat, utrum in
conductione siue perpetua siue tem-
poraria heredes succedant? Quis ne-
ro somnians de hoc dubitauerit in
emphyteusi. Iterum inde patet, iura
conductionem tueri etiam perpe-
tuariam: prorsus alienam ab em-
phyteusi. Firmo itaque tunc stat
sententia PAULI l. 1. ff. si ager uel ager

1 qui perpetuo fundum fruendum
conduxerunt, non propterea effici-
untur illius domini: quamuis in
rem habeant actionem. Porro cum
in emphyteusi dari soleant agri in-
culti; hoc sine proposito; ut per cul-
turam in statum meliorem uertantur;
canon non respondeat iuribus
fundi, sed faciat tantum ad confes-
sionem domini; imo emphyteutica
bona certo pretio emantur: contra
se habent singula fere perpetuae
conductionis momenta. Praedia
enim, iure perpetuo elocata, cultis-
sima sunt: conductorum obligatio
ad conseruandum, non ad uerten-
dum ea in melius: annua merces
non solum fructibus praediorum
respondet, uerum ipsos conducto-
rum superat persones, quod exclu-
dit praesumptionem emphyteuseos
Iul. CLARVS in §. emphyt. q. 1. n. 5.
Rel. a VALLE uol. 2. Marp. Conf. 13.
n. 3. Regr. SIXTIN. uol. 2. Marp. conf.
13. n. 13. qui sententiam communem
dicie auctoritate Cagnoli: non rei
gratia arrha soluitur, sed in mu-
tui nexus indissolubilem perpetui-
tatem. Quam etiam faciem cum
prae se ferat l. 5. praedia domus no-
strae C. de locat. pr. uel. quiniilium & rei

seximum

Septimum

Cv

gillatim (1) : non solum ramis errationum amputatis;

H

CVLACIVS in operib. posthum. ad lib. 4. Cod. tit. 66. p. 233. rem ita definit: *fundi fiscales alii suscipiuntur iure priuato, quo genere susceptor dominus sit alii iure emphyteutico, quo habetur pro domino: alii PERPETVAE CONDYCTIONIS iure, quo sane suscipiens nec dominus sit nec quasi dominus. Nam & LOCATIO fieri potest in PERPETVVM. Et ita oportet separare perpetuarios conductores ab emphyteuticariis. Non uidit hunc locum Casp. SCHIFORDEGHERVS, qui lib. 1. tract. 18. p. 139. sententiam nostram pariter tuetur aduersus somnia ueteranorum: in quorum castris tamen ipse conspicit impetique Cuiacium, certo argumento, maximuni Ictum, quandoque memoria lapsum esse; ut diuerso tempore dissentiret a se ipso. Neque egomet crediderim, id scribarum aut discipulorum culpa euenisse, qui magistrum non intellexerint. Quibus tamen opera posthuma eius iri debemus. Argumenta enim fallere non possunt, quibus, ubi a se distidet, diuersas instruit opinioniones. Id potius dicendum, ea quae iuuenes docemus, esse quandoque nimis festinata. Addi his possunt HEIGIVS in comment. ad insit. WESENBECIVS ad eumque HAHNIVS, ZOESIVS, FRANZIVS imprimis qui prolixus est, pleraque tamen debet Schifordeghero; STRVIVS, in commentis pandectarum ad titulos si ager uctiq. & lo-*

cati conducti, PACIONIVS de location. c. 30 n. 4. Iob. a SANDE Decif. Frif. lib. 3. tit. 6. def. 10. n. 8. p. 98. plurima momenta habet, facientia ad hanc arenam. Pauli, CHRISTI-NAEVS ad 4. artic. statue. Mecllin. p. 176. Iohannes REBHAN in paratipomenis dec. ad 5. quaest. 9. S. 6. p. 36. discrimen facit inter emphyteusin cum dominio & illam, quae est sine eo Altera nostri est argumenti. Existimat enim, fiscales tantum fundos emphyteutis dominum plerumque dedisse nec quicquam uero praedia hominum priuatorum. Causas coniecturae dedi p. 105. lit. m. Habes ergo emphyteusin sine dominio, Quod etiam Molinæus scripsit, qui tamen in tempore posuit discrimen, perpetuario emphyteutae dominium tribuens; temporario non item. Verum nos ablinemus a pristinae appellationis nouo significato.

(1) Robur contrarii argumenti Dissolutio potissimum in lege ponunt, quae contrarior. perpetuariam locationem & emphyteusin habeat pro synonymis, um exiguam Ita enim L. C. de officio comit. fac. pa. in dem erb-pacht. Ad Palatinerum curam & rationalium officia omnium rerum nostrarum & totius perpetuarii hoc est emphyteuticarii iuris exactio reuertatur. Ad illam repon. primo scripturam in diuersis codicibus esse diuersam. Alios habere vel aut, quod coniector, omiſſa particula hoc, pro est er. Ut adeo non unus

con-

tis; sed etiam radicum fibris euulsis, qui olim ac no-
stro

contractus, verum duo indicati esse
uideantur: quod etiam existimat
VIACIVS ad lib. 4. Cod. tit. 66. p.
233. Sit uero, retinendam esse lectio-
nem, nihil aliud consequetur, quam
Caesareos fundos non CONDUCTIO-
NES habuisse perpetuarios; sed tan-
tum emphyteutas. Quod non
disputatur. Deinde hanc demum
causam esse, existimant dominii in
emphyteutico contractu, quod is
sit perpetuarius. Hinc tempora-
riae emphyteusi negat omnem spe-
ciem domini Car. MOLINAEVS in
consuet. Gall. tit. 2. §. 78. n. 13 p. 111.
Emphyteutam quippe temporarium
seruitutem tantum habere, perhi-
bet in alieno solo. Verum repono:
hanc opinionem nobis eo minus
probari; quo magis constat, de ferri
dominia ad aliquot spatia, pactis
definita. Quid?, quod rursus nul-
lum sit filium consecutionis: perpe-
tuitas occasionem dedit transfe-
rendo utili dominio in conducto-
rem, igitur non esse potest condu-
ctio perpetuaria sine dominio. Prae-
sertim urgent, qui alienare nequeat.
illum nelongo quidem tempore
multo minus autem perpetuo lo-
care posse, quod definiant doctores
ad cap. 2. Clementin. de reb. ecclief.
non alien. Imo locationem fundi ec-
clesiastici per integrum decennium
iisdem solemnitatibus faciendum,
quibus fiat alienatio: quoniam longi
temporis conductor acquirat utile
dominium PARO in arrest. curiae

1 lib. 1. tit. 13. arrest. 4. RESVFFVS de
alienat. rer. ecclief. n. 19. REDO-
ANVS de reb. eccl. non alien. tit. 14. no
16. CHRISTINAEVS vol. 10. dec. 130.
n. 13. dec. 173. n. 4. PECKIVS ad iur.
2 car. reg. 37. n. 4. p. 163. Ad haec repono.
durissimam hanc legem esse, quae
facta sit in fauorem bonorum ecclief.
Iure enim Romano quamuis
alienatio rerum eccliefae pariter
3 fuerit prohibita, ualida tamen fuit
triginta etiam annorum locatio, cap.
3. Nouell. 120. Taceo; nullum esse
nexus rationis: interdicitur &
uenditio & perpetua locatio, ergo
idem est uterque contractus. Deni-
4 que rem irretire solent legum qua-
rundam inuolucris. Sic l. 1. §. 3. ff.
de superficieb. ait Vlpianus; negatur
actio in rem ei, qui superficiem ad
5 modicum tempus conduxit: quae ta-
men longi temporis conductori con-
ceditur. Idem fere habetur l. 1. §.
qui in perpetuum ff. si ager uel sit.
Unde arguunt doctores: si in loca-
6 tione ad longum tempus est condu-
ctor in rem locatam actio, erit quoque
ei quasi dominium. Verum tamen
respondebo, hoc dubium inferius
exinstituto: utrum actio in rem
7 esse nequeat sine utili dominio? Ad
extremum ingens producit in
medium doctorum ita sententium
cohors, primae, mediae atque ulti-
mae aetatis. Nominabimus ex
quam plurimis aliquos tantum. Fr.
8 CONNANVS lib. 7. c. 10. p. 553. per-
petuarius inquit, colonus esse, qui est
om.

alterum

tertium

stro tempore hos abortus protulerunt & propagarunt (m).

§. IX. Hac itaque controuersia ex instituto com-^bnumquid
posita, iam facile est, ad respondendum alia quaeque in re locata

H 2

gene-

emphyteutiae nominantur, aperte demonstratur ex l. 1. c. de offic. Com. Sac. Pal. iure quidem non differunt illi in re; ne in eo etiam, quod emphyteutae dicitur deberi dominium utile, quod in istis similiter institutum esse, negari non potest. In eapite tamen eodem postea is auctor magno legum ac rationum adparatu sententiam ueterum exprobrat, qua illi omnem longi temporis locationem transferre crediderunt dominium. Sentit itaque autor in longi temporis locatione nobiscum: in perpetua facit cum parte aduersa. **BALDVS** ad l. Lucius §. 8. §. institutio 15. n. 10. **ALEXANDER** Consil. 105. n. 5. **Aluarus VALASCVS** iur. emphyt. quaest. 290. **GARSIAS** de retract. gent. §. 1. gloss. 14. n. 79. **Iac. de S. GREGORIO** de feud. in uerb. quin per locationem **Ioh. CORAS.** ad tit. 1. de emphyt. p. 353. **Cacuallos** com. ep. 29. c. 8. n. 20. **GVTTIEREZ** lib. 2. Cap. Quaest. c. 8. n. 21. **HONDEDAEVS** vol. 1. Conf. 30. n. 16. p. 682. **Ioh. GOEDDAEVS** ualde proximus est, uol. 4. **Marpurg.** conf. 51. n. 18. 77. ceteris, **HVNIVS** in encyclop. post. 3. tit. 18. c. 6. **CARPOVIUS** lib. V. tit. 3. resp. 17. n. 10. Et in lib. 2. **Iurisip.** Conf. def. 304. n. 8. p. 468. quem seduxit supersticitio in locationibus bonorum ecclesiae. Omitto alios. Verum uti meum non est dare quid horum nominum

1 terriculamentis; ita tamen meam quoque scenam illis instruxi superioribus p. 103. **Iur. k.** ut nomina nominibus opponuntur,

2 (m) Unde autem tam magna ^{peruor nseu} doctorum in re manifesta dissensio ^{hinc} Scilicet causam plures habet huius ^{disfidii.} dissidium. Primo quondam steriles tantum agri perpetuo iure elocati sunt. Hi uero adsignari non poterant, nisi cum facultate uertendi ac mutandi, qui effectus sunt utilibus dominii. Ast hoc aliter se habet in nostri generis locationibus, quae in praediis sunt iamiam excultis. Deinde hunc tantum finem

3 propositum olim habuere perpetuae locationes, ut conductores allicerentur ad uertendam agros in statum meliorem p. 192. **litt. 3.** id est exercendum utile dominium. Sed nostrae perpetuae locationes annuos fructus proponunt conductoribus ab iisque expectant annuam, quae illis respondeat, mercedem. Prae-Licentiores

4 ^{reca} cum olim solius principis aut ^{sums} reipublicae agri perpetuario iure ^{tores} locarentur, quod res communes ut plurimum gerantur negligentius, conductores quoque licentiores facti sunt, ut plus sibi iuris in mutando uertendoque sumerent, quam stare posset cum locationis indole. Quod exemplum cum priuati etiam sequeremur, factum est, ut in regu-

*mutare
queat per-
petuarius?* genera dubitationum. Utpote, numquid rei locatae
*mutare in alium statum possit assiduus conductor, inscio
neque consentiente perpetuario locatore.* Dant hoc
ali-

*num amit-
tatur nobili-
tas durch den
erbpacht.*

Iam iret, perpetuariam locationem
transferre partem dominii. Licet
aequius longe fuisset, regulam ex
indole contractus aestimare & salu-
am tenere, non attento, *exceptiones,*
quod saepe fit, uincere eam multi-
tudine exemplorum. Quae nostrae
doctrinae fundamenta. Porro in-
genuo quondam homine fere in-
dignum fuit, conductorem alieni
agri audire & tantum non accenseri
ordini adscriptitiorum. Ad hanc
igitur labem abstergendam perpetu-
arii datum est quasi dominium,
ut facilius, qui perpetuo conduce-
rent, inuenirentur. Primum cum
ex iure Romano patet *l. 19. Colonos*
C. de agricolis & censitis tum ex iure
Saxonico. Haec enim, *ad lib. 2. art. 59.*
habet glossa: Wer auf gemiet-
then gut sizet/der solle nicht seyn von
Ritterschafft. Dann er verler et
sein Ritterschafft damit. Dann er
nimmt den zu einem Herrn/der es
ihm thut und wird eingebauer Sed
nostro aeuo ordini etiam nobilium
bonus odor e conductionis perpetu-
ariae compendii. Mouit forte id
Galliae regem, ut noua lege non
solum mores ueterum eo corrige-
ret; non perdi iura nobilitatis
agros conduceno; sed etiam acquiri
posse nobilitatem conductione agri
ficalis. Man hat die Königl. Pach-
ter in einen hohen rang gesetzt und
dieselbe nach jedes begehren geadelt.
Germanis hac lege opus non est, qui

I nobilitatem ex sanguine aestimant,
non attenta morum aut munerum
integritate. Imo nobilem nobilitate
a feruitis esse (da die Edelleute adel-
liche pagen halten) nobilem nobilitate
heri uasallum, iuit in mores
nostrae reipublicae. Primum ubi-
que patet: alterum uero in Mar-
chiae & Pomeraniae ducatibus. Ceterum
memini nuper perpetuari-
um conductorem, uiro nobili, sed
qui eiusdem pariter conditionis
fuerat, id exprobauisse: er fragte viel
nach ihm; er wäre ein pacht/er wie
er; und einer so viel als der andere;
sein adel hieng nun am uagel u. s. w.
inde quaestum fuit in definitione
iniuriarum: *minuatne aut tollat*
prorsus nobilitatem perpetuaria con-
ductio. Unde constat, auxilium con-
ducentium numeros negatum.
Ad extremum matrem quoque hu-
ius dissidii fuisse puto, ignorantiam
diuersitatis inter *dominia fructuum*
& rei ipsius. Primum conductori
nemo negat: sed quaeritur de altero
p. 19. lit. k. Unde illud euenit,
quod supra confut. *ui p. 120. lit. c.*
Germanos omni usufructuario tri-
buisse utile dominium. *Fructuum*
crede intuitu; non rei ipsius, quod
uult nouissimus patriae Ictus. Suffi-
cient haec, ad *negōtov nosōdos* indi-
candum discriminis inter doctores:
perpetua conductione num stare possit
absque quasi dominio.

(11)

aliqui conductoris perpetuarii arbitrio (n), qui specie quorundam argumentorum mouentur. Verumtamen cum id conductoris non sit, omnino patet,

De iure uertendi rem conductam in alium statum. Vnus forensis

(n) Saepe euenit, ut huius iuris instituatior disquisitio, idque ob mores nostro aevo cōmutatos. Quondam pater familias id egit, ut fundus singula ferret, quae illi necessaria essent ad uictum ac cultum. Hodie id praecipuum ridetur expunguntque ex oeconomica doctrina rerum periti. Neque sine causa Quoniam, in tanto commerciorum flore, eadem facilitate uendi potest, quod superest: quam quod deest redimi ab aliis. Neutrum fieri potuit in medii aevi Germania, ob aeris & numerorum penuriam, qua olim respublica nostra laborauit. Alia itaque tempora alias uolunt, agros colendi, rationes. Coleres solennis, quod quaestuosus est; non quod magis necessarium: exempla dedimus p. 126, n. 6. Quo rerum statu multoties definitione opus huius argumenti. Scilicet liberis hic manus quidam dant perpetuario conductori. Principio patris iuris hoc praecipuum est. Reim Zinsmann (colonus, conductor) magstetubrechen oder leim graben / ohne seines Herrn urlaub / des Zinsmann er ist / noch holtshauen / noch reden (euellere radices sylvamque uertere in agrum); es sey dann ein erbzinsman (iuris perpetuarii conductor). Sax. tit. 1. Art. 54. Addit glossator: das ist darum / daß er seines Herrn gur nicht ärgern mag: es sey

Argum. Primum,

1 | dann sein erbzinsgut/so mag ers wohl
ergern / uerbo ergern adhibito pro
significatu uocabuli mutare; dete-
riorem enim fundum reddere neque
licet emphyteutae. Repono, tribui
2 | hic perpetuario conductori, quae
emphyteutae tantum sint, errore
superius profligato. Illum enim
iure uertendi in alium statum gau-
dere; est quidem manifestissimum.
3 | Deinde etiam de nudo conductore
num repetere is posset, quae impendit
ad fundum in melius mutandum.
4 | quae questionem mouerunt Icti Roma-
ni P. AULYS l. 55. §. 10. locat. & SCAE-
VOLAE l. 61, pr. ff. ibid. Uterque id
affirmat, exempli loco, si conductor
uineam insituerit, aedificando rem
auxerit, feceritque sumtus generis
eiusdem, quos longa serie recitat
5 | BERLICHIVS part. 2. decis. 201. p.
848. Repono; non definiunt hic
leges, quid facere possit conductor:
uerum, si quid fecerit, quomodo ei
consulendum. Praeterea fieri non
6 | posse, existimant, quin perpetuus
conductor, spatio tot seculorum,
eadem semper lyra oberret. Libe-
riores itaque eidem hic manus
fore, quam temporario. Repono.
7 | Consensu itaque hoc fieri posse lo-
catoris. Ad extremum, rationibus
agri etiam deterioribus factis, per-
petuarium tantummodo conducto-
rem damnata sentire; quippe qui ni-
hilominus obstrictus sit ad praes-
tan-

alterum,

tertium,

quartum,

ter fallere lectos (o) iuris perpetuarii cum emphyteutico perturbationem.

c) *Quid de casibus for-
tuitis?*

§. X. *Damna etiam quae resarciat conductori locatorem perpetuarii? id quidem uideretur esse ambiguum. Cum enim in plurimis euentibus iura succurrant temporario conductori; post bella, pestem*

COE-

*De conducto-
re. si quid
mutauerit in
fundo locato.*

(o) Cum fere plus iuris perpetuarii conductor temporario non habeat: neque primi maior facultas hic erit, quam alterius. Neutri enim in agris aliquid est domini. Si ergo quid uertit, mutat, instituitque in eo, sciens id facit in alieno solo. Sed tamen satisfacere illi ideo debet locator *l. 55. §. 1. ff. de act. l. 6. pr. ff. ibidi. Repono*, hoc tantum casu eum teneri, si aliquid utilitatis ad illum inde redundauerit. Verum fructibus, eiusmodi accessione actis, nullum semel conuentae mercedi additur incrementum. Quod si eueniret, doli locator argui posset, suas fortunas augendo ex damno alterius. Accipe formulam 1705. *la in ihm auch freg mehrere wälden zu pflanzen und das buschwerd an besagten orten zur verbesserung der wiesen auszuwotten; ohne des halben den gewöhnlichen canonem zu erhöhen. Cuius itaque quis tantum conuenienda sciat; illum etiam*

1. solum onera ferre, aequitas uult. Ut adeo tenuiora hoc casu conductori perpetuario iura sint, quam temporario, qui mox repetit uarie generis impensas, de quibus post Berlichium sententiae uideri possunt *Car. RVINI uol. 30. cons. 155. n. 13. qui satis prolixus, SANDEI lib. 3. Dec. Fris. tit. 15. de §. 6. MELII p. 4. dec. 4.* Ceterum posse etiam perpetuarium locatorem in conatum conductoris animaduertere eumque illo interdicare, imo poenis licentiam eius refrenare, ego quidem nullus dubico, argum. *l. 2. C. de censibus & censitoribus.* Noui operis nuntiatione uti eum posse, intelligi potest ex illis, quae habet *V. LASIVS de iure emphy. quaeft. 18. n. 23. uid. Inl. CLARVS §. emphy. q. 26. n. 2. GALLIVS lib. 2. Obseru. 87. n. 7. u. 12. MINSINGER cent. 6. obseru. n. 3.* Inde *Ioh. MELONIUS in thes. iuris tit. 7. n. 37.* Ein erbständer/dem ein weinberg verlichen ist / mag denselben nicht um ackern und einen acker daraus machen. Ohne bewilligung des Grundherrn. Quod si ergo id emphyteutae hic negatur, quo minus id dabitur perpetuatio conductori? Quam ideo expelli posse de re locato

*Aut uoluerit
mutare.*

ta

coelitus demissa incendia (p) perpetuarius non habet, quo locatore uocet in iacturae societatem.

§. XI. Praeterea quamuis temporario condu-^{d) de iure}
tori leges Romanae largiantur, ut iura sua in alium uendendis,
trans-

ca. existimo omni iure.

Quae damna
foras locatori

(p) Formula iuris 1705. his uerbis est concepta: Erbietzen uns den erbpächter wider ieder männliche perturbation eingeßi und gewalt zu schützen / damit er an dem genuß der in Erbpacht verschriebenen sücke in keinem punct geträuckel / beeinträchtigt / noch detsfalls einige remission zu suchen verursachet werde. Inmassen denn der Erbpächter alle casus fortuitos minores, als Hagel; Brand; Mäuse; Hamsterfraß; Überschwemmung; Mistwachs und Viehsterben über sich ahmet und niemahls einige erlassung zu präetendiren / sich festiglich hierdurch verbindet und begiebet. Wenn aber das in erbpacht gethane gut durch allgemeine Krieges verheerung; n; brandschagung oder durch allgemeine pest und ansteckende feuche; ingleichen durch feuer vom Himmel dergestalt verwüstet werden solte; daß der erbpächter seinen genuß davon haben könnte: wollen wir Ihu dastentgel was unsern andern unterthanen zu gute kommet/genießen lassen. Neque id immerito. Cum enim conductio huius generis perpetua sit, tempora meliora durioribus debent succurrere. Quod fecus est in locatione temporaria, ubi conductor non habet, unde solatium expectet resciatque minus secundas fortunas. Ac-

1) cedit quod merces in temporaria conductione ad annonae rationes aestimetur nouissimas: in perpetuaria autem omnium temporum uicissitudines in oculis habeantur.
2) Damit das locarium also eingerich-
tet und niemand darinnen übersehen werden möge / daß solches zu allen zeiten bestehen könne / formulae uerba sunt p. 174. n. 7. exscripta. Addo,
3) quod mentem nunc subit, Italos haud dubie in casibus a locatore resarciendis mitiores fuisse, quod ex l. 15. §. 2. ff. locat. cond. Et l. 8. C. de locat. patet; quoniam obceci ac terrae aestus frugumque mollitiam frequentiores illi fuerint eidem. Quapropter ALEXANDER in primis ex hoc argumento attendi iubet, quod mos regimnis postulet l. 8. C. de locat. Improbo enim sententiam doctorum, remissionem difficiliorem fore, si conducta regio habeat casus frequentiores: nisi haec causa merces fuerit minor constituta. Ad
6) quas rationes GREGORIVS papa restringit leges ciuiles in remissionibus mercedis ob sterilitatem faciendis, nisi scilicet, uis eorum ueritate (quod in regionibus fiat, ubi casus sunt rariores) praecedentis uel subsequenti anni ualeat sterilitas compensari cap. 3. X. de locato cond. Prodit itaque patrii iuris inslitutum, quod
uis in laudandis ideo legitibus Romanis

Et sublo-
candi,

transferat pro suo arbitratu (q): quin uero idem sine
con-

manis suas in sine nugas addat. glos-
sator SAXO ad lib. 2, Spec. art. 49.
Wenn schaden geschieht an dem ver-
mieten gut: so das gut bey seinen
würden bleibet: der schade ist des
mietfers. Dannes ist unbillig (mo-
ribus Germaniae, alii casus rario-
res) daß man minder gebe von un-
glücks wegen. Dann er gebe doch
nicht mehr / dann seinen bescheid
(mercedem) ob er wohl viel glücks
davon hätte. Quae ultima ratio
in primis prodest perpetuario loca-
tori. Absoluerem itaque eundem
a remissione ob casus fortuitos:
quamuis nulla id expeditum esset
contrahentium conventionem omni-
no obseruanda l. 9. §. 2. ff. locat. &
l. 8. C. h. t. Quod enim HARP-
PRECHIVS in consil. 68. n. 57. p. 1297.
exilimat, etiam in emphyteusi, ubi
canon magis pro usu rei soluitur,
quam in domini directi recognitio-
nem, casus fortuitos praestandis, uti
in locatione temporaria: id ego qui-
dem ex rationibus prolatis habeo
iniquissimum, nisi damnus perpetua
sint, ubi ad hoc officii genus perpe-
tuarium quoque obstrictum esse
dico locatorem. Addatur MALLIVS
de locat. cap. 1. n. 14. qui aliorum
sententias recenset magis, quam
rationes aperit definitque. Plenior
curatorque Abr. u. WESEL de remiss.
mercedis cap. 5.

Qui fieri pos-
sit subloca-
tio?

(q) Nemo inquit ALEXANDER
l. 6. C. de locato, prohibetur rem,
quam contulit fruenda in alij locare.
Hinc doctores uniuersim regulam

1 faciunt: conductori liberum esse rem
conductam sublocare & uendere eius
suum subconductoris. Obligant ta-
men ad aliqua sublocatorem, quae
nequeat spernere. Principio ne
2 conditionem subconductoris faciat
largiorem, quam ipse habeat sublo-
cator MOLINA de iustitia & iure
traf. II. disp. 489. p. 1066. exemplo
iuris sub in feudandi, quod ex insti-
tuto recensuit And. KOHLIVS c. 2.
3 q. 7. Deinde ut subconductor aequi-
sit idoneus, uerbo, aequae cum em-
phasi addito a doctoribus COSTA de iur.
& fact. dist. 80. in quo nihil de-
4 siderare queat primus locator arg.
l. 7. ff. de usu & habit. Mart. de A-
FLICTIS Decis. Neap. 401. n. 1. p.
485. oportet autem, ut probet, illum
idoneum esse, sublocator KIMINAL-
5 DVS uol. 5. cons. 538. n. 51. MASCAR-
DVS de prob. uol. 2. cl. 878. n. 4.
hinc aedes studiosum sublocare posse
alii studioso; non opifici manuario,
6 exemplis probat Ioh. SICHARDVS
ad l. 6. C. de locat. ad rixas & odia
nato BERTAZOLIVS cons. 456. n. 2.
aut iurgia assidue tractanti COSTA
de iur. & facti ignorantia cent. 1. dist.
80. n. 17. Post ut primus conductor
7 nihilo minus teneatur de mercede
& damnis primo locatori, quamuis
huic etiam res subconductoris ma-
neant obligatae, Andreas ALCIA-
TVS lib. 8. respons. 60. n. 1. p. 1206.
8 Tandem ut pactis prohiberi possit
primus conductor, ne rem subloceat
aliis ipsa lege id uolente 6. C. de loc.
MALLIVS de locat. tit. 5. n. 5. CA-
RO.

Ob-
ser-
uac-
sub-
loc-
do-

consensu perpetui locatoris fieri possit, id quidem
quamplurima iubent argumenta (r).

I

§. XII.

ROTIVS de locat. part. 1. de iure
subloc.

Observatio
singul. ad
versus inra
sublocandi &
sententias
doctorum.

(r) Formula locationis an. 1705
hunc casum his uerbis definit: geb:n
ihm auch mach/ mit consens unfer r
Gammer (cur non ipsius potius re-
gis auctoritate?) sein erbpachts
recht/ohne ihm deßhalben eine Ver-
wigerung oder ehicanen zu machen/
hinwiderum zu verkauffen und zu
sublociren. Atque hoc pactum uim
legis habet. *C. de locat.* Quid ue-
ro iuris esset, si pacta haec fuissent
omissa? Id uolo; superius allega-
tam legem *C. de locato* nimis libe-
rali doctorum errore iusto magis
prolatam esse, quam uel mens im-
peratoris fuerit uel contractus pa-
tiantur rationes. Scilicet uti con-
stitutiones Caesarum, in codicem
relatae, de casibus fere disponunt
tantum singularibus: ita haud du-
bie Victorinus imperatorem de re,
alteri sublocanda, consuluit, cuius
nulla fuerat cultura, ut locatoris
industria & dexteritate opus non
esse, uideretur. Accipio ergo le-
gem & ueneror in *aeduum*; *sum-
num*; *animalium*; *navium*; ceteris-
que eius generis conductionibus:
nequicquam uero in iure colona-
rio, quod a prudentia, industria,
peritiaque pendet oeconomii con-
ductoris. Nihil enim uoui, quod
conductoris, qui in hac laude est,
altera fere mercedis pars remitta-
tur, ob spem melioris culturae, Tan-

1 tum abest, ut hic perinde sit locatori,
dummodo is mercedem accipiat,
quemcunque ille habeat conducto-
rem. Puto aliquos istos iniquita-
tem rei intellexisse, qui ideo restrin-
gere legem, *nemo*, si patuerit, ali-
quem in elocando ad personae indu-
striam respexisse, quos laudat sequi-
que *HARPPRECHTVS in Conf. 38.*
2 *n. 67.* Neque est, quod limitationes,
in praecedente animaduersione *litt.*
3 *q. p. 200* recensitas, quis sufficere
tum credat locatori. Melius enim
magisque consultum est, rem ab
initio saluam habere, quam post
4 uulneratam causam quaerere reme-
dium. In perpetuis locationibus
sublocationis, multo minus uendi-
tionis arbitrium, minus dari potest
5 conductori: quoniam per illam
perpetui temporis infinitudinem
fieri potest, ut, ueri conductoris re-
rumque aliarum memoria extincta,
damnum rei locatoris adferatur
prorsus irreparabile. Ceterum, si
6 Marchiae Ictus, *PRYKMANNVS*
uol. 1. conf. 17. n. 123. scribere potuit,
idque auctoritate *Lafonis*, *Valasci*,
Gamae, quibus addi possunt *BAL-
DVS Conf. 415. lib. 1. RVINVS lib. 10*
7 *Conf. 67. n. 12. DICTVS Conf. 204.*
n. 5. excidere emphyteutico iure
emphyteutam, si, domino inconsul-
to, locauerit emphyteuticum bonum
in longum tempus, quod decem
8 aut plurium annorum est: quis de
eadem sententia commissoria du-
bita-

e) *Quae actiones prae- petuo con- ductori?* §. XII. Tum inuestigatione illud etiam dignum est: num, praeter vulgarem conducti actionem, ACTIO quoque IN REM detur perpetuario conductori. Negant hoc tantum non omnes (a), qui hoc ingenio suo adsequi non possunt, actionem in rem dari posse absque ullo genere quasi dominii. Verum censoria lex largitur eandem conductori (b). Non pacto tantum,

bitabit, conductore perpetuario factioris conuicto eiusdem Thom. *MATLIVS de locat. c. 1. n. 17.* Proinde lex censoria 1705. an niemand leichtlich etwas in erbpacht auszu- thun/der sich nicht selbst in der wehrschafft annehme (ut militi, officiali, absenti, peregrino) man fönnte denn genugsame caution haben. Multis enim impensis est opus illi, qui rem non ipse curat, sed eam relinquit administratoribus uel arbitrio sub- conductoris.

Num condu- ctori sit actio aduersus tertium? Negatur.

(a) Dubitatio haec non parui momenti est. Euenerit enim casus, quo conductor perpetuarius praedictum conductum aut eius partem, amisit aut illam non accepit, ab alio occupatam; qua quaesio actione ius suum is experietur? Leges iubent, ut dominum adeat conductor, quo is rem ab alio ereptam vindicet restituatque perpetuario. Neque enim aliud eidem remedium actio conducti suggerit, 15. ex conductio actio ff. locati conducti. Et qui sibi aliter consulat conductor; eius ius omne ex contractu pendet, quod urgeri non potest aduersus illum, cum quo is negotium non gessit. Neque enim detentor re-

1 sponderit conductori, qui ius non habeat, quod rem ipsam possit afficere. Haec ratio, si praedicti aliqua pars, agri iugum detineantur a domino; docere autem potest 2 perpetuarius conductor, locatoris illa esse sibi que conductionis iure obuenisse; audietur tamen nequaquam. Restat igitur, ut fisco locatori causam denuntiet petatque, ut 3 asserat rem sibi tradatque fruendam ei, cui eandem promisit pro conuenta mercede. Satis autem hoc molestum est & locatori & conductori. Primo quidem, quod tum onera agendi in illum deuoluantur, quae 4 forte in re clara libens in se susciperet conductor: huic autem, quod ipsi non minus graue sit, non suis uiribus uti; sed expetere, implorare & expectare denum alienas, unde 5 mora, neglectio, ambages.

(b) Ita enim contractus quorundam conductorum se habent: geben ihm (dem Erbpächter) auch vollkom- mene gewalt / das in erbpacht ansgethane gut wider männiglich zu vertreten / auch wenn etwas davon gekommen und dem erbpächter entzogen werden / solches wider anzusprechen und durch den weg rechtens aus-

*Affirmatur
quaelibet
lege censoria.*

tum, quod uolunt; sed iuri etiam Romano congrua (C)

auszuführen und wider herbe zu
schaffen. Verumtamen licet pa-
ctis hoc definitum non sit; puta-
mus tamen idem etiam uelle insti-
tuta iuris Romani, quod dicam in
nota subsequenti. Ne quis putet,
hoc genus actionis speciem habere
mandati aut negotiorum gestorū;
quoniam conductor non interesse
& commoda locatoris; uerum sua
ipsum in oculis habere uideatur.

2) *Autoritas
iuris com-
munis.
Errationes
doctorum.*

(C) Omnium fere doctorum is
error est, ut uero ac simplici con-
ductori negatam uelint omne gen-
us ACTIONIS IN REM. Hanc enim
qui habeat, illum quoque aliquam
dominii aut iuris in re partem ha-
biturum, quod unicum actionis in
rem uel utilis uindicationis sit fun-
damentum. Ita explicant l. 1. sibi
fin. ff. si ager uictigalis in qua inquit
P. AVLVVS: Qui in perpetuum fundum
fruentium conduxerunt, quamuis
non efficiantur domini (scilicet, quod
putant interpretes, domini quamuis
efficiantur minus pleni siue VILES)
tamen placuit (quae uox probe no-
tanda) competere eis in REM ACTIO-
NEM aduersus quemcumque posses-
sorem. Hinc AON. FABER ad lib. 6.
ff. tit. 3. inquit: Conductor perpe-
tuarius facit in bonis suis fundum.
Acquirit enim actionem utilem in
rem si eundem amiserit l. 52. ff. de
acquir. rer. dom. Ideoque si quis ean-
dem dominium bonitarium adpellu-
seritis meo non errauerit iudicio.
Taceo alios, qui sunt minorum gen-

1 tium, opinionis uero eiusdem. *Vera legis
explicatio*
rum enim uero, me sentiente, perpe-
tuarius conductor quasi dominus
non est; cui nihilominus competit
actio in rem. Illud p. 191. l. 1. l. 2. eui-
2 cimus; nunc ut alterum demonstre-
mus, superest. Principio enim alle-
gata lex de quasi dominio emphy-
teutae nequicquam debet explicari.
Certe absurdum fuisset, quasi domi-
3 nium dare & quasi uindicationem
ire inficias. Verum non rem ex-
peditam; sed plane difficilem uoluit
Paulus definire. Quapropter non
audet scribere; EST perpetuario con-
4 ductori actio in rem: sed PLACUIT,
respondendo ius dubium, ei ualens
competere. Aut, quod doctores
uolunt, praetor DEDIT hanc actionem
iuris asquitate motus: licet
5 ante haec concessa non fuerit iuris
communis rigore. Quae omnino
arguunt, legem perpetuarii con-
ductoris actionem definire, non em-
phyteutae. Et quid opus fuisset pa-
6 radoxo in re manifesta? Tale uero
proposuisse Paulum, contextus pro-
dere uidetur; quasi dixisset; domi-
nium non dabo & tamen dabo actio-
nem congruam dominio. Quod pri-
7 mum est. Alterum argumentum
ex ratione petitur; ut perpetuario
scilicet conductori facilius magis-
que expedita uia sit, recuperandi
rem perpetuo conductam; quam
temporario. Accedit, quod domini
8 eo minus interfit, oculum defixum
habere in fundum perpetuo eloca-
tum

& utrique contrahentium consultissima ratione. In partem tamen litis (d), non minus venit perpetuarius locator.

§ XIII.

tum, dummodo ille acceperit contentam mercedem: contra fiat in temporario, ubi, post breve tempus id, quod elocatum est, cum damnis ac commodis redire solet ad locatorem. Quae spes eidem languorem omnino extitit, insuper habendi aut negligenter tractandi iura rei ad tempus elocatae. Ad dam, pro declinanda novitatis suspicione, sententiam *Utriusq. H. V. N. N. I.*, quam protulit. *Disput. 29. ib. 1. p. 1749.* his uerbi: *utilis actio in rem non praesupponit utile dominium.* Dicitur enim illa ad differentiam actionis directae, quae ex solo dominio provenit: cum utiles ex alio iure, quod in re obtinet, proficiantur. Ideo autem ex locatione ad longum tempus facta, potius, quam ex locatione facta ad modicum tempus, datur in rem utilis actio. Quoniam sic praetori placuit, ad impetrandum in rem actionem utilem, temporis longitudinem accedere debere. Falsa est illatio & collectio haec: datur utilis in rem actio, ergo utile dominium competit aitori. Hanc enim argumentationem fortiter infringit exemplum actionis publicianae, quae utilis in rem est. Namque non de actionibus, & tamen, qui eam habet, non est utilis dominium. Fere quoque nostra facimus, quae Reinb. *BAC. IV. V. S. disput. XX. X. ibid. p. 4. h. c. p. 112.* fundamenti loco respondit ad hoc argumentum; scilicet

propter longius tempus interesse magis censetur conductoris, rem ipsam persequi, nec sufficere, actione personalis ex conductu contra locatorem experiri. Atque in hunc etiam sen-

sum accipi debet. *l. § 3 ff. de super. alterius ex-ficib.* ubi ait Ulpianus: *si quis super-*

ficiem conduxerit ad breve tempus, negetur ei actio in rem (tum enim locator uigilabit, ne res, quae post triennium ad ipsum reditura est, accipiat detrimentum), sed ei, qui non ad modicum tempus conduxit super-

ficiem, in rem actio competit. Quoniam hoc censu locator est longitudo ad agendum, qui omne genus curarum transulit in conductorem.

(d) Id enim dicendum est, quod Ad quid locatarius tamen locator socias manus tor teneatur iungat in hoc causae genere con- actione conductoris, superdeterque ei ad agendum ductoris? & excipiendum idonea instrumenta; 1) iad nstru- Nolim nero sententiam aduersus eandem causam conductorem prolatam, illico loca- toris quoque iura prorsus euertere, si quando is rem elocatae receperit, quae damna accipit dominus, quando in causa feudali uassallus succumbit. Quamuis etiam hoc casu is restituendus esse, uideatur, ob leuissimam quamuis causam, quod infra docebo. Transfere autem perpetuarium conductorem posse, inficio uel inuito locatore, tantum abest: ut potius idem etiam uassallo, qui plus iuris habet, negandum esse uideatur. De IMPENSIS, IN LITEM factis,

1) ad impen- sur.

Num
ceps p
no lo
possi
dubit

2) qu
tio ef
tio

§. XIII. Praeterea cardo huius contractus in eo f) Perpetuo uersatur: *urum perpetuo locare possit princeps, imperpetuo locare uasallus?* Dubitant plerique, quod perpetuaria locatio genus sit alienationis (e), et entelari iure omnino imperii?

factis, ita censeo: aut conductor suo nomine egit, aut consentiente & adiuvante locatore. Si illud est, non repetet easdem, cur enim causam non detulit ad locatorem: repetet autem, si hoc sit, quoniam locator omnino curare debet, ut conductor frui queas re pro mercede elocata & quidem conducti actione sumtus litis repetere potest a locatore, quod prodit l. 15. ff. locat. cond. Singula haec plenius doceri possent; sed talia sunt, quae in iure feudali & communi simplicis locationis doctrina ad naufragium usque sunt trahenda.

Num princeps perpetuo locare possit? Rat. dominiales dubitandi.

d) quia locatio est alienatio.

[e] De principe uasallo imperii instituitur disceptatio eaque respicit praedia, fundos resque alias posse, ut princeps res domanii iure locet perpetuario, illi argumentis utuntur, iamnum enumerandis. Principio quidem certissimam iuris regulam esse, existimant, ut, qui alienare nequeat; is consequenter perpetuo nequeat locare, doctore huius canonis antesignano BALDO ad c. 1. in pr. 2. F. 52. cui succinunt glossator SAXO lib. 3. art. 77. cui uel chem gut der vermietheer bedarf seiner erben Willen/ ob er es verkauffte/ durffte er auch dessen/ ob er es vermietheete & longa serie numeroque iuniores, quos cateruatim condu-

xere Ant. de PETRA de fideicom. quaeft. 8. n. 51. u. que ad n. 98. Petr. PACONVS libro, quem ex institutione scripsit de locatione & conductione cap. 3. n. 7. & cap. 4. n. 6. quem pudet, quod alii pone me fecerint, exscripsisse. Verum negores nescio Respondetur in eo latet, quod communis doctorum schola existimat; omnem longi & multo magis perpetui temporis locationem tribuere quasi dominium, adeo ut neque pacta ualeant contraria, quomodo defuit rem LASON uol. 2. consil. 94. col. fin. CTIVS ad l. 8. §. 15. ff. de leg. 2. ALEXANDER lib. 3. consil. 102. n. 2. quia sint in fraudem legis, quem errorem cum ueteranis quoque peccat SCHRADERVS part. 8. feud. c. 1. n. 18. Verum hoc est, quod nos p. 101. lit. k. l. plene planeque euertimus. Filo itaque consecutionis dissoluta iam omnis neruus deerit argumento. Deinde legum decreta laudant, b) cessant quod iure dantis cessante, ius quoque iure dantis cesset accipientis l. lex uetigalis ff. de ius cessare accipientis. Locatore ergo mortuo finiri perpetuae elocationis aeternitatem, uti prolixè Paul. de CASTRO uol. 1. conf. 2. n. 3. Rep. Praeceptum hoc fallere, quoniam factum antecessoris posteros obligat aut alius generis successores. Ita enim mortui conductoris uinculo tenentur heredes l. 10. §. 8. l. 60. §. 2. ff. locat. conho.

no aduerfae. Verum enim uero, cum is error fupra fit

cond. l. 10. C. eodem etiam capitulum ex locatione a praelato in aliquot annos facta *cap. 8. X. de reb. ecclief. non alien.* atque ad hoc argumentum late TELLEZ & ROBOANVS, ALEXANDER *lib. 4. conft. 160 n. 40* COVARRUVIAS *lib. 2. nar. refolut. lib. 2. c. 15. n. 6.* BEROIVS *uol. 2. conft. 103. n. 21. Ren. CHOPPINVS lib. 3. Doman. Franc. tit. 13. n. 2.* idem dicendum, fi praepofitus commendae locauerit res fui ordinis. MANTICA *de tacit. conuent. lib. 5. tit. 14. n. 100* imo etiam obligatur fuffeffor, fi fundum ecclefiae locauerit, fele uacante, oeconomus administrator, GRILENZON *conf. 95. Nic. NOALIS de transmissione cuf. 28. n. 55.* Quae fati docent regulam propofitam ubique ueram non effe neque locum eidem fore in noftro argumento. Praeterea, uafallum rem feudalem locare quidem in aliquot etiam annos poffe pro locorum rationibus RITERSHVSIVS *fi artit. feud. l. 2. c. 3. q. 36.* ita tamen, ne, locatore mortuo, fuffeffor feudali teneatur conductori, quoniam cum illo expiret etiam locatio, quae fententia SCHRADERI *part. 8. feud. c. 1. n. 19.* cum CACHERANO *decif. 156.* Multo itaque minus obligaturas effe aeternas uafalli locationes fiue de agnatis fiue de domino quaefito inftituantur, CVRTIVS *part. 4. cauf. q. mitt. feud. reg. 1. q. 3.* MOLINA *lib. 2. c. 21. n. 19.* CLARVS *de feudam quaefit. 33.* Verum enim uero doctores loquuntur de fimplici uafallo,

*Diſt. tit. 3
clientelaribus
ad obſit.*

I/ cui abſit, ut hanc facultatem tribuamus: non autem de uafallo principe, qui imperium habet aut, quod Germani dicimus, iura territorialia. Effe autem abſurdum; utriusque generis uafallum iisdem legibus aeſtimare, quod plerique doctores fecere; id quidem docebitur fuo loco. Porro impetunt *a) Maiorati* fententiam noſtram exemplis ma- *bus m. & ſt.* ioratum Hispaniae & fideicom- *dei commi-* miſſorum; neutrum enim admittere *ſſi.* putant perpetuariam uel longi temporis locationem. De maiorati- bus teſtes ſunt MOLINA *de Hiſp. primogen. lib. 1. c. 21. n. 15.* PINELLVS *de hon. matern. part. 3. n. 6.* VALASCVS *de iure emphyt. q. 27. n. 11.* Pelaeus *u. MERES de maiorati. Hiſp. part. 1. quaefit. 1. n. 81.* De fideicom- *miſſis Ant. de PETRA Quaefit. 8. de fideicom. q. n. 80. ad 100.* KNIPSCHILD *de ſid. ſumil. cap. 1. n. 143.* Ad haec *repono;* effe laudatos auctores in fupra p. 191. litt. l. k. proſtigata opinione, quod perpetua locatio domini- nium tribuat, quod ſpecies fit alienationis: qui error iudicia eorum corruperit: alias enim plures uelle fideicommiſſi fuffeffores locatione praedeceſſoris itare debere *MANZAR. de praecom. q. 39 - FVSARIUS de ſi. deic. ſubſt. q. 26. n. 1.* Deinde, quod poſſimum eſt, quis dixerit; ordines Hispaniae tantum iuris in maiorati- onibus habere quam principes territori- orum Germaniae. Veterano- rum hi errore, fati expoſiti in ſcho- lis rectius publica iura docentium, Idem

*e) Et d
iura la
agnatio*

*Poſſe i
Principi
perpetua
care
tur.*

*a) qu
com.
catur
imm.*

fit confutatus : quaestionem propositam ego quidem contra adfirmo (f), ut neque domini neque agnatorum consensu opus hic esse, uideatur.

§. XIV.

Idem de fiduciario dicendum iure territoriali prorsus destituro.

e) & domini iura laedi & agnatorum.

Ad extremum inelamant laedi & domini iura & agnatorum locacione perpetuaria; quae integra esse ueliat leges clientelares. Reperio; laesionis scrupulos nos supra p. 188. litt. g. & h. e medio sustulisse. Vrgat forte aliquis numos exarrhae numeratione contractos (den erbschands geltorn). Reperio, illos in rem utilitatemque reipublicae uersos fuisse; ut neque ideo querelae esse uideantur.

Posse imperii Principem perpetuo locare prohibetur.

a) quia fidei comm. recte locatur in mille annos.

(f) De principe imperii loquor, qui iure gaudet territoriali; huius enim perpetuarias locaciones eousque & agnatos obligare & dominum, successores, ego quidem existimo: quam diu se laesos esse, dicere illi nequeant in re ditibus regalis patrimonii. Principio enim *SCAETOLA* in l. 88. *Lucius Titius* §. 15. in com. recte locatur in mille annos, non ob C de reb. eccles. alien. l. si. quia personam uel ius personam obligauit hic; ibi uero rem. Et est ar. hic: quod si alienare prohibitus, locet in centum annos uel mille; quod non alienet l. non solet. ff. de locat. bO.

1 stupere Icti ad hoc glossatoris adfertur: culus duritiem, quae illis uidebatur, mitigare uoluerunt explanationibus uariis. Scilicet loqui glossam, ubi non tam res locetur, quam rei fructus, non tam res, quam commoditas rei *MENCCH. conf. 777. n. 8. PEREGRINVS de fideicom. art. 40. n. 110. PACIONIVS de locat. c. 4. n. 6.* uel ubi pactum adiciatur; quotannis ipso iure renouatum iri contractum, ut tot locaciones esse uideantur, quot tempora modica; quae somnia *BALDE* sunt apud *Ant. de PETRA de fid. q. 8. n. 98.* Alii tamen eidem simpliciter subscriperunt, quos laudant *ALEXANDER lib. 3. conf. 107. n. 2. 3.* Alia quaestio est, utrum mortuo tali locatore, successores in fideicommissio eo contractu teneantur. Quis uero dubitabit filium consecutionis esse firmissimum, qua facultate fideicommissarius gaudet, illa neque destituendus est princeps territorii. Deinde de hoc principi, quoniam *b) perpetua* perpetuaria locatio nullum est generatio alienationis. Nam alienatio non est alie est actus, per quem dominium natio, transferretur l. i. C. de fundo dotali neque enim dicitur alienatum, quod in dominio retinetur l. 67. ff. de uerb. signif. quod fit si in longi etiam temporis locacione agatur, ne transeat ulla species domini *Caro RVINVS uol. 1. conf. 148. n. 8.* neque enim ten-

§. XIV. Illud etiam in controuersiam uenit,

cogen-

Num tutor
recte locet
perpetuo?

alienare
licet principi;
quidni per-
petuo locare.

temporis adfectione, sed propria
conventionis forma contractus ab
inuicem distinguuntur l. 6. §. 44
ff. de oblig. & act. Non aliter iura
medii aeu. In CAPITULARIBVS
Ludou. lib. 2. c. 29. scribitur: aliena-
tiones uerbum continet uenditionem,
donationem, permutationem, emphy-
teusis, ab his abstineant sacerdotes.
Nihil hic de conductione. Neque
est, quod cum SANDIO part. 1.
de prohibita rer. alien. c. 1. n. 47. pu-
tes: haec quamuis ita sint, periculo-
sum tamen esse, a communi sententis
in praxi recedere. Vanus metus,
quia, ut putat, alias tutori detur ac-
curatori, ut perpetuo locent praedia
pupilli uel minoris. Quasi uero
id non ob alias causas quas profes-
runt TRENTACINOVS lib. 2. nar.
ref. de minorib. ref. 9. n. 38. Scipio
GENTILIS de bonis matern. c. 17.
istis rei alienae custodibus negari
queat p. 169. litt. e. quam ex illo in-
ueterato errore, omnem longi tem-
poris locationem tribuere domini
um. Cum itaque duo sint, quae
principem de iunctum tenent in
fiscalium fundorum dominio; unum
ne deteriores reddat; alterum ne
alienet, causam non habeo, qua im-
petiero perpetuariam locationem.
Post sunt castus, ubi principi alienare
licet res sacri patrimonii; si quidem
id uelint commoda reipublicae, Re-
natus CHOPPINVS lib. 3. de doman.
Franc. tit. 18. sic aequa uisa est alie-
natio aedium regiarum, quae a ue-

1 teribus Galliae tum regibus, tum
regulis struac, habitatoribus debinc
na uae, ruyem indies minabantur.
2 Quod exemplum nobis proderit,
ciuium ac subditorum intuitu: quo-
rum, si utiles sint alienationes, opus
non est consensu. Con. SANDE de
probib. rer. alienat. part. 1. c. 6. Ne-
que uero est, quod peculiarem in
3 Germaniae principibus difficulta-
tem esse, quis existimet, eo, quod illi
Caesarem habeant feudi dominum.
Pridem enim ante me ostenderunt
patriae lcti, Caesarem consensu
opus non esse, si quidem principes
4 imperii de rebus domini quid uel
alienare uelint uel cum re alia per-
mutare KLOCKIUS uol. 1. cons. 11. n.
146. IITERVS de feud. imp. cap.
23. §. 3. Quod si ergo id tuentur
5 quam plurimi, principem alienare
posse: quaelo in dubium quis uo-
cabit, fas eidem esse, redditus domanii
augescere, quod p. 188. litt. g. p. 190.
litt. b. ostendimus, fundos perpetuo
6 elocando. Possem haec omnia ex
annalibus medii aeu illustrare, ut
exemplis doceremur, quam liberas
princeps quondam manus habue-
rit in fundis & agris territorii.
7 Sed nunc id nostri non est instituti.
Ad extremum exempla hanc facul-
tatem adprobant, non solum impe-
riorum rerumque publicarum, de
quibus p. 181. ad p. 187. sed etiam
8 mores a Ren. CHOPPINO descri-
pti lib. 1. tit. 3. n. 2. Quam dicit
enim, inquit, pro agris merces, perfo-

d) consuetu-
dine id fiat
medii aeu

se

cogendine sint conductores ad ferendum tributa? Ab-
solvunt doctores ab hoc onere conductorem (g): sicut tributa
quem? K

locarium pendetur, a conductoribus
causam proprietatis non mutant: quia
redempt ad dominum, si moram sol-
vendi necesse est conductor. p. 172. litt. h.
Quare neque Romanis displicere po-
tuit perpetuae imperantium pu-
blicorum fundorum elocationes L.
31. lex uetigali ff. de pignorb. Taceo.
plurima feuda originem debere
principum largitionibus de domo-
nio CHOPP. lib. 2. de dom. Gall. tit.
14. n. 21. Repeto ergo, quae dixi
p. 169. litt. e. casu sic ferente. Caesa-
rem & agnatos etiam successores
hoc contractu stare debere, usque
dum reditus domanii diminutos esse,
ostendant elocatione perpetua.

Quare ad tri-
buta non
obligetur
conductor?

g) Principio putant conducto-
res non teneri solutione tributo-
rum, quoniam rem naturaliter tan-
tum possident, non civiliter aut ex
legum rationibus §. 5. I. de interd.
ubi dicitur, quod dominus possideat
per colonum aut inquilinum & l. 2. C.
de praescript. 30. vel. 40. annor. quae
ideo conductori negat initia usufruc-
tionis. MONACH. Bonon. decis. 9.
MENCHIVS consil. 330. n. 6. Steph.
GRATIANVS tom. 1. disceptat. forens.
c. 174. n. 17. KLOCKVS de contri-
but. c. II. n. 113. Ast vero tributorum
onus eorum est, qui iure civiliter
eum possident l. 1. & 2. C. de annor.
& tribut. l. 7. ff. de publican. & uetig.
BOCERVS cap. 10. de collect. n. 19. id
est, quod nimis locatorum,
Alterum est, quod longe grauius,

Discrimen

1 conductorem non suo nomine fru-
ctus locati praedii accipere, sed au-
toritate locatoris FRANKIUS in
comment. ad ff. loc. cond. p. 61. n. 175.
Imo utitur fruieturque locator re,
2 fundo locato, per conductorem, a quo
mercedem accipit l. 39. ff. quemad-
modum quis utatur usufructu. Unde leges
sententiae nostrae non aduersae sunt,
quae rem ita definiunt, tributa fe-
renda esse ei, qui percipit fructus, l. 13.
3 ff. de impens. in res dot. id enim da-
ndum est, ubi quis proprio iure fru-
ctus accipit, quemadmodum usufru-
ctarius l. 3. 4. 5. ff. si usufruct. per-
tat. qui propterea ferre cogitur sti-
4 pendia; tributa; solaria, quod Mar-
cellus respondit l. 7. §. 2. ff. quem,
quis utatur usufructu. Idem fere dicen-
dum est de creditore pignoris, quae
tributa pariter soluit, ut neque pa-
5 tra valeant, quibus hoc onus deuol-
uitur in debitorem l. 42. ff. de pactis
l. 6. C. de pignorb. non autem ubi
quis utitur fruieturque re nomine
profusus ALIENO, exemplo conducto-
ris. Ufu forensi haec firmat MEVIUS
6 part. 4. dec. 309. mercede promissa,
tacite excepta esse onera tributaque.
Inprimis si locarium respondeat ra-
tionibus praedii redituum Accedit,
quod locatori, domino tributorum
7 alba in numerato sunt: non uero con-
ductor, qui saepe peregrinus est. Ut
adeo huic difficilior sit, tributorum
in mercede constituenda habere ra-
tionem. Interim si qui casus sunt,
qui

quem tamen eodem tenent, si rem is perpetuo habeat

Limitatio

qui moram non patiuntur, tum quidem leges uolunt, ut uectigal & annonam praeflet conductor, bey einquartirungen / brandschagungen DURCHJUGEN TABOR de metat. part. 2. c. 3. ut tamen impensas reddat eidem locator LAVTERBACH in compend. ad ff. tit. loc. cond. p. 387. nisi modicae sint, quas aequo animo ferre debet colonus, praecepto GAIL l. 25. §. 6. ff. locati cond. FRANZKIVS ad ff. tit. locati cond. n. 174. aut parua merces indicio sit, conductorem eius generis onera in se suscepisse aut mos regionis esse uideatur l. 8. C. de loc. cond. aut utile consequutus sit ille dominium. quemadmodum emphyteuta KLOCKIUS cap. 11. de contrib. n. 189. Cursim etiam respondebimus ad argumenta aduersa. Primo l. 32. §. 6. de administrat. tutor. casum proponit. ubi CONSUEVDO ciuitatis tributorum solutionem deuoluit in locatorem. Quod si autem regula exceptionem firmat; manifestum est, legem non praecipere, quod ex consuetudine tuemur. Unde GLOSSA; KARTOLVS; IASON; de PLATEA; ROMANVS; CASTRENSIS alique, quos BOCERVS c. 10. de collect. n. 18. laudat, colligunt tributa conductorem praeflare, nec quicquam locatorem: eamque sententiam communem dicit Eman. SOAREZ in thes. recept. sentent. uerbo CONDUCTOR n. 209. idem fere BRUNNEMANNVS ad l.

Expl. l. 32. ff. 32. ff. de administrat. tutor. n. 5. Re. de administr. spondet Henr. BOCERVS de collect. 325.

*Dissolutio
contrar.*

I cap. 10. n. 25. 26. sermonem hic esse de contributione extraordinaria & improuisa in durchjügen / einquartirungen u s. w. quae onera sint conductoris, ut reperere illa nequeat, a locatore, nisi moribus id receptum sit in ista, quam colit. ciuitate. Veruntamen etiam huius generis impensas in conductorem ita deuoluere, ut nihil is a locatore recipiat, non minus est graue, quod uidimus p. 210. n. 2. 3. quorsum ea pertinent, quae GARZIAS habet de expens. & meliorat. con. c. 13. n. 22-27. & c. 14. n. 19. Quae etiam iura esse dicunt partiarum CHRISTINAEVS uol. 5. dec. 29. n. 10. KLOCKIUS igitur legem de conductore longi temporis intelligendam esse opinatur, qui ferat tributa, utilis causa dominii cap. 11. de collect. n. 188. Egomet uti hanc explicationem non damno: ita tamen meam hic prodo de eius generis legibus opinionem. Respondetur in lege proposta quaestio: utrum contra curatorem agere possit minor, si ille quid soluerit, quod moribus debetur non autem lege. Exempli loco adfert Modestinus, si quis forte tutor Rationes & conductori tributum redderet, de exempla le. agro pupilli ab illo solutum; quogum non niam MORES exigant ciuitatis, non sunt lex ipsa. leges, ut locator ferat tributa. Quidni fingere casum hunc potuisset Modestinus? quia in exemplis non requiritur ueritas, quae illustrant, non probant. Aut, si uere is ita sensit, neque tamen id prodidit claris uerbis.

Perpetuo
tamen
tributa
ferat?

beat elocata(m) (h). Minus recte imprudenter que
(i). Nam & perpetuarius conductor non suo nomi-
ne fructus accipit, instar usufructuarii; sed causa lo-
catoris. Hunc ergo tributa praestare oportet; non
vero illum (k). Tanrum abest, ut noua censuum
gene-

bis: num Iustinianus uoluisse cen-
sendus est, ut Icti de mente Modestini
in curiis ambigerent: an uero, quod
longe est probabilius, ut sententiam
eius, mores ius facere, seque-
rentur, in super habita exempli, quo
eandem illustrat, ueritate. Primum
sane Iustinianus si uoluisset, uix eius
defidia ueniam mereretur, si, in ambi-
guo relictiis subditis, in titulo locati
condukti praecipere neglexisset: ad
tributa conductorem obligari, non lo-
catorum. Quod cum facere is omi-
serit, causam hanc aequitati reli-
quit, ex rationum momentis aesti-
mandae. Id quod haecenus a me
quoque factum est, fietque in poste-
rum, quod certus sum, fieri non pos-
se, ut antinomias, euitemus, si qui-
dem illis, quae mera Ictorum exem-
pla sunt, uim auctoritatemque le-
gum tribuamus. Sic maculas erra-
tionum adspargimus Triboniano,
in rebus, quas ille enarrari uoluit,
non uero legislationis iudicio appro-
bati.

(h) Succinunt huic fere doctrinae
omnes omnium temporum Icti;
quos laudant sequunturque Vinc.
CAROC. part. 2. de locat. cond. tit. de
collect. n. 17. P. ACIONIP'S de locat. c. 11.
n. 136. KLOCKIUS de collect. cap. 11.
n. 166, 188. Causa errationis est,

1 principio, quia existimant, perpetu-
arium conductorem quasi domi-
nio gaudere in re conducta: quod
confutauimus p. 192. litt. K. L. De-
inde illum non tam mercedem solue-
re, quam modicum canonem, qui vi-
ribus rei conductae minime respon-
deat; adeoque faciliorem esse debe-
re in solutione tributorum, sed hoc
est, quod non minus euitimus p.
172. ult. h. p. 190. litt. h. Cadit ergo,
quod huic superfructuere solent fun-
damento.

(i) Ita enim, causae nullo tem-
pore fiderent conductores. Nam
variant tributa pro miti vel acri
principum imperio & ex leui saepius
occasione adaugentur. De rati-
onibus iuris & aequi dictum est p.
209. litt. g.

(k) Argumenta, quae huic perti-
nient, ad liberandum perpetuarios
conductores ab exactoribus tribu-
torum, in superioribus iam explicata
sunt p. 209. litt. g. hic omnino repe-
tenda. Nihil enim habet praecipui
iure in fundo locato perpetuarius,
quod desit temporario conductori.
Praeter temporis diuturnitatem,
quod uero rationes, contractuum
nequit inuertere ac immutare, uti
scripsimus supra p. 171. 191. litt. k.
n. 3, 4, quibus addi possunt, quae
habet.

Dammum ex
hac doctrina.

Cur neque
tributa ferat
perpetuari-
us?

Perpetuarius
tamen num
tributa fe-
rat?

genera a conductore iure requirantur; ad quae ne quidem locator, cuius ille causam agit, unquam [fuit obligatus (1), siue illa rei siue negotio imponantur

habet *CRAUETTA* de tempor. anti-quit. n. 27. p. 146. 147. Quantum itaque adest, ut temporarium conductorem ferre oporteat tributa: tantum quoque adest, ut id onus imponatur perpetuario.

Conductor, immunitate gaudet locatoris a tributis.

(1) Cum quod p. 200. lit. g. scripsimus, conductor causam agat locatoris in praedio elocato, ad illa genera tributorum cogi non potest, quibus nullo tempore obstrictus fuerat dominus locator. A quo itaque genere tributiva bona domanialia sunt immunia, quo de argumento consili possunt l. 10. C. de excusationib. muner. Et l. 5. C. de priuileg. Domus Augustae atque ad illas *PARISIUS* vol. 1. conf. 69. *CHRISTINAEVS* vol. 3. decis. 47. n. 18. 19. Et de cis. 99. n. 3. 7. 10. Renat. *CHOPPINS* lib. 3. tit. 29. de doman. Franc. n. 33. ad illud neque obligabuntur domaniorum conductores, Prouide imperator l. 10. C. de excusation. muner. instituit: priuata rei nostrae priuilegiis permanentibus nihil extra ordinem praedia iure perpetuo consignata spectant: neque adiectis saepius adficiantur impendiis: Pari cum ceteris aestimari sorte non conuenit, quos perpetua pensationum praerogativa nexuerunt. Duo tamen sunt, quae hic attendi merentur, Unum est, quod doctores colonis domaniorum in dubium uocent immunita-

Contrar. op. dissolutio.

tem; quoniam illa principi debeatur, non alius generis possessoribus *CHRISTINAEVS* vol. 5. decis. 99. n. 3. 5. quapropter praedii ecclesiastici conductores tributo teneantur, quamuis locatores illo non sint obstricti. *CHOPPINS* lib. 1. c. 12. de priuileg. rustic. REPONO. doctores loqui de emphyteutis aut illis conductoribus, qui uel ciuiles possessores sunt uel quasi domini uel canonem magis soluant, quam fructibus praedii congruam mercedem. Neutrum uero obtinet in perpetuaria conductione, a nobis descripta. Omne enim hoc onus princeps hic sentiret: cum fieri non posset, ut conductor, horum onerum accessione, stare posset promissa mercede. Deinde plurimum confundi solent praedia, prineipi patrimonialia cum merqüter cum illis, quae beneficio reipublicae eidem sunt assignata, ut inde uictum fumeret & cultum tisch oder tafelgüter. In illis conductor facilius obligabitur, quam in his, quae nostri sunt argumenti: Ubi in libello mentionem facit locator domaniam nominatim elocari, est uide dieses domain gut in Erbpacht ausgehan. Ad extremum cuique reipublicae domaniam rationes sunt profusus peculiare. Fuerint ergo in eo Caesares Romani in tributis imponendis suscipiendisque largiores: par

Ratio
de a
die a
Negotio
ratione

Ratione
formae

tur(m). Aliud uero dicendum est, si' collectae capita teneant, nec quicquam opes(n): quo casu & ipse

parum id oberit Germanis, postquam apud illos in mores iuit, principis domania libera esse, ab omni genere tributorum.

(m) Illud inprimis hic contro-
ueritur, num conductores perpetuarii ferre debeant uectigal de rebus facientibus ad uictum & cultum. Dicitur consuetudinis accise? Memini, in utramque partem de hac lite disputatum fuisse. Declinarunt hoc onus conductores: primo, quod princeps ab accisa sit immunis cuius illi uices gerant in praediis perpetuo locatis: tum, quod a temporariis conductores id nullo tempore fuerit exactum, quorum ipsi iura omnino acceperint; imo enim plus illis dandum sit, quam primis, quoniam hos tantopere uiuant annua mercede principi praestanda: post accisa subierit locum tributorum, de rebus soluendorum; uerum his domanii conductorem nec quicquam teneri, ipsa quoque pars aduersa agnoscat: idem demum remissio alias facienda sit mercedis, ut adeo fisco defalcetur, quod conferatur aerario. Veruntamen grauius non minus habere momenta, sibi uidentur aerarii quae-
stores, ut accisam a perpetuariis exigant, primo enim urgent hoc tributi genere omnes teneri principis administras etiam clericos & sacerdotes; nefas itaque esse, exemptos tantum uelle perpetuarios; deinde, diuisionibus factis rerum domania-
llum,

1 numeros conductorum tantopere auctos fuisse, ut ingens damnum inde patitur publicum aerarium: pest onus hoc non tam rebus, quam hominibus impositum esse, quod ille tantum soluat, qui rem, uictum uel cultum consumat: ad extremum id etiam censum genus in rebus ad cultum facientibus eosdem praestare in anschaffung ihrer Kleidung u. a. in concinnum itaque fore, plus sibi in uictualibus, quae dicimus, adrogare, daß sie von dem getragdig in die mühlen; dem gebrauten hier nichtes geben wolten. Cum sub iudice his Sententia sit, dubitandum inuisus respondere. Verisimilium tamen est, quod negandum sit aerario hoc tributum; si fieri ita non possit, quin de mercede aliquid fiscum ideo remittere oporteat perpetuariis.

(n) Capitacionibus dem Haupt *Nach capitacione der*
oder Kopfsgeld senec quicquam sub-
trahunt perpetuarii domaniorum *Kopffsteuer/*
conductores. Tenentur enim illa *Affirmation*
etiam clerici l. §. C. de SS. eccles. & *Immunitation*
l. 16. C. de episcop. & clericis. Mitius tamen agitur nobiscum, professoribus. Nam quasi tantum clerici fruimur immunitate. Neque illi denegare debent hoc genus tributi, qui a personalibus aequae ac ciuilibus oneribus sunt immunes l. 18. §. 29. ff. de muner. & honor. minime autem coloni l. un. C. de colonis Praesens. & l. 1. C. ne rusticani ad obsequium. Tandem isdemum finis est

Num tributa
de alimentis
die accise?
Negantium
rationes

Rationes ad
domanialium

ipse conductor obligabitur. Abrumpo hic filum, uberiori forte rationibus nostri instituti. Verum tamen veniam mihi polliceor, cum ob novitatem argumenti, tum ob magna & singularia eiusdem momenta. De quibus ego quidem diuino, fore, ut integra demum uolumina efficiant impleantque responsa iurium perpetuarie conductionis (o).

capitationis, ut illi quoque tributum ferant, qui ab eodem alias privilegio sunt exempti, de re ipsa LIPSI-

Imitationes VS de magnitud. Rom. lib. 11. c. 203 Est tamen hic probe obseruandum, hominum, non pecudum capita hic in censum venire. Romani enim iumentorum & pecudum capita censuere capitatione, ad quam ea propter urbanam plebs non fuerat obstric-

Blesh Popsf
stener.

*Capitatio
nostri aeni a
Romana
proprus abit.*

ta. *un. C. de capitat. ciuim.* neque hoc genus ferendum esse putauerim conductori perpetuario domanii, cum tributum rei magis, adeoque locatori, quam personae conductoris impositum esse uideatur. Tandem nostri aeni capitationes plurimum in eoque differunt a Romanis: quod hae omnium capitum hominumque fuerint eadem, nam pro mare aureus, pro foemella dimidius fuerat soluendus, licet titubet hic LIPSIVS lib. 2. c. 3. de magnitud. Romani: contra nostris moribus fit, ut quo quisque opulentior ditiorque titulorum rerumque est, eo etiam plus aeris ferat in capitatione. Non forbent die Popsf: ur von Weckern; Güttern; Titeln; Besoldungen u. a. quo rerum ordine onus id magis rebus, quam, personis tributum esse uidetur. Sic clericus & professor capitationem non praestant sui ipsius causa: uerum intuitu agrorum;

1 clericus salinarii aut si aliud quid habeant. Itaque si non alio, hoc tamen casu homines ambitiosi sentire grauitatem solent grandium titulorum. 2 Secundo quos etiam recte censentur perpetuarii, dummodo rei conductae intuitu sub hoc specie capitationis non onerentur. Ceterum id maxime displicet, in capitatione pro liberis, idque exemplo Romanorum. Nam hi liberos tam diu in potestate habuerunt, ut 3 opera illorum auctus sumerent pariter diuitiae. Contra nostri aeni pietas, si quae dicenda, eo momento em:ncipat liberos, quo habiles sunt ad acquirendum operis suis alimenta. Idem de famulis nostris & ancillis moneendum. Nam Romani nihil illis reliquere praeter uitam & spiritum. Nostri suas operas nobis locant pro conuenta mercede, ut adeo aequitas uelit, ut sua ipsi capita, quae libera sunt, redimant facta capitatione, non dominus; cuius in ipsos facultas est exigua.

*Obscruatio
singularis.*

6 (o) Instar iurium feudaliu, quae licet olim leui brachio doctae sint neque ex instituto: sed ad pendicis instar ad titulum codicis de iure emphyteutico p. 3. l. C. hodie tamen in tot libros excurrere solent, 1 obruta uere hoc genere diuagationis.

*Diuinario
nouae iuri-
prudentiae.*

FINIS.

ULB Halle

3

001 871 366

56

2
1707
10

2. D. B. V.
SCOPVLOS DOCTRINAE VVLGARIS
DE

IVRIBVS
GERMANICIS
FEVDO COGNA-
TIS,

RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,
REGIAE DOMVS SERENISSIMO PRINCIPE
AC DOMINO,

PHILIPPO WILHELMO,
PRINCIPE PORVSSIAE, CETERA,

PRAESIDE

IOANNE PETRO Ludewig/ Ict.

CONSILIARIO REGIO, IVRIVM AC HISTORIARVM PROF. ORDIN. ATQV̄M
ARCHIVARIO TABVLARII MAGDEBVRGICI,

DETEGET SVPERABITQVE

RESPONDENDO

IOH. WERNERUS LÜDER,
CVSTRINENSIS MARCHIVS.

HALAE VENDOR.

D. VII. MENS. IANVAR.

LITTERIS ZAHNIANIS

MDCCVIX.